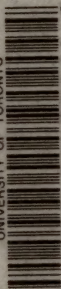

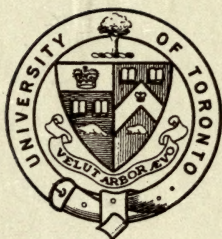
UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01169343 9

πίον να φιλοδέσται

να-εαγράν μέδουσε

From the Library
of
PÁDRAIG Ó BROIN

ρίον να φιλιῶεάτα

Fion

íon na

ilídeáda

EAZRÁN NUA
A bfuil dánta breise curta leis

SOINAIRLE MÁC CANA
Do maisté

COMLUCT OIDEÁDAIS NA hÉIREANN, TTA.,
áT CLIAÉ AGUS CORCAIS

ἘΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ - - - - - ΑΝ ΣΕΒΑΣ

PB
1359
F62
19-

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἄρ. Κλαῖε
οο ἐλδβυαῖλ

Réam-focal

I.

Don aos ós atá ag foghlaim na Saedilge cuireadh an Duanaire seo le céile. Tá dream ag éirge suas cugaimm fá látair a mbeid teanga na tíre ar a ndeis aca. Do réir a céile tá glún daoine ag teacht ann a éistfeas le glór a mátar, Éire, agus a tuigfeas briathra a beoil. Ac ní tuigfe siad an glór sin i gceart nó go gcuirfe siad aithe agus eolas ar na filí. Duine ann féin isead an file cibé tír ina mbíonn sé. Is creise agus is géire a téigfeas áilneacht agus doibneas, gream agus gáire, brón agus bás i bpeidm air ná mar téigfeann ar an ngnáit-duine. Bíonn géire sa gcluais aige agus grinneas sa tsúil agus tuigsint sa gcroíde tar mar bíonn ag an scoitceanntaacht. Bíonn dá buaid móra ag an bfir-file, buaid smaointe agus buaid focal. Fíú amáin na neite beaga suaraca—an samaircín ar bhuac na haibne nó an lucóg sa ngorr—corrúigfeann siad an fír-file go ngeintear smaointe áluinne uaisle ina croíde, smaointe nac ritfeadh go veó leis an té nac file é. Agus tis leis an bfir-file a smaointe a noctadh i bpoela atá com hárd uasal leis na smaointe féin. An duine, mar sin, a léigfeas filideacht agus a tuigfeas i bíonn sé ag súgadh cuige na smaointe is doirde agus is uaisle le pasáil, agus san am céadna bíonn an curd is fearr agus is glaine agus is ceolmáire den teangaid dá foghlaim aige. Agus ní hé sin amáin é ac cuireann sé eolas ar cúrsaí na tíre, eolas níos doimne agus níos cruinne 'ná mar

beaó le faǵáil i n-aon leabhar staire dá feabas é. Bí fear ann, tráct, adubairt gur cuma leis cé déanfaó dlúte na tíre dá leigcáí óó féin dánta agus amháin na tíre a déanam. Tuig seisean go beaó an dlúct-baint a bíos idir filidheáct tíre agus a stair. Ní táinig géirchéim i gcúrsaí tíre ar bit riam, is dóca, san na filí beic ag árdú a nglórta, ag gríosáó a muinntire féin agus ag tabairt sciúirseála don námaio. Agus is beag má tá filí i n-aon tír is mó a claoio le stair 'ná mar tá déanta ag filí na héireann. Nil gné ar bit de scéal na tíre nac bfuil léirithe sa bfilidheáct, agus tá stair na héireann le trí céad bliain anuas ins na duanta atá sa gcnuasaóct seo, an té a dtiocfaó leis meabair a baint asta. Moltar don aos ós, mar sin, na duanta atá agaimn annseo, agus duanta nac iad, a léigean agus a aicléigean ar bealaó go dtugaió siad leo an saioðbreas móir atá ionnta, idir smaointe agus stair agus teanga.

II.

Ac céard is filidheáct ann? Is iomda duine meabrac éirimiúil o'féac leis an gceist sin a freagairt, ac ní mó ná go maic o'éirig le haon duine aca. Ní tugaó míniú riam ar an rud is filidheáct ann nac bpeátpai loct o'faǵáil air. Is baogalac go scaitpear a domáil nac féidir é cur síos i bpoela ná a ráó le briatráib beoil. An té atá cleaótaó ar an bfilidheáct a léigean o'aicneócaó sé píosa maic filidheácta ar an bpoinnte, ac má piapruigítear de cén caoi a n-aicneigean sé é beio sé i sáinn. Éireócaio leis an ceist a freagairt go dti poinnte áicriú, ac i n-aimeoin a dícill pásfa sé rud

éalaítead éigin ina údar nac dtiocfa leis a tabairt pá cums na bfocal.

Ac mara b'féidir dúinn míniú a ceapad a cuirfeas i dtuigsint go glan iomlán céard is filirdeact ann, ní fágann sin nac mbéad ar ár gcumas roinnt maic d'airdeana bunaid is de saintréite na filirdeacta a piocad amac agus a breacad síos.

Ar an gcéad dul síos is soiléir go ngabann méadar le filirdeact de gnát. Tá daoine ann a deir gur féidir filirdeact beic ann gan don géillead don méadar. Ac tá an ceist sin ró-mór le n-a plé annseo, agus ar cuma ar bit ní baineann an ceist le filirdeact ar bit dá bfuil sa gnuasact seo. Tig linn a rá, mar sin, go bfuil an méadar ar ceann de na tréite is coitceannta agus is tairismige dá mbaineann le filirdeact.

Agus ní hé amháin go mbíonn ritim níos rialta 'nà ritim an próis ag gabáil leis an bfilirdeact, ac san am céadna déanann an file an camnt agus na foela a lilmseáil ar bealaige nac gnátae sa bprós. Is minic a cloistear dá rá, mar léir-meas ar gíota filirdeacta, dul an próis beic air, agus ar an lámh eile de veirtear go minic faoi gíota próis dul na filirdeacta beic air. Is mó a baineas tuairim dá leicéid sin le stíl na camnte ná le héinní eile, agus crutugeann sé go ngabann stíl agus dul pé leic leis an bfilirdeact. Táimid uilig com mór sin ar don focal faoi sin go leigtear don bfile d'ánaideact a déanam ar an teangaid nac maicpi ar cor ar bit don scribneoir próis; agus is de sin a tagas go bfuil "violmaine fileata" ag an bfile i ngac teangaid.

Le cois an méadair agus na stíle is soiléir go ngabann ORNÁIDEACTAS le filirdeact, agus tá cuid maic de sin i bfilirdeact na Gaedilge—Uaim, Comardad, Uaitne,

Amus, agus mar sin de. Cabruigeann na hórndáirí le ceól na filídeácta agus gníonn siad níos taitneamhaíse don éluais í.

Ac cuma cén feabhas atá sa méadar agus ins na hórndáirí is beag is fiú an filídeáct mara mbí na smaointe ar fónam inntí. Dar ndóig ní féidir dréact ar bit a ceapadh, prós ná filídeáct, gan smaointe beit ann, ac bítear ag súil le doimneáct agus áilneáct i smaointe na filídeácta tar mar bíonn de gnát i smaointe an próis. Téigean an file síos go préim, agus noctuigeann sé dúinn cé mar breaithuigeann ádubar na filídeácta nuair éitear é i scáctán draoidéácta a aigne féin.

III.

Deirtear go dtéigean filídeáct na Gaedilge sa tír seo siar óm fada le teáct Clann Mílírd, agus tá duan ársa ar fásáil go fóill addeirtear a cum amersin file le linn do Clanna Mílírd beit ag teáct i dtír i nÉirinn. Ón lá sin i leit ní deácaid tobair na filídeácta i ndisc. Ní heól dúinn i gceart catáin a bunuigeadh scoltaáca na mbárd, ac tá 'fios agáinn go rabadar fá lán-tseól sa sémad céad agus gur maireadar anuas go dtí an seáctmad céad deas. I dtosac is dóca go gcleácthuigeadh an tuine céadna gno an draoi agus gairm an báird nó an file, ac do réir a céile cuaid an bárdáirdeáct i dtábadt go raib ina céird ar leit.

Tá cuid maic de saotar na sean-fíli ar fásáil go fóill. Daineann sé, ar an gcuid is mó de, le stair na tíre, agus dá bhrí sin is féidir dá roinn móra a déanam

de—na duanta a cumad roim teacht na Normannaic agus na duanta a cumad ina diaid sin anuas go dtí an seachtmhad céad deas. Séard is mó atá sa gcéad roinn duanta molta ar na taoisig agus ar a ngníomarta agus duanta ar stair na tíre i scoitcímne agus ar bunadas agus feinealaig Saedéal. Cumad glac máit de duanta diaða faoi'n am sin, freisin, agus de duanta ar an dúlraio. Sa dara roinn tá na haistlingí; na duanta a cumad le Saedil a griosad i n-aghaid a námad; na duanta dócais a sheallad do na daoine go dtiocfaid an “Saesar glé san ghuaim” le n-a saoraó; na duanta droc-misniig agus éadócais a cumad nuair élis gac cabair ar Caitlín gur págadó brúigte bascta faoi éosaib a námad i; agus filideacht na ndaoine den cineál a cum Rapturaf agus a leitheid anuas beagnac go dtí ar n-aimsir féin. Daineann enuasacht mór filideachta dá gcuid féin leis na fianna, agus an cuid is mó de sin leagta ar Oisín. Séard tá sa bfilideacht sin—cur síos ar fiadóac agus seilg, ar na catanna a troideadar, ar áilneacht na gceanntar a mbíodis ionnta, ar na gáibanna a ndeacadar triota, agus ar an scoitreamh bí roir Oisín agus pádraic nuair buaileadar le n-a céile t'reis oidead na féinne.

Timceall an seachtmhad céad deas táinig achrú ar méadar na filideachta. Anuas go dtí sin cumtaí an filideacht sa Dán Oireac, 'sé sin le rá, sa méadar siollabac. U'iomda cineál den Dán Oireac a bí ann—Deibíde, Rannaigeacht Mór, Rannaigeacht Deas, Droisneac, Séadna, agus 7rl. Nuair brisead scoltaca na mbárd toisig na méadair sin ag dul i léig agus táinig an méadar comfhuama istead, agus is sa méadar sin atá an cuid is mó den bfilideacht a cumad ó aimsir Céitinn i leit.

IV.

Tamall de blianta ó sóin ní déantaí le filídeáct na gaeóilge ins na scoltaí dá an rud díreac nac ceart a déanam .i. Déarla a cur uirthi. Tá an droc-nós sin imíte anois beagnac, ac mar sin féin b'féidir nar miste cúpla focal comairle a cur síos annseo faoi'n gcaoi 'nar ceart stuidéar a déanam ar gíota filídeácta. Moltar don mac-léiginn mar sin (I) cumntas gairí a fásáil amac do féin ar beáta an file agus ar cúrsaí na haimsire 'nar mair sé; (2) má tá scéal nó eacra ar bit mar bun leis an duan é sin a cur ar eolas; (3) méadar an duain a breithníú go mbi tuiscint ceart aige air; (4) canúint an duain a tabairt o'úid, arae tá a lán focal nac é an fogar céadna atá leo i ngeac canúint, agus muna labartar focla mar sin ar an mbealaic a feileas don méadar milltear ceól na filídeácta; (5) míniú o'fásáil ar gac focal agus gac leagan cainnte nac dtuigeann sé; (6) smaointe an file a rianú agus a méadó; (7) crochnú a cur ins na hórnaíodí filídeácta agus ins an gcaoi a gcuireann an file na smaointe i gcion ar an léigteoir; (8) an duan a cur de glain-méabair má taitnígeann sé leis agus má's fiú leis é.

CLÁR AN LEABHAIR

	leat.
Réam-focaí	3
CLÁR	9

I—Cnáiúteact :

I—Duan Croíde Íosa	18
τῶς θαυθεατὸς ὁ σὺλληθάιν	
2—A Muire na nGrás	19
3—Caoine na Trí Muire	20
4—Teact Chríost	22
πάτεραις μὰς παραις	
5—Duan na Croise Naomha	22
6—As Chríost an Siol	23

II—Aistingsí, Tíngrád :

7—Sile na Sile	26
δοῦσαν ὁ ρατῖλλε	
8—Sealad Aréir	27
liam Dall ὁ hipearnám	
9—Cois Leasa	30
Seón Ulíro	
10—Ceo Draoidheacta	33
εοζαν Ruad ὁ σὺλληθάιν	
11—Dímse buan ar Duairt	35
Seán Clárac Mac Doimnaill	
12—An Duacail Bán	38
Seán Ó Coileám	
13—Rosca-cata na Mumán	40
Piaras Mac Fearailt	
14—Sráinne Maol	41
Seán Clárac Mac Doimnaill	

15—ΤΑ ΒΕΑΡΑΘ 1 ΛΟΝΔΑΙΝ	43
16—Α ΟΡΥΜΠΙΟΝΝ ΔΟΝΝ ΟΙΛΙΣ	45
17—ΜΟ ΡΟΙΣΙΝ ΔΟΥΒ	46
18—ΕΔΑΜΟΝΝ ΑΝ ΕΝΟΥΙC	47
19—ΡΟΡΝΟΕΤ ΤΟ ΕΟΝΝΑC ΕΥ	49
20—ΟΥΙΡ-ΕΙΛΛ ΑΝ ΕΡΕΑCΑΙΝ	50
21—ΣΛΑΝ ΕΥΝ ΡΑΤΟΥΑΙC CΑΙΡCΕΑΤ	52
22—CΡΑΙΘΕΑΝΝΑ ΘΑΙΛΕ ΑΤΑ CΙΑΤ	55

ΠΑΤΟΥΑΙC ΜΑC ΡΙΑΡΑΙC
ΑΡC ΜΑC CΥΒΕΑΙC
ΑΝ ΟΥ. Ρ. ΤΕ ΟΥΡΩΝ

III—Σηλό :

23—ΜΑΙΒΛΕ ΣΕΙΜ ΝΙ ΕΑΛΛΑΙC	58
24—ΜΑΙΡΕ ΘΕΑΤ ΑΤ' ΗΑΜΝΑC	59
25—ΒΕΑΝ ΔΟΥΒ ΑΝ ΣΙΕΑΝΝΑ	61
26—ΝΑC ΔΟΙΒΙΝΝ ΤΟ ΝΑ ΗΕΙΝΙΝΙ	63
27—ΟΥΝΑ ΘΑΝ	63
28—ΟΥΡ-ΕΝΟC ΕΕΙΜ ΜΙC CΑΙΝΤΕ	64
29—ΜΑΙΡΕ ΘΕΑC ΤΕ ΒΑΡΡΑ	66
30—ΟΥΡΙCΤΩΙΝ ΔΕΑC ΝΙ ΜΑΙΛΛΕ	67
31—ΣΕΑC ΡΑΤ ΑΡΛΑΙΝ	68
32—CΑΙΤ Ο ΣΑΡΡΑΝ Α' ΘΙΛΕ	69
33—ΡΑΙΝΝΕ ΣΕΑΤ ΑΝ ΛΑΕ	70
34—JIMMY MO ΜΙΛΕ CΤΟΡ	71
35—ΤΑ ΜΕ 'ΜΟ CΥΡΘΕ	72

ΤΟΥΡΘΕΑΛΒΑC Ο CΕΑΡΒΑΛΑΙΝ
ΤΟΜΑC ΜΑC CΟΥCΤΕΑΛΒΑΙC
ΡΕΑΔΟΥΑΡ Ο ΔΟΥΙΡΝΙΝ
ΠΑΤΟΥΑΙC ΜΑC ΑΜΑΙCΑΤΩ
ΛΙΑΜ Ο ΜΑΟΙΛΕΙΑΡΑΙΝ
ΕΔΑΜΟΝΝ ΜΑC ΣΙΟΛΛΑ ΙΑCΑΕΤΑ
Ο ΣΑΙΛΛΕΑΘΑΜ (?)

IV—**CAOINTE :**

	Leat.
36—MARBHA UIFEIR STRÁS	74
SEÁN MAC UAITÉIR BREATHAC	
37—MACNAMH AN DUINE DOILGEASAIS	76
SEÁN Ó COILEÁIN	
38—MARBHA EOĞAÍM RUADÓ	79
39—CAOIME AIRT UÍ LAOĞAIRE	81
EIBLÍN DUBH NÍ CONAILL	
40—DONNÉADÓ BÁN	83
41—TRIAMHUM NA MÁCARA	85
42—ANAC CUAIN	87
ANTOIME RAPTURÁÍ	
43—SAIL ÓG RUADÓ	90
BRIAN MAC DOIRÍ	
44—CILL CÁIS	91
45—CAOINFEADÓ FÉIN MÁ TIG LIOM	92
FEIDLIME MAC CÁRRTAIS	
46—DEAN TSLÉIBE AG CAOINEADÓ A MIC	97
RÁTORAIS MAC RIAIRIS	
47—AN LEANÓ BÁITTE	98
RÁTORAIS Ó HEISCEARTAIS	
48—AN ÉORA BEAG ÓILEAS	100
ÉAMONN Ó HASCÁINN	
49—DONNÉADÓ Ó BAOIGILL	101
EOIN ÓG MAC NIALLGUIS	
50—AN BOGAC	103
PEADAR BREATHAC	
51—AN SPAILPÍN FÁNAC	104
—Ó BROSNACÁIN (?)	

V—**DEORAI DEAC :**

52—DIOMBUADÓ TRIALL Ó TULCÁIB FÁIL	108
FEARZAL ÓG MAC A' BHÁIRT	
53—MO DEANNAÉT LEAT, A SCRIBINN	109
SEADRÚN CÉITINN	

	Leat.
54—Dán-chnúic Éireann Óige	110
Donnchad Ruad Mac Conmara	
55—Slán le Máig	112
Anthonias Mac Craic	
56—Cill Doráin	114
Antoine Rapturáí	
57—Connrad Múigeó	116
Tomás Ó Flannáil	
58—Tá mé ag imtheacht tar Sáile	117
Nioclás Ó Ceitheadhais	

VI—Aoir:

59—Eoghan Cóir	120
Riocard Dairéad	
60—Toig Corra	121
Séamus Mac Cuarta	
61—An Túirnín Uin	122
62—Seán Ó Dúige	123
Piaras Mac Gearailt	
63—Fé Lár na Lice seo	124
Dúogán Ó Raéille	
64—An tOllamh Úr	125
Art Deandair	
65—Easmail is Ár	126
Eoghan Ruad Ó Súilleabháin	

VII—Suantraige:

66—Seotó, a Toil	130
Eoghan Ruad Ó Súilleabháin	
67—Seoitín Seotó	132
An tAé. T. Ó Cealláig	
68—Do cuirpinn-se féin	133
69—A Cinnín Óir	134
Pádraig Mac Piarais	

VIII—An Dútráð:

	Leat.
70—Lon Doire an Cairn	I36
	Fianndaiseáct
71—Tír an Óir	I37
	Fianndaiseáct
72—Beann Doilbin	I38
	Fianndaiseáct
73—Crónán na mBeac	I39
74—Cúirt an Meadóin Oíðce	I39
	DRIAN MAC SIOLLA MEIÖRE
75—Loé Léim	I40
76—A Cumardais Doibinn Ó	I41
	AN TAD. MAURUS Ó PAOLÁIN
77—Ceol Loé Doirö	I43

IX—BRAINTEA Breise, 7rl.

78—An Dunán Buirö	I46
	CATAL BUIÖE MAC SIOLLA SUNNA
79—Mise Rapturái	I47
	ANTOINE RAPTURÁI (?)
80—Preab san Ól	I48
	RIOCARD BAIÉAD
81—Cupán Uí Eaðra	I50
	TOIRÖEALBAC Ó CEARBALLÁIN
82—Fáilte 'on Éan	I51
	SÉAMUS MAC CUARTA
83—Miana mo Croiöe	I52
	PÁDRAIS MAC PIARAIS
84—Doibinn Beata an Scoláire	I53
85—Comairle don Duine Óg	I54
86—An Dóirc	I55
	AN TAD. LIAM INGLIS
87—Cat Céim an Fiaíö	I56
	MÁIRE BUIÖE NÍ LAOĞAIRE
88—An Lonöub Báitce	I58
	SÉAMUS MAC CUARTA
89—Slán don Leabhar	I59
	RISTÉARD PLUNCÉAD (?)

X—FILIIDEACT AN LAE INDIU :

	LEAT.
90—Maidean i mBéarra	162
91—Trí Tréithe na Féinne	163
92—Deannaict cuḡaib, a feara	163
93—Ranna do Leabai	165
94—Cailis Dé	166
95—Uasal Céird an Oide	167
96—Peictiúir	167
97—An Traona	168
98—Balarésó	169
99—ḡaot an Earraig	170
100—Oútaig Déise	171
101—Mile Slán	171
102—Ó Súilleabáim as págáil na Sléibte	172
103—Spioraid na Saoirse	174
104—Seoda na héireann	176
105—An Duacáil Caol Dub	177
106—An Muir	178
107—Brionglóir na mBláit	179
108—An Cuairteoir	181
109—An Traigteoir	183
110—Lá i nÉirinn	184

LEAT.

Osborn Ó hAimheirgin

Osborn Ó hAimheirgin

PEADAR Ó hANNRACÁIN

PEADAR Ó hANNRACÁIN

SÉAMUS Ó hAOUDA

SÉAMUS Ó hAOUDA

PIARAS BÉASLAOI

PIARAS BÉASLAOI

AN DR. P. DE BRÚN

AN DR. P. DE BRÚN

PÁDRAIG Ó DÁLAIG

PÁDRAIG Ó DÁLAIG

AN TAC. P. Ó DUINNÍN

AN TAC. P. Ó DUINNÍN

TACÓG Ó D'ONNCAÓDA (TORNA)

TACÓG Ó D'ONNCAÓDA (TORNA)

ÚNA NÍ FAIRCEALLAIG

ÚNA NÍ FAIRCEALLAIG

LIAM ḡÓGAN

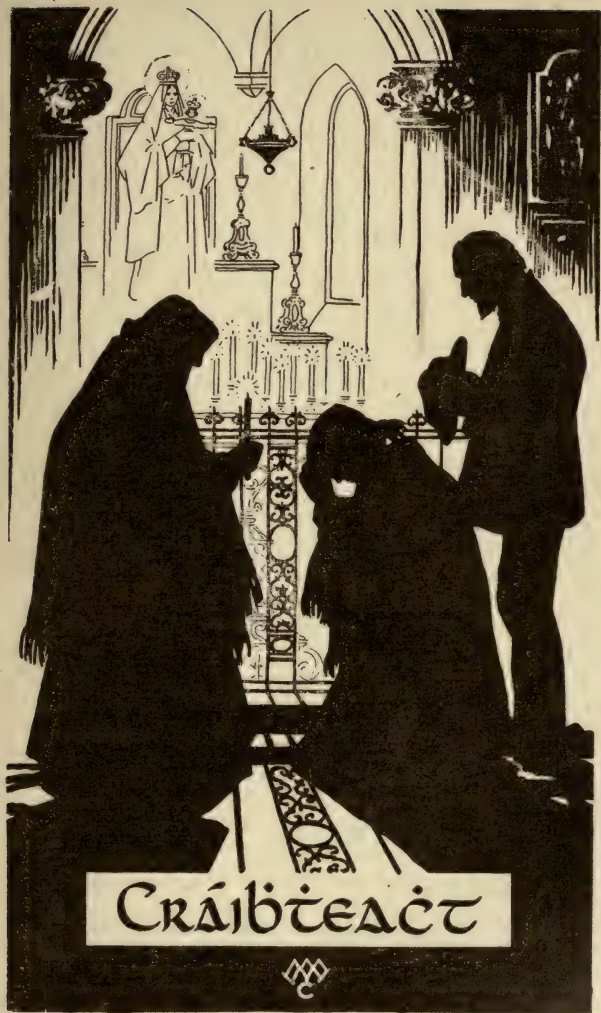
LIAM ḡÓGAN

DUBḡLAS DE HÍOE

leat.

III—Uaigneac	..	..	..	..	..	186
				Dubglas de hfoe		
II2—Atcuinge an Oglais	..	..	..	..	..	187
				Δine Dean uí néill		
II3—Port na mBeac	..	..	..	..	..	188
				Δine, Dean uí néill		
II4—An Fiac Dub	..	..	..	..	..	189
				PIARAS BÉASLAI		
na Filí	..	..	..	..	..	191
nótaí	..	..	..	..	..	206

CRÁIBTEACT

I—DUAN CROIDE ÍOSA

MÉADAR:— (BÉARSAÍ 3-6)

— Δ — — Í — Í — Δ — Ó (4)

AN CEANGAL:—

— Δ — Í — Í — É — Δ (4)

SILE mo CROIDE DO CROIDE-SE, A SLÁNUITEÓIR,
 IS CISTE mo CROIDE DO CROIDE-SE D'FAGÁIL IM COMAIR;
 ÓS POLLUS SUR LÍON DO CROIDE DOM GRÁD-SA, A STÓIR,
 I SCÓCALL mo CROIDE DO CROIDE-SE FÁS I SCÓMAD.

AR FUILINGIS TRÍNN-NE, A RÍ GIL ÁIRO NA SCÓMÁCT,
 NÍ TIGEANN IM SMAOINTE A SUIDEAM NÁ A TRÁCT I SCÓIR,
 'S SUR GORAD-FOIN NÍME DO CROIDE IS DO CNEAD-SA, A STÓIR,
 DO BROSTUIG NA MÍLTE SAOI GO SÁM I SCORÓIN.

A ΔCAIR, 'S A ÍOSA, OÍON LE DO BÁS MÉ BEÓ,
 'S DO 'DEALB MO GNAOI SAN CRÍOCHAD CEÁRD IO ÉLÓ,
 NAC DANARDA AN GníOMH, A CRÍOST, NÁR GRÁDAS-SA FÓS
 AC GAC UILE NÍ N-A MBÍOD DO GRÁIN DON TSÓRT.

AR SEALBUIG MAOIS DEO 'OLÍ-SE I BPÁIRT AN TSLÓIG
 DOB ANNAMH MO CROIDE-SE SÍTEAC NÁ SÁSTA LEÓ,
 AC FALA AGUS FRAOIC-NÍH, CRAOIS IS CÁRNAO STÓIR,
 LE HEASMAIL GAC N-AON 'S NA MÍLTE CÁIN BA MÓ.

LE NATUIRSE CHAOIÓTE AG SUIDEAMH A NDEARNA GEOBAD
 TAISTEAL GAC TÍRE I SCRÍOCHAIB ÁILBE IS EOĞAM
 AG AITRIS MO GníOMARCA 'S AG CAOI LE GÁRCAIB BRÓIN,
 'S AG SCREADAIĞ GO SCÍOSMÁR TRÍO, AG TÁL NA NDEÓR.

ŚÁRDA NA N-AINGEAL
 ÓS MO ÉIONN—
 DIA ROMAM,
 AGUS DIA LIOM.

—Ón mBÉALOIDEAS.

3—CAOINE NA TTRÍ MUIRE

MÉADAR:—

— x — — x — — x — — (—) Δ — }
 — ó — — — ó — }²

“ **A** PEADAIR, A DPSTAIL, AN BFACA TÚ MO ŚRÁD ŚEAL? ”
 M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ CONNAIC MÉ AR BALL É I LÁR A NÁMAD. ”
 M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ ŚABADÓ I LEIT, A TÁ MUIRE, ŚO ŚCAOINIÓ SIB MO ŚRÁD ŚEAL. ”

M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ CÉARD TÁ LE CAOINEAD AGAINN, MUNA ŚCAOINIMITO A ÉNÁMA? ”

M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ CÉ HÉ AN PEAR BREÁŚ SIN AR ÉRANN NA PÁISE? ”

M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ AN É NAĆ N-AITNIGIR DO MÁC, A MÁTÁIR? ”

M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ ’S AN É SIN AN MAICÍN T’IOMCAIR MÉ TRÍ RÁITE? ”

M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ NÓ AN É SIN AN MAICÍN A RUGAD SA STÁBLA? ”

M’OCÓN AGUS M’OCÓN Ó!

“ Νό ἀν ἐ σιν ἀν μαϊεῖν ἁ νοίεαθ ἰ η-υετ ἡἄιρε ? ”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Ἐιστ, ἁ ἡἄταιρ, ἰς νἄ βἰ κραίῖτε.”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ 'S ἀν ἐ σιν ἀν εἰσῦρ ἁ βυαἰλ τῖῖοτ νἄ τἄιρηῖ ? ”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Νό ἀν ἰ σιν ἀν τσλεἄῖ ἁ ἐυαἰῖ ἐρέ το λἄρ ῖεατ ? ”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Νό ἀν ἰ σιν ἀν ἐοῖῖν σῖῖοντα ἐυαἰῖ ἀρ το ἡἡἡἡ
 ἄἡἡἡ ? ”

ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Ἐιστ, ἁ ἡἄταιρ, ἰς νἄ βἰ κραίῖτε.”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Ἐιστ, ἁ ἡἄταιρ, ἰς νἄ βἰ κραίῖτε.”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Ἀτἄ ἡἡἄ ἡο ἐἄῖντε ἡε βῖεῖ ῖῖῖ, ἁ ἡἄῖῖῖῖ.”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Ἐ βῖαν ἀτἄ ἄῖ ῖῖῖ, το βἄῖῖ ἡο βἄἰς-σε.”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

“ Βῖῖῖ ἡα ἐἄῖῖῖ ἡῖῖῖ ἰ ἡῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ.”
 ἡ'οῶν ἄγυς ἡ'οῶν Ὀ!

4—TEAÉT ĆRĪOST

MÉAΘAR:—

$$\left. \begin{array}{l} - x - - x - x \\ - x - - x - \Delta \end{array} \right\} 2$$

Ὁ ḡlanas mo ĉróiðe anoét
amail mnaoi vo ḡlanpað Δ teaét
roim teaét dá leannán dá ῥios:
Δ leannám, ná téiriḡ tar!

Vo leatas doras mo ĉróiðe
amail fear vo-ḡeanað pleað
ar teaét i ḡcém dá mac;
Δ míc, is álum vo teaét.

—ῥáθrais mac ῥiaraís.

5—DUAN NA CROISE NAOMĪTA

MÉAΘAR:—

$$\left. \begin{array}{l} - x - x - x - (-) x \\ (-) x - x - - é - \end{array} \right\} 2, \text{ ac é neam-riata.}$$

Ὁ námmaito mo ĉreiomí, námmaito mo tír',
námmaito mo cloinne 's mo céile,
Δ tigearna, véan mo coimriḡe
le ῥioḡair na Croise naomĭta.

Le bás na Croise ceannuiḡ tú
slioét mí-foṛtúnac éada,
ó soim anuas is beannuite
an comarta so áro-naomĭta.

ḡo ḡléasc an cḡarraḡ, ḡo ḡuib an ḡrian,
ḡo cḡroic an ḡomán ḡo héáḡḡáḡ
nuair náḡḡuḡḡeáḡ suas an Slánuicḡóir
ar ḡruim na Croise náomḡa.

ḡaraóir! ḡá bíḡim sin, an té
nác mbeir á cḡroide ḡá réabáḡ
is ḡeóir aicḡḡe aḡ síleáḡ uairḡ,
ós comáir na Croise náomḡa!

Is ḡearr é réim an ḡuine laḡ
síos le ḡán an tsaḡḡail-se;
ní taobuḡeann an spioráḡ malluicḡe
luḡḡ ḡíḡḡair na Croise náomḡa.

Scannróḡḡar ḡác don ḡaol ḡreim an báis
ḡá ḡáḡḡáḡ suas aḡ éáḡáḡ;
is ḡoḡḡ beirḡ lá an anapa
ḡan scáḡ na Croise náomḡa.

6—Aḡ CRÍOST AN SÍOL

Méáḡar:—

— x — x — x — x
— x — x — x — —

Aḡ CRÍOST AN SÍOL,
Aḡ CRÍOST AN ḡÓMÁR:
i n-íocḡlaimn ḡé
ḡo ḡḡuḡḡar sinn.

ῥῖον na ῥιλιῶεαῖτα

Δξ Críost an múir,
 Δξ Críost an t-iasc:
 i líontaib Dé
 go scastar sinn.

Ó ῥás go haois
 is ó aois go bás
 do dá lámh, a Críost
 anall tarainn.

Ó bás go críe
 naé críe ac at-ῥás
 i bharrtas na ngráse
 go rabaimíe.

ΔΙΣΛΙΝΤ

7—Sile na sile

Méadar:—

i — — i — — i — — í ua — (4)

An Ceangal:—

— ei — u — — u — — ó — í (4)

SILE na sile do connarc ar slí i n-uaisneas;
 CRIOSTAL AN CRIOSTAL A SUIRM-RUISC RINN-UAINE;
 BINNEAS AN BINNIS A PRIOTAL NÁR CRÍON-GRUAMÓD;
 DEIRGE 'S FINNE DO FIONNAD 'NA SGRÍOS-GRUADÓNAIB.

CAISE NA CAISE I NĠAC RIBE DÁ BUIÓE-CUACAIŮ;
 DÁINEAS AN RUIĠNEADŮ DEN CRUINNE LE RINN-SCUADAIB;
 IORRADŮ BA ĠLAINE NÁ ĠLOINE AR A BROINN BUACAISĠ,
 DO ĠEINEADŮ AR ĠEINEAMĠAIN DÍ-SE SAN TÍR UAC̃TRAISĠ.

FÍOS FÍOSAC̃ DĠAM D'INNIS, IS ISE ĠO FÍOR-UAISNEAC̃;
 FÍOS FÍLLEADŮ DĠON DĠUINE DĠON IONADŮ BA RÍ-DUALĠAS;
 FÍOS MÍLLEADŮ NA DĠRUIĠGE CUIR EISEAN AR RINN-RUADĠAIRC
 'S FÍOS EILE NÁ CUIRFEADŮ IM LAOIĠIB LE FÍOR-UAMĠAN.

LEIMĠE NA LEIMĠE DĠAM DĠRUIDIM 'NA CRUINN-TUAIRIM!
 IM CIME AĠ AN ĠCIME DO SHAIÓMEADŮ ĠO FÍOR-CRUAIÓ MÉ;
 AR ĠOIRM MÍC MUIRE DĠOM FURTAC̃T DO BÍÓĠS UAIMSE
 IS D'IMĠISĠ AN DĠRUIĠNEAL 'NA LUISNE ĠO DĠRUIDIM LUAC̃RA.

RÍĠIM LE RÍĠ MIRE IM RÍĠIB ĠO CROIÓE-LUAIMNEAC̃,
 TRÉ IMEALLAIŮ CURRAISĠ, TRÉ MUIĠSIB, TRÉ SLÍM-RUAIÓĠISĠ
 DĠON TIMNE-DĠROSĠ TĠISIM, NÍ CUIĠSIM AN TSLÍ FUARAS,
 ĠO HIONADŮ NA N-IONADŮ DO CUMADŮ LE DĠRAOIÓEAC̃T DĠRUADŮ.

DRISÍO fá scíge go scígeamail buíóean gíuááá,
 ís fuíreann do brúinnealaíó síoscaíte ólaol-óuaáá;
 í ngeímealaíó geímeal mé cuírío gan puínn suamínís;
 's mo brúinneal ar brúinníó áá brúinníre brúinn-stuaáá.

D'ínníseas-sa óí-se, san bfríotál doó ríor uamíse,
 nár cuíbe óí snaiómeáó le slíóire slím-óuárta,
 's an tuíne ba gíle ar slíóóóó ómíóóóó Scuíó trí huáire
 áá feíteam ar íse beít áíge mar óaom-nuaáá.

AR óloístín mo góóá óí goíleann go ríor-uáíbreáá,
 ís síleáó áá an bplíóe go lípe áá á gríós-gíuáónaíó;
 cuíreann líom gíolla doó óomíre ón mbrúíóín uáíóí;
 'sí gíle na gíle do óonnarc ar slí í n-uáígneas.

An Ceangal

Mo tréigíó! mo túbaíst! mo túrraíng! mo brón! mo óít!
 an soíllíseáá muírneáá míóóáíre-géal beol-taís óaom
 áá óóaróáá fuíreann-óuó míoscaíseáá óóírneáá buíóe,
 's gan léígeas 'na goíre go bplííó na léóín tar tuínn.

—Doóóán Ó Ráóáíle.

8—SEALÁÓ ARÉIR

MÉÁÓAR:—

(—) x — — í — — í — x — —	}	(2)
(—) í — x — — í — x — —		
ó (—) ó — x — — ó		
(—) x — — é — é — x — —		
ó (—) ó — x — — ó		(4)

SSealáó aréir á góéín coís léasa óam
 áá óéanaó léanna óuío ríon ar easbaíó níre,
 ó ró! ríol scamaílaíó bróín;

FÍON NA FÍLIÚEADTA

DO DĒARCAS IEM TAOB, CÉ CAOÚ SHAN AMARC MÉ,
 SPÉIR-BEAN MÉASARÓD, BÉAL-TAIS, BANAMAIL,
 Ó RÓ! BA TAITNEAMHÁC SNÓD.

DA DÁITTE, TIÚG, DRÉIMREAC, NÉAMHAC CAMARSAC,
 BACALLAC, SLAODAC, PÉARLAC, CATÁISEAC,
 CRAODAC, CASTA, DUB, SHAN-CÉIM, A CARN-FOLT
 LÉI 'NA MBEARTAIB AS TÉACHT AR BAILLI-CRÍE
 Ó RÓ! SO TALAM 'NA DEÓIG.

AITRIS DOM FÉIN, LEÓ DON-TOIL AITCÍM ORT,
 CRÉAD É AN FEARANN FÁN NGRÉIM AR SHABAIS CÚSHAINN,
 Ó RÓ! NÓ AR CASAD TÚ IM COMAIR?

NÓ AN TUSA AN BEAN SÉIM AN TRAE LÉR TREASCARAD
 FAON NA FEARA-COIN ÉACTHAR' ACMÁINGEAC',
 Ó RÓ! DO CAILLEAD SA NGLEÓD,
 NÓ AN BRUINNEAL DÁ NGLAÓDAR DÓIRDRE MAISEAMAIL
 LÉR CAILLEAD I SCÉIN NA TRÉIN-FIR CALMA,
 NÓ CÉARNAIT MÉASARÓD TRÉ N-AR CEAPAD
 LE CÉILL AR SHALD-SRUT, IAR DTEACHT Ó ALBAIN,
 Ó RÓ! CUIR MUILTE AR SEÓL?

DA BANAMAIL, MÍONLA, CAOIN, TAIS, CARTANNAC,
 A LAOITE CNEASTA SHAN MOILL AS FRESHAIRT DAM,
 Ó RÓ! LE LABARTAIB A BEÓIL:

"IS DĒARB," AR SÍ, "NAC DÍOB SÍU D' FÍOSRAIS
 FÍOR SHÓ MEASAIM SHUR BRÍ DO SHANCAIS,
 Ó RÓ! AR SHAISCE NA DTREÓN;

ac is mise Clíodna ó éaoib na CARRAIGE
 DO CASAD ITO LÍON AG INNSINT STARTA DUIT.
 LÍONTAR BEAT-UISCE, DÍOGAID BARRAILLE,
 AN PÍOB LE MEANMAIN BÍOD ITO GLACAIB-SE,
 Ó RÓ! DÁ SPREAGAD SAN CÉID.

'S SÍD MUSTARAC, ÁRD, SLIOCT MÁRTAIN MÁLLUITE
 'GÁ RÁD LE SEALAD SUR PÁGAD CAROLUS,
 Ó RÓ! PÁ LEACAIB AG DREÓGAD;
 'SÉ ÉLUINIM AG DÁIM 'S AG FÁIDIB AR SLEASAIB CHUIE,
 AN TRÁC DO SAIRMTÉAR SPÁS CÚN SEALAD SUILT,
 Ó RÓ! SUR CANADAR SÓ.

IS CUMASAC CÁRDEAMAIL OIGRE U'FUIL CÁISIL ÉIRT
 AG DRUIDEAD GAC LÁ LE CLÁR GEAL DANBAN,
 IS FEARR MAR MÉASAIM NÁ STACA AN MÁRGAD,
 IS CLÁIT BEID SALLA-POIC SEÁGAIN CÉALGAI
 Ó RÓ! DÁ LEAGAD SA NGLEID.

BEID AIFRIONN ÁRD DE SHÁC AG EAGLAIS
 CÁID AN TSEANCAIS GRÁDMAIR SEANMHAIG,
 Ó RÓ! DO LEANB NA HÓIGE,
 IS STARTA SAN CÁIM INA DEADÓ SIN AGAIBSE
 AR CLÁR AN TABAIRNE AG TRÁGAD GAC BARRAILLE,
 Ó RÓ! LE FAIRSINGE CÉID.

SEIMNID SO SÁM SAN SCÁT ROIM SALLA-POIC,
 AG SEIMNEAD GAC DÁIN, SÍD CLÁIT LE SEALAD SÍD,
 TÁ BUR BPATENT LE PÁGÁIL SAN DEARMAD
 IS FEARR LE TAISCID SAN SCÁT SAN EAGLA;
 Ó RÓ! SIN DEIREAD LEM SCEOL.

—Liam Dall Ó hIfearnáin.

9—COIS LEASA

MÉADAR AN CÉAD BÉARSA:—

— x — x — ua —	}	óá uair
— ua — x — é —		
— x — x — ua —		
— ua — — á		

(—) — x — x — x — i 3 líne
           — é — — ó
       — é — — é — (—)
       — é — — x — i
       — é — — é —
       — é — — o

C OIS LEASA óam go huaigneac,
 ar uair na maíone im donar,
 le hais na Sionna i mbruac chuite,
 ba snuad-ghlaise scáil:

do dearcas ainnir uaidbreac,
 ba suaimhneac, ba séanmar,
 go réaltannaac aeraac,
 as téarnaím im óáil.

Ói a olaoi-folt daitte feacta ríon,
 go cíorta casta cratac síos,
 go slimeac snasta, sratac, síor
 'na slaothaib go feór.

A réalt-dearca réiú-ghlása
 'na héadan gan cas gan crín,
 as léir-caiteam gaece
 i scléitib gac treóin!

Da gheanamail seal a héadan,
 san éaluing ac óige,
 's a maili gearra caol-deasa
 ba céir-snuirte cóir.

'Na leacain leabair, doirda
 ba tréanmhar an rós-bruit,
 's a beól tana beó-blastá,
 córac san cáim.

Do lion mé ar fad le raictaib cléib,
 bíogas mear mar ealtain éan,
 do bíos ar ceal am stad go léir,
 as léir-dearca a cló;
 do síleas gur síó-bean í,
 do síolruig tar lear i gcéin
 nó an éaoim-bean as croíde an leasa,
 do bí teact im dáil.

De brí nárb feas gur léir dam
 cia'n gaot cuigaim do seól í,
 fionnaim 'dise cé 'n treib
 ór téarnaid a pór,
 nó an fíor gurú ise an spéir-bean,
 cuir an Trae soir pá ceó-bruit,
 nó Déirdre tréir léanaó,
 na tréin-fir san treóir;
 nó an bean do mill clann Lir le draoi-deact,
 nó an bean do leonuiġ Fianna Finn
 nó an bean ón mDinn do ólig ar Conall
 triall seal 'na deóig;
 nó Ceárait 'dob áitne;
 nó Bátnaid ba gile ghaoi;
 nó an grian-bean a o'fás
 mis fáilbe faoi brón.

D' fheadair dom an spéir-ainnir
 do b'á na mall-rosca:

" Ní bean den aicme is léir duit,
     ar don cor mé, a Séoin;
 ac bean le fada a bpéin mé
 gan céile dom cumhad,
 'om olúit-creime as búraib
     dom súgadh 'sus dom deól.
 Is mé Éire sean as teacht id líon,
 le scéal gur hairid, seallaim t'ib,
 go dtéarnaid maite Clanna Saoideal
     'om éileam 's im dáil,
 's an tréan-bile is doirde,
 de préim-sliocht Caisil éoin,
 go léadmair le laocradh
     go léimfid mo león.

" Is aithnid dam gur tú an bean,
 fuair clú, rait is réimeas
 an faid do ceangail tú,
     le treib luaine m'óir;
 do fada leat do siubalta,
 tré d'útracht le méirlig,
 do léir-cuir as réimeas,
     do laocradh 's do león."

" Is doilb mé deo gur," ar sí,
 " Gan cineadh scuit im bun mar bí,
 ac tuig anois le fuinneam p'ior,
     go suidfead 'na coróin,
 an Rí ceart le míltib
 ina comhdeacht de Clanna Saoideal;
 is líon gloime timdeall,
     sin críoc ar mo sceól."

—Seón Uíro.

IO—CEO DRAOIDÉACTA

MÉADAR:—

— í — — í — — ó — }
 — í — — ó — — é — } 4

CEO DRAOIDÉACTA I SCOIM OIÐCE DO SEOL MÉ
 TRÉ TÍORTAIB MAR ÓINMÍD AR STRAE,
 SAN PRÍOMH-CARAIÐ DIOGRAIS IM CÍMĠAR,
 IS MÉ I SCRÍOĠAIB TAR M' EOLAS I SCÉIN;
 DO SÍNEAS GO FÍOR-TUIRSEAC DEĠRAC
 I SCOILL CLUTMAIR, ÉNÓMAIR, LIOM FÉIN
 AS SUÍDEACTAIN CUM RÍ ĠIL NA ĠLÓIRE,
 'S SAN NÍ AR BIT AC TRÓCAIRE IM BÉAL.

BÍ LIÓN-RIT IM ÉROIÐE-SE, SAN ĠÓ AR BIT,
 'SAN COILL SEO, 'S SAN ĠLÓR DÚINE IM ĠAO'R,
 SAN DOIBNEAS, AC BINN-ĠUĠ NA SMÓLAC
 AS SÍOR-CANTAIN CEÓIL AR ĠAC ĠÉIS;
 LEM ĠAOIB ĠUR SUÍÐ SÍÐ-BRUIÑEALL MÓMARAĠ,
 I BĠÍOĠAIR IS I ĠLÓ-ÉRUĠ MAR NAOMH,
 'NA ĠNAOI DO BÍ AN LÍ ĠEAL LE RÓSAIB
 AS COIMEASCAR, 'S NÁRĠ EOL DOM CIA ĠÉILL.

DA TRILLSEAC TUIĠ BUIÐE CASTA AR ÓR-DAC
 A DLAOI-FOLT GO BRÓIS LEIS AN MBÉ,
 A BRAOITE SAN TEINĠEAL MAR AN ÓMRA,
 A CLAOIN-RUISE DO BEO-ĠUIN ĠAC LAOĠ;
 DA BINN BLASTA FÍOR-MÍLIS CEÓLMAR,
 MAR SÍÐ-ÉRUIT ĠAC NÓTA Ó N-A BÉAL,
 'S DA MÍN CAITCE A CÍOĠ' CRUINNE I ĠCÓIR ÉIRT
 DAR LINNE NÁR LEĠNADĠ LE HAON.

FEACHT ROIMHE SIN CÉ BÍOS-SA SAN TREOIR ÉART,
 DO BÍOGAS LE RÓ-SEARC DON BÉ,
 'S DO SÍLEAS SURB DOIBNEAS RÓ-MÓR DAM
 AN TSÍD-BEAN DO SEOLAÓ FAOI M' OÉIN;
 IM LAOITIB DO SCRÍOBFAO IM DEOÍD DUIT
 MAR SCAOILEAS MO BEOL SEAL AR STRAE,
 'S SAC CAOIN-STAIR DÁR RÍOMAS DON OIG Oeis
 IS BINN SINTE AR FEÓRAINN AN TSLÉIBE.

A BRÍDEAC NA RINN-ROSC DO BREIDÓ MÉ,
 LE DIOGRAIS DOD SHÓD IS DOD SCÉIM,
 AN TÚ AN DOIL-ÉNEIS TRÉR DÍSCÉAD NA MÓR-TRUIP,
 MAR SCRÍOBTAR I SCOMRAC NA TRAE;
 NÓ AN RÍ-BRUIÑNEALL MÍONLA O'FÚIS Cóm-LAS
 CACT-MÍLEAD NA DÓIRME 'S A TRÉAD,
 NÓ AN RÍOGAN DO OLIĞ AR AN MÓR-FLAIT
 ON MÓINN TUL DÁ TÓRAIDEACHT I SCÉIN.

IS BINN BLASTA CAOIN O'FREAGAIR DOM-SA,
 'S I AS SÍOR-SÍLEAD DEORA TRÉ PÉIN,
 NÍ HAON-BEAN DÁR MAOÍDIS MISE IO GLÓRTAIB
 'S MAR ÉIMSE NÍ HEOL DUIT MO TRÉAD;
 IS MÉ AN BRÍDEAC DO BÍ SEALAD PÓSTA
 FÁ DOIBNEAS I SCORÓIN ÉIRT NA RÉCS,
 AS RÍ CAISIL CUINN AGUS EOGAIN,
 FUAIR MÍR-ÉANNAS FÓOLA SAN PLÉ.

IS DUBAC BOCT MO CÚRSA 'S IS BRÓNAC,
 DOM DÚR-ÉREIMEAD AS CÓIRNIG SAC LAE,
 FÁ DUB-SMACHT AS BÚRAIB, SAN SÓGACAS,
 'S MO PRIONNSA SUR SEOLAÓ I SCÉIN;
 TÁ MO SÚIL-SE LE HŪR-MAC NA GLÓIRE
 SO DTIUBRAID MO LEOMAIN FAOI RÉIM
 'NA NDŪN-DAILTIB DŪTÉAIS I SCÓIR MAIT
 AS RŪSCAD NA SCRÓN-POC LE FAO'R.

A cuil-íonn tais mínte na n-ór-folt,
 do éirí éirt na scórónaí gan bréig,
 do cúrsa as búraib is brón liom,
 fá smúit, cataí, ceómar, gan scléip,
 'na n-ólúit-brugaib dúcais dá seólaí
 mac conghantaí na glóire, do Récs,
 is súsaí do rúscainn-se crón-íuic,
 go huíal tapa scópmhar le píleir.

Ar Stíobard dá dtigeaí cugainn tar sáile,
 go críe inis fáilbe faoi réim,
 le plit o'fearaib laoisig, is Spáinnig,
 is fíor le corp átaís go mbéinn
 ar fíor-eaí mear gíroide tapa ceápraí
 as síor-éartaí cáic le neart fao'ir,
 's ní élaioípmn-se m'innninn 'na deaíó sin
 cum luige ar seasam gárda lem ré.

—Eoghan Ruadh Ó Súilleabháin.

II—bímse buan ar buairt

Méadar: (—) í — ua — ua — ó (4)

An Curpá: é — é — í — á (2)

— ua — é — ua — é

— ua — é — í — á

bímse buan ar buairt saí ló,
 as caoi go cruaid 's as tuar na n-éor
 mar scaoilead uainn an buaíall beó,
 is ná ríomtar tuairisc uaid, mo brón!

IS É MO LAOC, MO GILLE MEAR!
 IS É MO SAESAR, GILLE MEAR!
 NÍ FUARAS FÉIN AN SUAN AR SÉAN,
 Ó CHAID I SCÉIN MO GILLE MEAR!

NÍ HAIBINN CHAC BA SUAIRC AR NEÓIN
 TÁID FÍR-ÓINN UAISLE AR UACTAÓ SPÓIRT,
 TÁID SAOITE IS SUADA I MBUAIRT 'S I MBRÓN,
 Ó SCAOILEAD UAIMN AN BUACAILL BEÓ.

IS É MO LAOC, MO GILLE MEAR! 7RL.

NÍOR ÉIRIG ÍOEBUS FÉIN AR CÓIR,
 AR CAOM-ÓNEAS RÉ TÁ DAOL-ÚRAT BRÓIN,
 TÁ SAODAD AR SPÉIR IS SPÉIRLING MÓR,
 CUM SLÉIBTE I SCÉIN MAR O' ÉALU' 'N LEÓN.

IS É MO LAOC, MO GILLE MEAR! 7RL.

NÍL SÉIS GO SUAIRC AR CRUAD-CRUIT CÉOIL,
 TÁ AN ÉIGSE I NGRUAIM SAN UAIM 'NA MBEÓL,
 TÁID BÉITE BUAN AR BUAIRT SAC LÓ
 Ó TÉARNUIG UAIMN AN BUACAILL BEÓ.

IS É MO LAOC, MO GILLE MEAR! 7RL.

MARCAÉ UASAL, UAIÓBREAC, ÓG,
 SAS SAN GRUAIM IS SUAIRCE SNÓ,
 SLAC IS LUAIMNEAC, LUAT I NGLEÓ
 AS TEASCAD AN TSLUAIG 'S AS TUARSAIN TREÓN

IS É MO LAOC, MO GILLE MEAR! 7RL.

IS GLAS A SÚIL MEAR, MÚIRNEAC, MÓDMAIL,
 MAR LASÁN DRÚCTA AR CIUMAIS AN RÓIS.

TÁ MARS IS CÚIPIDÓ DLÚIT I SCOMAR
 I BPEARSAIN ÚIR 'S I NGNÚIS MO STÓIR.

IS É MO LAOC, MO GILLE MEAR! 7RL.

Is cas a cúl 's is cúrsaic, cóir,
 is olaic, dlúit 's is búclac bórr
 is feacac, ríonn ar lonnrao an óir,
 ó batas úr go cum mo stóir.

Is é mo laoc, mo gille mear! 7rl.

Is cosmaic é le hlongus óg,
 le luca Mac Céin na mbéimeann mór,
 le cúroi árd mac Dáire an óir,
 taoiseac éirlic tréan ar tóir.

Is é mo laoc, mo gille mear! 7rl.

Le Conall Ceárnaic beárnao póirt,
 le feargus ríuntaic ríonn mac Róig,
 le Concubar cáirímac Náis' na nós,
 taoiseac doibinn Craoibe an ceoil.

Is é mo laoc, mo gille mear! 7rl.

Ní maorípeao féin cé hé mo stór,
 tá innsint scéil 'na déir go leór,
 ac gurdim cum Éin-mic Dé na gcomáct,
 go dtí mo laoc gan baogal beo.

Is é mo laoc, mo gille mear! 7rl.

Ac seinntear stáir ar cláirsic ceoil,
 is líontar táinte cárt ar bórd,
 le hintinn árd gan cáim, gan ceo,
 cum saogal is sláinte o'fagáil dom león,

Is é mo laoc, mo gille mear!

Is é mo Saesar, gille mear!

Mo cruadótan féin, a luao tré léan,
 mar cuairt i gcéin, mo gille mear!

I2—AN BUACAILL BÁN

MÉADAR: x — é — — x — é — } (2)
 x — é — — x — á }
 — x — í — — x — í — } (2)
 x — í — x — á }

MAIDIM LAE SÍL FÁ DUILLE GEAGSLAIS
 DÁIRE IM DONAR COIS IMEALL TRÁGA,
 I BFRIS TRÉIM NÉALLAIB DO DEARCAS SPÉIR-BEAN
 AS TEACT Ó TAOB DEAS NA MARA IM DÁIL.
 DA ÉIRTE A BRAOITE NÁ BUILLE RINN-CUIRR
 TANAIDE CAOIL-PINN, BUAILTE AR PÁR,
 'SÉ TUBAIRT LE DIOGRAIS, " OÍ, UAILL MO CROIDE-SE,
 AN BFEICFEAD COIRCE MO BUACAILL BÁN? "

DA CAOIN A DÉID MÍON', DA MÍN A HAOL-ÓROB,
 'S A DLAOI 'NA SLAODAIB MAR ÓR SO SÁIL,
 BA SILE A HÉADAN NÁ SNUÍS NA RÉILTE
 BEIR SOLAS GLÉIMEAC DON TSAOĞAL ROIM LÁ;
 DO BÍ UILE SOILLSE NA SREIME AS RINNCE
 'NA LEACAM MÍONLA TRÉ LITIS BÁIN,
 IS SRUÍ SAN DÍSCÉ Ó SLÉACTA A GLINN-RUISC
 SOEMA RÍOĞA DÁ BUACAILL BÁN.

IS TAPAIÓ SLÉACTAS DON BRUINNILL MÁORÓD,
 MÍOCÁIR, BÉAL-TAIS, MÚINTE MÍNÁ,
 'S D'FIAPRUIĞ MÉ DÍ I LAOITIB SÉIME,
 CAOIME SÆDITGE, BA DLEACT DÁ CÁIL—
 " AN DÚIL DE DÉITIB CRÍONNA AN AEIR TÚ,
 NÓ SEIN DO RÉACSAIB AN TSAOĞAIL-SE, A SGRÁD?
 NÓ CRÉAD É AN TRÉIM-FEAR DO BUAIR DO CÉADOPAD
 AR A NGLAODANN TÚ AN BUACAILL BÁN?

“ An tusa an réaltan rug barra scéime
 ó mhnaib na héireann as sol san ár
 ós cionn a tréin-fir naois do traocad
 i nllaid i n-éirleac le ceitg namad ?
 nó an leannán caointeac rinn géise de Cloinn Lir
 ar Srut na Maoile dob fada as snám,
 nó céile an taoisig fuair céim na Craoibe
 ar n-éas sa cointinn dá buacail Bán ? ”

ADUÐAIRT AN CÉIB-FIANN: “ Ní neac don úréim sin
 do ríom do úréact mé, ac fóbla atá
 fá ghríolla Gall le treall ar gaeoelaid
 cróda caomnaca Inse Fáil.
 Is cian a géar-gol as caoinead a tréin-fir,
 a cumann céile is fada ar fán,
 oigre gaolmar mílead 's éibir
 is cuinn na gcéad-cac, a buacail Bán.”

“ Scur den gáir sin, a brumneall ársa,
 is bí go sasta cé fada atá
 do príonnsa rábac clúmaíl láidir
 trúpac gárdac ar seacarán—
 atá anois go cróda 's buidean na héorpa
 ar an gcósta go hiomalán,
 as teact id pórtaid le neart san teóra
 is buaidfiró fóbla dá buacail Bán.”

Ar éos an scéil sin do scaip a claonta
 's do gaid a caom-éruit órda bláit,
 do seinn a géasa gaol is úréacta
 ríoga aosta ba mór le rá;
 ní héim ná míolta ac chuib is coilte,
 aibne is líoga as iomarbád,
 do bíod as rinne 's na gleannta timceall,
 le greann dá laoitib don buacail Bán.

13—ROSC-CATA NA MUMHAIN

MÉADAR: — a — — é — é — ua (4)

AN CURPÁ: (—) x — — ú — ú — uai (2)

x — — ab — x — — ab

— x — — ab — ab — uai

O'AITHIGEAS féin san bréig ar fuact,
's ar anaithe tétis taob le cuan,
ar canad na n-éan go séiseac suaire,
go scaspad mo Saesar glé san gruaim.

Measaim gur subac don Mumhain an fuaim,
's dá maireann go dubac de crú na mbuad,
torann na dtonn le sleasaib na long
as tarrainn go teann 'nár gceann ar cuaird.

Tá lasad sa gréin sac lae go neóin
ní taise don ré, ní téigeann pé neóil,
tá barra na scraob as déanam sceóil
nac fada beid saeóil i ngéibinn bróin.

Measaim gur subac don Mumhain an ceól
's dá maireann go dubac de crú na dtreón
torann na dtonn le sleasaib na long
as tarrainn go teann 'nár gceann pé seól.

Tá doibeall ar mire agus áine ós,
agus Clíodna an bhuinneall is áille snó;
táid mílte 'sus tuillead den táin seo pós
dá suirdeam le buile go dtáinig an león.

Measaim gur subac don Mumhain an ceól,
's dá maireann go dubac de crú na dtreón
torann na dtonn le sleasaib na long
as tarrainn anall 'nár gceann pé seól.

Is annam dom maidin ar amarc an laoi
 ná bainim cun reata go fairrge síos,
 mo dearca dá leataó ag faire do síor,
 ar bharcaib an faraire ag gearraó na slí.

Measaim gur subac don Mumhain 's gur binn
 's dá maireann go dubac de crú na Rí
 torann na long ag scoltaó na dtonn
 ag tarraing go teann 'nár gceann gan móill.

ḡac duine o'fuit míleacó báin na gcreáct,
 curaidé na Traoi mear láidir éact,
 do míleacó le dlí 's do crádaó le claon,
 cuirfidó gan móill an báire i séan.

Measaim gar subac don Mumhain i gcein
 's dá maireann go dubac de crú na dtreán
 torann na dtonn le sleasaib na long
 ag tarraing go teann 'nár gceann le fao'r.

—Piaras Mac Gearailt.

14—ḡráinne máol

Méadar: — i — — i — — á — é (4)

An dá béarsa deiridó:

— a — — á — — a — — á — é (4)

A ḡAOI ḡlain de príom-scoit na sáir-fear saor,
 is binn snoirdte laoite agus ráirdte séim',
 an doibinn leat dibirt ár námad go léir
 's an Rí ceart do luige anois le ḡráinne máol?

Beid' soillse agus teinte geal' éanam as Saedil
 is fionta dá ndíogad ar élar le scléip,
 beid' doibneas is intinn ar éam 's ar éleir
 as guirde leis an Rí ceart 's le Sráinne Maol.

Tá Laoiseac go buideanmhar tar sáile as téad
 le díograis cun díoltais le gárda is fao'r;
 beid' saoithe ar scríche go brát 'na réim
 as díbirt a naimde ó Sráinne Maol.

Cípeas na mílte ón Spáinn go tréan,
 fíor-scot na tíre seo a crádaó le plé,
 fillfid' san moill éugainn tar sáil san breis
 as coimhdeact an Rí éirt is Sráinne Maol.

Spreas t' intinn, bíod' meidíir ort go brát leo ré,
 glac claidream éugat is éirí, a ghráó mo éleib,
 scinnfid' ó Highlands luét blát-boinnéad
 is sinfid' an Rí ceart le Sráinne Maol.

Tá an tImpire 's Laoiseac 'sus pápa Dé
 as tigeact éugainn go buideanmhar, 's an Spáinneac tréan
 beid' síteac feasta, muinntearða páirteac réid
 leis an Stiobart so ar slí éugainn 's le Sráinne Maol.

Beid' síor-gol is caoi guirt is gárta cléib
 as fíor-bodais éiríche, 's ní cás liom é;
 seríocpaíó go híseal go tlaít 's go claon
 don Stiobart so do díbreac 's do Sráinne Maol.

Deimíó-ne go fiontaó 's go fáilteac saor,
 's ar muinntíir go haoibinn san éam san tsaogal;
 beid' Saoidil boct' go hinntinneac, lán de scléip
 's an scaoinse clam díbearta ó Sráinne Maol.

Sin aḡad, a d'alta d'il cáilma ḡrádmair séim,
mo teastas ar máscalaig bacallaig bláit san béim,
aimmir do sracáð le sealáð aḡ námaíð so claon,
's tús tamall pá scamall aḡ ḡallaib 's ar pán an tsaogail.

Beiré racaireact feasta, beiré aiteas, beiré d'án, beiré
scleíp

aḡ flata na Vanba aḡ taisteal dá n-áro-flait féim,
beiré ḡalla 'na ḡceataib dá leaḡad le cáiteam píleár.
's beiré sealb aḡ Carolus, ḡeallaim, ar ḡráinne maol.

—Seán Clárac Mac Domnaill.

15—TÁ BEARÁD I LONDAIN

MÉADAR: — x — — x — — x — — á — (4)
— x ó

TÁ BEARÁD I LONDAIN 'S IS IOMRÁ FEAR LÁIDIR
A CAILLEAD 'NA TIMCEALL SAN TULAIG DÁ TÁRRTÁIL;
MEASANN SIR BULAIR GUR CUIBE DÁ DÁIR É,
'S CREIDEANN LUÉT BOINNEAD GUR CUMAD DO CÁTAL É.
IS IOMBÓ!

CREIDEANN FÍR ŠACSAN NAÉ SCARPAID SO BRÁTAC
LE SEILB AN CAIPÍN Ó'S ACA BA ḡNÁT É,
AC DEIR LUÉT NA MBREACAN SO NGEARRFA SIAD CNÁMA
'S NAÉ SCUIRFID DÁ RACÁN SO ḡCUIRID AR CÁTAL É.
IS IOMBÓ!

IS CRÓDA DO ŠEASAD A' BREACAN A' BÁIRE
AR NA SLÓIGTE Ó LOC ABAIR SO DARAC 'S SO FALKIRK
MAR 'BPUAIR COPE A TASAIL 'S A RAIB 'NA PÁRTAID,
AC Aḡ TEÓRAINN MHANCHESTER BAIN EASBAID DO CÁTAL ANN.
IS IOMBÓ!

Ac murab é Saicse bí i gceannas a cáirde,
ins na cóigib i bpat uad 's an gasraio nac utáinic
bead fótla 'sus Dreatain san stad as an bpáiste,
's cóireócaí an cairpín go tapair ar Cátal ann.

Is iombó!

Ac b'éigin don mboinnead an bearao a fásáil
'na díais agus pillead tré iomadóir námao;
gésaruis Sir Dulario a trúp le n-a sála,
ac san géillead dóib uile bí a gunna le Cátal uabó'.

Is iombó!

Ónuasuis Sir Dulario a bunad as sac áiro ann—
bí triúr 'n-agaio an tuine 'ge ar tulaig na spáirne;
o'uimhuis sé an breacan an bearao a o'átrao,
's murab é Mac Uí Muireadóis 'ca brispi ar Cátal ann.

Is iombó!

Deir Eogan is Eacann is Gilleasbuig Mac Rágnail,
nac bfuil boinnead nó bearao nó hata dub lása
nó giolla breáig fearmáil dar caillead an lá sin,
nac n-iocpaio Sir Dulario go huile le Cátal iad.

Is iombó!

Mo léan-sa nar teagam ar mácaire pásais
le céite 's san neac aca bearao dóib tárrtáil
péire maic bataí 's fear aige Cátal díob,
's treamópaó sé easnaca sacain a mála.

Is iombó!

16—A ḟruimḟíonn donn ḟílis

MÉADAR : — x — — i — } (4)
               — i — — — o

A ḟruimḟíonn donn ḟílis,
 a síoda na mbó,
 cá nḟabann tú san oíḟe
 's cá mbíonn tú sa ló?
 bím-se ar na coilte
 's mo buacaill im cómaidr,
 agus ḟ'ḟás sé síú mise
 as síleáḟ na nḟeór.

níl fearann, níl tigeas asam,
 níl ḟionta ná ceól,
 níl ḟlata am cóimḟeáct,
 níl saoiḟe ná slóḟ;
 ac as síor-ól an uisce
 so minic sa ló,
 agus beáḟ-uisce 's ḟíon
 as mo naímḟíḟ ar bóro.

Tá bḟaḟaimnse ceáḟ aigneis
 nó raḟarc ar an ḟcoróinn,
 Sasanaigḟ ḟo leirḟḟinn
 mar ḟo leirḟḟinn sean-ḟróḟ
 tré cḟocaiḟ, tré aillicḟ
 's tré ḟleannta tuda ceoiḟ
 agus síú mar a bḟeáḟaimnse
 an ḟruimḟíonn donn óḟ.

17—MO RÓISÍN DUB

MÉADAR: — ó — — (—) ó — — x — 1
 — (—) á — — (—) á — — x — 1 } (2)

A RÓISÍN, ná bíod brón ort fár éirig ùit,
 tá na bráitire 'teáct tar sáile 's ag triall ar muir,
 tíocharó do párdún ón bpápa 's ón Róim anoir,
 's ní spárálfar fíon Spáinneac ar mo Róisín Dub.

Is faða an réim do leis mé léiti ó 'ndé 'ocí iníu,
 treasna sléibte go ndeácas léi faoi séolta ar muir,
 's an éirne do cáit mé 'léim í 'síl mór é an srut
 's bí ceol téad ar gac taob díom is mo Róisín Dub.

Maró tú mé, a brídeog, is nár ba fearrde ùit
 's go bfuil m'anam istig i ngean ort, 's ní indé ná iníu
 o'fás tú lag anbpann mé i ngné 's i gscrut
 ná feall orm 's mé i ngean ort, a Róisín Dub.

Siubalpann féin an drúct leat agus pásais gairt
 mar súil go b'fágaimn rún uait nó páirt ded toil
 a craoibín cúmhra, geallais damhsa go raib gráó agat dom
 's gurb í plúr-scot na Mumán í mo Róisín Dub.

Beid an éirne 'na tuilte tréana is réabfar cnuic,
 beid an fairrge 'na tonnta deargá is doirtfead fuil,
 beid gac gleann sléibe ar fuó éireann is móinte ar crit
 lá éigin sul a n-éagaid mo Róisín Dub.

—Ón mBéalrodes.

18—Éamonn an Chúic

Méadar: — é — — u
 — (—) é — — u
 — é — — x — ú —

CÉ hé sin amuis
 n-a bfuil fao'r ar a gúc
 aS réabao mo d'oras dúnta?
 Mise Éamonn an Chúic
 atá báitte fuar fliuc
 ó síor-siubal sléibte is gleannta.
 A laos gil 's a chúic,
 créad déanpáinnse duit,
 muna scuirinn ort beinn dem gúna,
 's go bfuil pádar go tuis
 dá síor-séidead riot
 's go mbeimis ardon múcta.

Is faoa mise amuis
 faoi sneácta 's faoi síoc
 's san d'ánact aSam ar éinne;
 mo seisreac san scur,
 mo branar san cur,
 is san iad aSam ar don cor.
 Nil caraid aSam;
 is d'anaid liom san,
 do glacfao mé moe ná déannaé
 's go scaitpíó mé dul
 tar páirre soir,
 ós ann nac bfuil don dem gaoilca.

A cúil álunn deas
 na b'fáinní scas,
 is breáS 'sus is glas do súile

fíon. na filídeácta

go bfuil mo croíde-se dá slao
 mar do sníompáí sao
 le bliain mhór fáda as thúit leat.
 Dá bpaḡainnse le ceart
 beit mar céile leat
 is éadrom 's is deas do síubalpaínn,
 go réirḡinn saḡ beart
 as éalóḡ lem searc
 pé coilctib as scaipead an ḡrúcta.

A cumainn 's a searc
 raḡaimíone seal
 pá coilctib na measa ḡcumra
 mar a bpaḡaimíḡ an breac
 's an lon ar a nead,
 an fiaḡ 'ḡus an poc as búitreadḡ,
 na héiníní binne
 ar ḡéigíní 'sinnim
 's an éuaicín ar barr an iubair ḡlais,
 go brát brát ní tiocpaḡḡ
 an bás in ár ngoire
 i lár na coille cumra.

Deir scéala uaim soir
 go hainnir éuin an tsuilit
 gur coilleadar a neḡḡ na héanlaít,
 gur aréir do tuit
 an sneácta ar na chuib
 amaḡ ar feadḡ na héireann.
 Dá maireadḡ liom rit
 go seáctain ó 'ndiu
 raḡainnse ar mire at féacaint
 's go mbfearr liom anois
 a beit báitce san muir
 'ná a ráḡḡ go mbeiteá réiḡḡ liom.

Naḡ ḡaḡsa ḡ'ḡiriḡ an scéal
 is measa ḡaḡi 'n ḡḡréin,
 ar maḡḡin is mé i ḡḡús m' ḡiḡe;
 's ḡur searḡ ḡaḡ éan
 a labras leis ḡéin
 ar ḡorraḡ nó ar ḡaḡḡ móimḡe.
 ḡo rinneáḡ mo ḡreáḡ,
 's ḡo sáruḡḡeáḡ mo neáḡ,
 's ḡo ḡáḡáḡ mé ḡan éinne
 's má tá sin aḡ ḡeáḡt
 an ḡuaḡt i nḡiaḡḡ an ḡeas',
 a rúin-searḡ, mo ḡeannaḡt ḡéin leat.

—Ón mḡéaloḡeas.

1ḡ—ḡornoḡt ḡo ḡonnaḡ ḡú

Méáḡar: — x — — x
 — x — — á —
 — x — — x
 — x — — á —

ḡORNOḡT ḡo ḡonnaḡ ḡú,
 a áille na háille,
 's ḡo ḡallas mo súil
 ar eaḡla ḡo stáḡḡainn.

ḡo ḡualas ḡo ḡeól,
 a ḡinne na ḡinne,
 is ḡo ḡúnas mo ḡluas
 ar eaḡla ḡo ḡclisḡinn.

ḡo ḡlaiseas ḡo ḡéal,
 a mílse na mílse,
 is ḡo ḡruáḡas mo ḡroíḡe
 ar eaḡla mo mílḡe.

Do dallas mo súil
 is mo éluas do dúnas,
 do cruaidas mo éroiúe
 is mo mian do mhúcas.

Do tugas mo cúl
 ar an aistling do cumas,
 's ar an ród so roimam
 m' aghaid do tugas.

Do tugas mo gnúis
 ar an ród so roimam,
 ar an ngníom do-cím
 's ar an mbás do-geobad.

—PÁDRAIG MAC PÍARRAIS.

20—FIR-CILL AN CREAGAIN

MÉADAR: — x — — a — — a — — é — ó (2)

— x — — a — — a — — í — ó (2)

A S fíir-cill a' Creagain 'sé cadail mé aréir faoi brón,
 is le héirge na maidne tainic an ainmíir fá mo d'éin
 le póis;

bí gríos-gruaid' garta aici, agus loinnir ma céib mar ór,
 is surb é focsláinte an domáin a beit ag amarc ar an
 ríogain óis.

An tSídeóg

A fial-fíir cartannais, ná caitear tú i néaltaib' bróin,
 ac éirig' go tapaid' agus astruis' liom péin sa ród
 go tír deas na meala, nac bfuair' falla innti réim go
 fóill,

is geobair doibneas ar hallaib' do mo mealla-d-sa le
 siansa ceóil.

An Fíle

A ríogaim is deise, an tú Helen fár tréaghad slóis,
 nó an de na naoi mná deasa Parnassus tú bí déanta i
 sclo?

Cá tír ins a' éruinne inar hoilead tú, a réalt san céo,
 léir mian leat mo samail-sa beit 'cogarnaig leat fein
 sa ród?

An tSídeóg

Ná fiapruig díomsa an ceist sin, óir éa coollaim ar an
 taoib seo den bóinn;

is síogairde beag leimé mé, a hoilead le taoib sramneodis',
 i mbriúidin éirt na n-ollam bim go follus a' dúscad
 an céoil,

bim san oíche ag teamair is ar maidin i lár tír Eogaim.

An Fíle

'Sé mo géar-foim tinnis sur teastuis uaim saeóil tír
 Eogaim,

agus oigri an feada san seagais faoi líg dár scoimair—
 géaga slan-daitte Néill frasais nac 'otréisfead a' ceól
 is cuirfead éidead fá noollais ar na hollam béal a'
 géillead doib.

An tSídeóg

Ó tréaghad na treaba bí i neacóruim, is paraor fán
 bóinn—

slíocht íre, na plata béarad pascad do sad draoi san
 gleoid

nac mbfearr duit ins na liosaib, agus mise le do taoib
 sad neoin

ná saigoe Clann Dulaid beit 'tollad fríd do éroide go
 deoid?

An file

Ó a dtréigim do cuireadh ar a scrúinigeann na ríte
d'ór,

ac gur clárdáta liom scaramáin le mo caraíó tá sa
tír go fóill.

An céile úo a meallas le mo gealladh tráí bí sí ós
dá dtréigim anois í nac fiosaíó duit go mbéadh sí i mbrón?

An tSídeós

'Sé saoilim nac caraíó duit a maireann de do sholtaib
beó,

táir faobháíó, san earradh, boct, bearranáí, baot san
dóig;

nac mbfearr duitse imteadct le hainmír na maot-órob
meór,

ná na tíorta beít 'fanóíó fá shac raban dá ndéan tú 'ceól?

An file

A ríogáin deas mílis, más cinneamáin duit mé mar stór,
tabair léagsa is gealladh dom ar maidin sul má dtréigim
sa ród;

má éagáim fán tSeanáin, i sCríó Manáin, nó san
Éipte móir

suradh as shadíl cumra an Creagáin a leagfar mé i sCré
fáoi fóo.

—ART MAC CUBHAIG.

21—SLÁN CUN PÁDRAIG SÁIRSÉAL

MÉADAR: — x — x — (—) x — í — }₂
                  — x — x — x — í —

ac níl sé cruinn tríó síos.

A PÁDRAIG SÁIRSÉAL, slán go dtí tú,
ó cuais don ffrainc 's do camtaí scaoilte
as déanam do gearán leis na ríte,
's d'fág tú éire agus shadíl boct' claoiúte. Óc! ócón.

A PÁDRAIG SÁIRSÉAL, IS DUINE LE DIA TÚ,
 IS BEANNUITE AN TALAMH AR SIUBAL TÚ RIAMH AIR;
 SO MBEANNUIGTÓ AN ZEALAC ZEAL 'S AN ZRIAN DUIT,
 O TUG TÚ AN LÁ Ó LÁMAIB RÍ LIAM LEAT. Oó! oóón.

A PÁDRAIG SÁIRSÉAL, ZUIDE ZAC NDUINE LEAT,
 MO ZUIDE-SE FÉIN, 'S ZUIDE MÍIC MUIRE LEAT,
 Ó TÓZ TÚ AN TÁT CAOL, AZ ZABÁIL TRÉ DÍORRA DUIT,
 'S ZUR AZ CUILEANN Ó ZCUANAC DO BUADAD LEAT LUIMNEAC.
 Oó! oóón.

ZEOBAD-SA SIAR AN SLIAB SO IM DONAR,
 'S ZEOBAD ANIAR ARÍS MÁ'S FÉIDIR;
 IS ANN DO CONNAC AN CAMTA ZAEDEALAC
 AN DREAM BOCT SILTE NÁR CUIR LE CÉILE. Oó! oóón.

CÉ SÚD TALL AR CROC DÍINN ÉADAIR?
 SAIGDIUIR BOCT MÉ LE RÍ SÉAMAS;
 DO BÍ MÉ ANURAIT I N-ARM 'S I N-ÉIDE,
 AC TÁIM I MBLIANA AZ IARRAIT DÉIRCE. Oó! oóón.

IS É MO CREAC AN TSRAIC DÁ TÓZAINTE,
 AN DÁ FEAR DÉAZ DO BÍ ÓS CIONN FEORAC,
 MO DÍAS DEARBÁRAC, IS IAD IS ZLEO LIOM,
 AC MO CÚIG CÉAD DÍACAIR DÍARMAID AN T-ÓIGFEAR.
 Oó! oóón.

DO CUIREAD AN CÉAD BRISEAD ORAINN AZ DROICÉAD NA DÓIMNE
 AN DARA BRISEAD AZ DROICÉAD NA SLAINGE,
 AN TRÍOMAD BRISEAD I NEACDORUIM UÍ CEALLAIG,
 'S, A ÉIRE CUMRA, MO CÚIG CÉAD SLÁN LEAT. Oó! oóón.

An uair do las an teac bí an deatac 'gár múcaó,
 's clann bíl bradais 'gár ngréadaó le púdar,
 níl don uréar dá scaoilivís fúinne
 ná fiafruigeaó Colonel Mitchel ar teagáó Lord Lucan.
 Oé! oón.

Mo cúis céad slán cúgaib, a hallaí luimniú,
 's cun na buíone áille a bí in ár gcuideactain;
 bíod teinte cnám aghainn 's cártaí imearta,
 's briactra Dé dá léigeaó go minic dúinn. Oé! oón.

A Londain Doire, bolgac cúgatsa,
 ar nós na scáile ar lasaó le púdar,
 's a liact paraire faóa pionn lúbac
 gan pascaó ón nsgaoit ná cré gá gcuimtaó. Oé! oón.

Do bí mé ar an sliab so lá breáú gréine,
 do connaic mé na Sasanais i bpoáir a céile,
 an córaio capall ba deise bí i nÉirinn—
 ó coimeáó dom na bodais go mbaineatosa gé asta!
 Oé! oón.

Is iomda saigdiúir meidreac meannnac
 do gáib an tsli le seact seactaine,
 faoi gunna, faoi píce, faoi élaideam éinn airgid,
 ac táio 'nois sínte tíos i nEacóruim. Oé! oón.

Tá leasú ag Ó Ceallaig nac gaineam ná doileac,
 ac saigdiúirí tapairó déanpaó gaisce le píce;
 do fágaó iad i nEacóruim ina braitheanna sínte
 mar deaó feoil éapall ag maóraí dá sraoilteáó.
 Oé! oón.

Cé súd tál ag doras na ceardócan
 ná ceil ar Rí Liam é, mise Brian Láidir;
 fan id seasam, a bódais, go scaitead grán leat
 a shiolla na praisce, ní bacfao go brát leat. Oé! ocón.

Annsúo atá siad, barr-uaisle Éireann,
 Diuicí, búrcais, 's mac Rí Séamas,
 an Cairtín Talbóro, croíde na péile,
 's pádrais Sáirséal, grád ban Éireann. Oé! ocón.

—Ón mbéaloireas.

22—SRÁIDEANNA BAILE ÁTA CLIAĀ

MÉADAR:

— — a — — é — — é — — ó — —	}	2
— á — — x — — ia		
— x — — é — — é — — ua	}	3
— á — — x — — x		

SUIŌIM beannaĀt mĀc DĀ ar na ſaēōlaib a shiublann
 ar srāideanna baile āta cliat,
 tar ſac talam i nĒirim an ēraōb do tabarĀinn
 do srāideanna baile āta cliat
 'nar minic coiscēimeanna naom āgus suad
 āgus ſile na mbē āgus laocraō ſan ſruaim;
 raſaiō spioraiō na hēigse dom ēlēibse go buan
 ó srāideanna baile āta cliat.

Ōir do connaiĀebair Brian, an triat ūo do ſaor sib,
 a srāideanna baile āta cliat,
 āgus lorcān na ōtriall dār ēiāc bur nōdor-bruio,
 a srāideanna baile āta cliat

Tomás an tSiopa do scaoil an lann,
 agus Seán an Diomais do claoideadh le feall—
 Bíonn stair na n-aoiseann ag líonadh im meabair
 ar sráideanna Baile Áta Cliat.

Nár lean Wolfe Tone den ród so i ngeibinn,
 ar sráideanna Baile Áta Cliat,
 's an Gearaltac ós san fóir dá céasadh
 ar sráideanna Baile Áta Cliat,
 agus Emmet sa cárr an lá san an sceoin
 's a leicne bána san scát ná teor
 ag feiteam le bás 's mion-ghaire ar a beol
 ar sráideanna Baile Áta Cliat.

An cuimín lib feigil 's ais-éirge na Cásca,
 a sráideanna Baile Áta Cliat,
 's an tsoillse do haonadh do leigeas bur náire,
 a sráideanna Baile Áta Cliat?
 níorb fada a ré 's a scéim, pairíor!
 b'é an falla gear 's an p'leár an díol
 agus plata na féinne san dol ina luige,
 a sráideanna Baile Áta Cliat.

Do connaiceadbair óglais gleoite na saoirse,
 a sráideanna Baile Áta Cliat,
 agus borrad na hóige 's an bród ina gcroíote
 ar sráideanna Baile Áta Cliat
 ag caiteam a bpléascán i n-éadan Fall;
 ac ag breacad lae bí an téad go teann
 agus leabair an méirlig réid i bpoll,
 a sráideanna Baile Áta Cliat.

TRÄD

23—máible séimh ní ceallaiḡ

MEADAR:

— x — — x — — á —	}	2
— á — x — — í		
— u — — x — á — í		(2)
á — é — á —		(2)
(—) x — — (—) á — — á — — í		

é neamhríalca.

Cibé á mbeadó sé i ndán dó
 á lám' deas fásáil faoi n-a ceann,
 is deimhin liom nárb' eagal bás' dó
 go bráic ná 'na beó beic' tinn;
 á cúl' deas na mbaicall fáinneac' fíonn,
 á cum mar an eala is gile 'snám' ar an tuinn
 gráó agus spéis gac' gasraio
 Máible séimh ní Ceallaiḡ,
 deadó is deise leagadó i n-árus á cinn.

Níl ceól dá bhinne
 á seóladó an tuine
 nac' arb' eól dá tuigse á ráó ins gac' céim;
 tá á ghuairó mar rós á' driclé,
 is buan 'na comarsa an tile,
 á rosc is míne glaise 'ná bláic na gcraob';
 's guró é deir ollam' molta Clár síol Néill
 go gcuirfeadó na corra á' coolladó le sár-guic' á béil;
 níl amhras liom ann,
 á sám-labartac' binn,
 ac' óltar linn go grinneall do sláinte maic' féin.

Ó d'éagadair na mná mánta
 ar a dtráctad an domhan go léir,
 measaim nac bfuil 'na n-áit agaimn
 ac máible 'seasam i sclú ins zac céim,
 annsáct zac tuine i scáilídeáct 's i scéill,
 is áomhar don file a fašáil ón deis;
 cúl na scraob is finne,
 lúb na dtéad is binne,
 snuad na géise zile a bráige 's a taob.

Níl don dá bpeiceann
 an tsaoi-bean máiseac
 nac n-éirígeann mar na geilte i mbarr na scraob;
 's an té nac léir do an coimneal
 lán de spéis an leinb
 is fearr tréite 's tuigse den náisiún šaebeal;
 's í is deise—cosa, bosa, lám is béal,
 's a péire rosc 's a folc ag pás go péar;
 tá an báire seo linn
 ag sárú luét grimn
 'nois ó fuair mé an fáil is áomhar liom é.

—Toirdealdac Ó Cearballám.

24—máire béal áct' namnas

méadair: — x — á — x — á (2)
 — x — á — á —

A máire, a šrád, is tú tá am érad,
 oé! tabair do lám go dlút dam,
 's gur dual dam buad na cúige d'fašáil,
 go brát ná déin mé diúltaó.

A cúil na nDuál 'sé mo cúma go buan
 naé bfuilim leat fuaigíte i gceleánnas,
 is beaó go tudaire pá síor-ghruaim
 má bír i bpaó uaim-se a annsaét!

A bláit na gcaor, ó tárta mé
 go claoiúte tréit le greann tuit,
 tar faoi'm déin, a rún mo cléib,
 's tabair gráó gan élaon gan cam dam.
 Oé! párior géar! 's mé an ceann gan céill,
 's do comairle m'atar níor umluigeas,
 's gur 'b é comráó déannaé a tudaire liom féin—
 tréig-se béal á t'hánnas!

Aé tuig mé gráó doó cúilín bán
 ar cúl an gáiróin pónaire,
 doó béilín cláit mar cubar na trága,
 doó dá ghruaio' dearg' mar caortann,
 doó béal is binne 'ná 'n éuaé ar bile,
 's 'ná ceileádar caoin na n-éanlaít;
 mo léan 's mo mílleaó, gan mé's cú, a cumann,
 as éalóó le n-a céile.

A gráó 's a rún, dá ngluaisteá liom
 go tír na long as éirinn,
 níl tinneas cinn ná tuirse croíde
 naé leigeaspaí ann gan amhras.
 Is tú'n réalta eolais tar mnáio na fóola,
 agus congubuíg asat féin ón mbás mé,
 óir gan grása Dé ní mairfid mé
 ar an tsráio so béil á t'hánnas!

25—bean dubh an ḡleanna

MEADUR: — x — — — 1a (2) } (4)
 — x — — — 1a — 6 — }

Tá bó 'ḡam ar an sliab,
 is táim seal 'na diaid
 ó cailleas mo ciall le nócar,
 dá seóláḡ soir is siar
 i nḡac áit dá nḡabann an ḡrian,
 go dtionntuḡeann aniar um tráchnóna.
 Nuair féadaim féin anúnn
 i nḡac áit a mbíonn mo rún,
 riteann óm súil srut' deóra.
 A Rí ḡil na ḡcumáct,
 go bḡóirir ar mo cúis,
 mar is bean dubh ón nḡleann do bḡeoid
 mé.

Bean Dubh an ḡleanna,
 an bean dubh doḡ fearra!
 bean dubh ba deise ḡáire,
 n-a bḡuit a píob mar an eala,
 's a héadan mar sneácta,
 's a com seang singil álainn.
 Níl óḡánac cailce
 ó úlá' Cliaḡ go ḡailim,
 ná as súḡ go tuaim líí mēáḡra,
 nac bḡuit aḡ triall 's aḡ tarrainḡ
 ar eadáiḡ donna deasa
 aḡ tnuḡ leis an mBean Dubh álainn.

Seobainn-se bean sa mhuain,
 triúr ban i laigin,
 agus bean ó rí geal Seoirse,
 bean na lúba buíde
 ó'páisfeadó mé le n-a croíde
 bean agus dá míle bó léi;
 ingean ós an Iarla
 atá go tinn dubac diaclac
 a ó'iarraio mé ó'páigáil le pósaó,
 's dá bpaigáinn-se féin mo roga
 de mnáib' deasa an domáin,
 is í an bean Dub ón nSteann do b'fearr
 liom.

An té cífeadó mo teac
 's gan de díon air ac seasc
 'na súide 'muis cois taoib' an bótair,
 nuair éirigeann an beac
 is go n'óeannann a neac
 le grian 's le teas an tsamraio!
 Nuair éríonann an tsat
 ní fanann uirtí meas,
 mar bíonn ar an mbuinne is óige;
 's mo cáilín plúrac deas
 ó'éaluis uaim le spreas,
 mo cúis céad slán go deó léi!

26—naC doibinn do na héiníní

μέσσορ: — x — — é — — é — — á (4)

n aC doibinn do na héiníní
 éiriḡeas so hárd,
 's bíos a' ceileabár le céile
 ar don éraoib' amáin;
 ní mar sin dom péinḡ
 's dom céad míle ḡráo;
 is ῥáda ó n-a céile oráinn
 éiriḡeas ḡac lá.

is báine í ná 'n lile,
 is deise í ná 'n scéim
 is binne í ná 'n deirólin
 's is soillsiḡe ná 'n ḡréin;
 is fearr ná sin uile
 a huaisleáct 's a méin—
 's a 'Oia atá is na ῥlaicis,
 ῥuascail dom péin!

—Ón mBéaltoveas.

27—úna bán

μέσσορ: — x — á — á — x ó — }
 — x — á — á — ó — }₂
 ac é neamriáta.

A úna bán, a bláct na nolaoi ómra
 atá t'r éis do báis de barr droc-comairle,
 ῥéac, a ḡráo, cé aca b'fearr den dá comairle,
 a éin i ḡcliabán 's mé i náct na Donóige.

A ũna b́an, o'pága tú mé i mbrón casta,
 agus cé b'áil leat beic a' tráct air go deó feasta,
 cúilín fáinneac ar ar fás suas an t-ór leácta,
 's go mb'fearr liom ar láim leat 'ná an glóir f́laitis.

A ũna b́an, mar rós i nḡáiroín tú
 's ba coinnleoir óir ar bord na bainríoghn' tú
 ba ceileabar 's ba ceolmar a' ḡabáil an bealaig seo
                     romam tú
 's é mo éreac-máirne brónac nár pósad le do 'dub-
                     ḡrád tú.

A ũna b́an, is tú do mearuig mo ciall,
 a ũna, is tú cuaid go dlút eadar mé 's Dia,
 a ũna, a éraod cumra, a lúibín casta na ḡciab,
 náró fearr damsa beic san sílte ná o'feiceál riám.

—Tomás Mac Coisdealbaiḡ.

28—ŪR-ĊNOC ĊÉIM MĪC CÁINTE

MÉADAR: — ū — é — ū — é (—) }₄
                     — ū — é — á —

A ĊIŪN-ĊEAN tséim na ḡcuacann bpéarlac,
 ḡluais liom féim ar ball beag,
 nuair béas uaiste 's cléir is tuataig i néall
 ina suan faoi éadaige bána;
 i n-uaim go mbéinn 'bpad uadta araon
 teact nuá-óruť ḡréine i mbárac,
 san tuas linn féim i n-uaisneas aerac
 san uaim sin Ċéim mĭc Cáinte.

A rún mo éleib, nac mar súd ba céill dúit
 tús do saogail a caiteamh liom!
 's gan beit i gclúro faoi léan ag búr gan céill
 i gcionn túrna 's péire cárdaí;
 geadair ciúl na dtéad le lút na méar
 do do dúscaó is béarsaí gráda,
 's níl dún faoi'n ghréin com súsac aerac
 le húr-chnoc Céin mic Cáinte.

A plúr na maegdean is úire gne,
 fuair clú le scéim ón ádaimcloinn;
 a cúl na bpéarla, a rún na héigse,
 a dúbhas péile 's páilte;
 a ghnúis mar ghréin le dúscaó an lae
 a múcpad léan le gáire,
 'sé mo cumaidó gan mé is tú, a síúr, linn péin
 sa dún sin Céin mic Cáinte.

Táim brúigte i bpéin gan suan gan néall
 de do cumaidó-sa, a géag is áille!
 's gur tú mo raoga i gcúigib éireann
 a' cúis nac séanam a átrac;
 dá siubalpa, a réalta gan smúro, liom péin,
 ba súsac saor ar sláinte
 geadaí plúr is méad is cnuasac craob
 sa dún sin Céin mic Cáinte.

Cluimpir uail na ngeadar le luas i ndéir
 brian luaimniú béarnaig i bpásac,
 fuaim gúc béil binn, cuac is smaolac
 suailceac ar géaga áltan;

i bpuar-linn tséim, tóipir sluas-buirdean éisc
 a' ruasgadh a céile sa tsnáim ann,
 's a' cuan gur léir duit uait i gcéim
 ó nua-énoc Céim míc Cáinte.

—PEADAR Ó DOIRNÍN.

29—MÁIRE BEAG DE BARRA

MÉADAR: — x — — a — — a — — i — (4)

A MÁIRE BEAG DE BARRA, DO MÁIRB TÚ M' INNTIINN,
 O'FÁS TÚ BEÓ DEALB MÉ SAN FÍOS DOM MUIHNTIR,
 AR MO LUIGE DOM AR MO LEABAIÓ IS ORT A BÍM AG CUIHNEAMH
 'S AR M'ÉIRGE D'AM AR MAIÖIN—MAR DO CÉALG TÚ AN CROIÖE
 'NAM.

A MÁIRE, GLAC MO COMAIRTE, 'S NÁ SEÖLTAR TÚ AR T'AIMLEAS.
 SEACAIN AN STRÖINSE, FEAR SEIÖTE NA HAÖAIRCE;
 GAD LEIS AN ÖIS-FEAR N-A HGLAÖÖDANN SIAD Ö FLAINN AIR,
 PÖS É DE GRÄÖ RÉIÖTIG ÖS É IS TOIL LEÖ MUIHNTIR.

DO SÍL MÉ TÚ MEALLAÖ LE BRIACTRA 'S LE PÖGA,
 DO SÍL MÉ TÚ MEALLAÖ LE LEABRA 'S LE MÖIDE,
 DO SÍL MÉ TÚ MEALLAÖ AR BREACAÖ NA HEÖRNAN—
 AC O'FÁS TÚ DOUBAC DEALB AR TEACT DON BLIAM NUA MÉ.

IS DOIBINN DON TALAMH N-A SIUBLANN TÚ PÉIN AIR,
 IS DOIBINN DON TALAMH AR A SEINNEANN TÚ BÉARSA,
 IS DOIBINN DON TALAMH NUAIR LUIGEANN TÚ FÁ ÉADAC,
 'S IS RÖ-DOIBINN DON FEAR A GEÖBAIÖ TÚ MAR CÉILE.

Do tugas, 's do tugas, 's do tugas óm croíde greann
 out,

ar maidin lae'l Muire na gCoinneal san teampall;
 do súilín ba glaise 'ná uisce na ngeamarta,
 's do béilín ba binne ná 'n d'ruide nuair a labrann.

Do siubalpáinn an tsráid leat ar lámh 's mé im donar,
 do raicáinn tar sáile gan dá pinginn spré leat,
 mo gáolta 's mo cáirde go lá 'bráta do tréigfinn,
 's go dtósfá ón mbás mé ac a ráó gur leat féin mé.

—Ón mBealoideas

30—BRIGŌIN DEAS NÍ MÁILLE

MÉADAR: — x — x — á — (3)
 — á — — í

SÍ BRIGŌIN DEAS NÍ MÁILLE
 an cailín múinte mánta,
 níl bean ar bit san áit seo
 níos áille 'ná í;
 dá bfaḡáinn-se féin mo roḡa
 de béitib breáḡta an domáin,
 'sí BRIGŌ, an bé i mDun na hAbáinn,
 beadó as páirín túb Ó Níad.

Is iomda cailín spéiriúil
 a imteoádo liom go héascaid
 faoi sról is síoda gléasta
 'sus seóda i nḡac 'tlaoi;
 ac b'fearr liom BRIGŌ mar céile
 ná inḡean rí na ḡreige
 's ná Hélen tarrainḡ léirscrios
 is coḡadó ar an ttraoi.

Is binne gút a béilín
 aḡ seinnim amráin ḡaeóilḡe
 'ná an lonoub 's ná an céirseac
 's ná ceol na sluaighe síde;
 cia'n máit atá dá déanam
 tá mo éroidé istig dá réabad,
 is gearr, is gearr an t-éas uaim
 muna bfaḡaid mé i mar mnaoi.

—PÁDRAIG MAC AMALḡAID.

31—ḡÉAS RÁT ÁRLAIN

MÉADAR:

(—) — x — — é (—) — x — — é } 4
 — — x — — é — á —

SÉ mo éread is mo léan, ar dátaib míc Dé,
 nac i ḡceann m'óet mblian deas a tárluigheas,
 aḡus fearanntaí saora beit aḡam faoi sréadaib
 i bpoáir a céile ar árdaiḡ;
 cúirt sneadta ḡlé'al beit aḡam faoi léicse
 ar an ḡnocán ab aeraige 's b'áille,
 hélen is deirdre, 's póḡaim iad mar céile,
 go mb'annsa liom ḡéas Rát Árlain.

Tá aball-ḡort na scéime aḡ plúr-scoḡ na nḡaeóeal
 le ḡur tuit siad na céadtaí i nḡráḡ léi,
 'bpuil a súil ḡlas ḡan élaonad mar 'druḡt maíone ar fear,
 's a cúilín deas péacac fáinneac.
 Is binne gút a béil 'ná ceileabar na n-éan
 bíos aḡ labairt ar laetib na cáscá 'nn;
 's nacar méantraḡ don té ḡan eallac ḡan spré
 dáir éinneamain do ḡéas Rát Árlain.

Níl don bharún ná méire dá gclumpadh mo scéal,
ó teamair go sléibte uí máille,
nád dtiubradh an réim do máilsig na gcraobh,
nó is aice tá scéim na háille.

'Sí an leanabán séim í is maranta méim,
'sí is geanaíla de ghéasaib na bpráinne;
'sé is ainm don tséad ingean Míicil Míic Sabann,
'sí réalta san smúro Rát Árlaim.

—Liam Ó Maoiléiaráin.

32.—CÁIT Ó SHARRÁN A' BILE

MÉADAR:

— x — ia — á — i —
— x — ú — á — í —
— ua — ó
— ua — ó
— á — ó — á — i —

An raib tú riám i nSharrán a' Bile?
nó an bfeaca tú i nSharrán a' Bile
an tsuairc-bean ós
na scuaca n-óir?—

'sí Cáit mo stór i nSharrán a' Bile.

Is gile í ná eala ar linn,
's ná sneacta ar bharr na craoibhe cruinne,
's is mílse a pós
ná drúct ar rós—

'sí Cáit mo stór i nSharrán a' Bile.

Is binne a ceol ná lon 's ná smól
 's ná filomeól ar éraob na saile;
 mar long faoi seol
 ar tuinn san ceo
 'seadóim mo stór i nḡarrán a' ùile.

Cuḡat-sa, a Críost, a cuirim mo ḡuirde,
 má tá don brí i nḡuirde ón ùfíle,
 san cáin san éios,
 san brón san díc
 go raib cáit 's a buidéal i nḡarrán a' ùile.

—Éamonn Mac ḡiolla Iasácta.

33—fáinne ḡeal an lae

Méadóar:

$$\left. \begin{array}{l} (- -) x - x - x - x \\ (-) - x - x - e \end{array} \right\} 4$$

MAIÓEÁN moe do ḡabas amac
 ar bruae loca léim;

an samrao as teact 's an éraob le n' ais.
 'ḡus lonnrao te ón nḡréim.

Ar taisteal dom tré bailte puirt
 is bánta míne réirde

Cia ḡeobaimm lem ais ac an cúilfíonn deas
 le fáinne ḡeal an lae.

Ní raib brós ná stoca, cairp ná clóc'
 ar mo stóirín ós ón spéir,
 ac folc fíonn órda síos go trois
 as fás go barr an féir

bí calán crúíte aici 'na glaic,
 's ar úrúct ba deas a scéim;
 do tús barr-gean ó Venus deas
 le páinne geal an lae.

Do súio an brídeac síos lem ais.
 ar binse glas den féar.
 as maasáó léi bíos gá máoiúeam go pras
 mar mnaoi ná scarpainn léi;
 'sé dubairt sí liom-sa: "Imtíḡ uaim
 is scaoil mé ar siubal, a réic,
 sin iad a ndeas na soillse as teact
 le páinne geal an lae."

—Míceál Ó Súilleabháin. (?)

34— JIMMY mo míle stór

méadar:

x (—) — x — — x — — á — é
 (—) x — — x — (—) x — (—) ú — é
 (—) x — — x — — x — — á — ó
 (—) x — — x — — x — — í — ó

bLIAM an taca so d'ímtíḡ uaim gráó mo cléib,
 's ní tiocfaio sé abaitle go ttabarpario sé cúrsa
 an tsaogail.

Nuair a cífeao é ritfeao le fuinneam ró-ard 'na comhair,
 's clúóóao le bile é, 'sé Jimmy mo míle stór.

Bíonn m'atair 's mo mátair as bearraó 's as bruigean
 liom péin:

táim gíobaitle, píocaitle, ciapaitle, cráíte im saogal;
 túsas taitneam don duin' úo doo finne 's doo áille snó,
 's cuairó sé ar bord luinge, 'sé Jimmy mo míle stór.

ΡΑΨΑΘ-ΣΑ CUN COILLE 'SUS CAITPEAΘ ANN AN CUIO EILE UEM
 ΣΑΟΨΑΛ,

SAN ΔΙΤ ΝΑ ΒΕΙΘ ΔΟΙΝΝΕ, ΑΨ ΕΙΣΤΕΑΤ ΛΕ CEOL NA Ν-ΕΑΝ;
 ΑΨ BUN AN ΕΡΑΙΝΝ ΕΑΡΤΑΙΝΝ, ΜΑΡ Α ΒΡΑΣΑΝΝ ANN ΠΕΑΡ ΞΟ
 ΛΕΟΡ,

ΑΨ ΤΑΒΑΙΡΤ ΤΑΙΤΝΙΝ ΤΟΝ ΤΟΥΝ' ΟΥΟ, 'ΣΕ Jimmy mo míle σΤΟΡ.

—Ον mβέαλοιδεας.

35—ΤΑ μέ 'mo súiθε

ΜΕΑΘΑΡ:

— — — i — i — — — Δ — — — é }
 — — — i — i — — — Δ — — — é } 2

ΤΑ μέ 'mo súiθε ó τ'είρις AN ΞΕΑΛΑΕ ΑΡΕΙΡ,
 'CUR TEINEAΘ SIOS ΞAN SCIT 'S OÁ PAΘÚ ΞΟ ΞΕΑΡ;
 ΤΑ BUNAΘ AN TOIΞE 'NA ΛUIΞE ΑΨUS ΤΑ MISE LIOM ΠΕΙΝ;
 ΤΑ NA COIΛIΞ ΑΨ ΞΛΑΟΘΑΕ 'S ΤΑ AN TIR 'NA ΞCOYΛAΘ ΔΕ ΜΕ.

Α ΞΕΑΤ Ν-ΑΝΑΜ ΤΕΑΣ ΤΟ ΒΕΑΛ, ΤΟ ΜΑΛΑΙΘ 'S ΤΟ ΞΡΥΑΙΘ,
 ΤΟ ΣÚIL ΞORM ΞΛΕ ΠΑΡ ΤΡΕΙΞ ΜΕ ΔΙΤΕΑΣ IS ΣΥΑΙΡC';
 ΛΕ CUMAIΘ 'DO ΘΕΙΘ ΝΙ ΛΕΙΡ ΤΑΜ AN BEAΛΑΕ Α ΣΙΥΒΑΛ,
 'S Α ΕΑΡΑΙΘ ΜΟ ΕΛΕΙΘ, ΤΑ NA ΣΛΕΙΘΤΕ ΕΑΘΑΡ ΜΕ 'S ΤÚ.

ΘΕΙΡΙΘ ΛΥΕΤ ΛΕΙΞΙΝΝ ΞΥΡ CΛΑΟΙΘΤΕ AN ΞΑΛΑΡ AN ΞΡΑΘ
 ΕΑΡ ΔΟΜΝΙΞ ΜΕ Ε ΞΟ ΡΑΙΘ ΣΕ I ΝΘΕΙΘ ΜΟ ΕΡΟΙΘΕ 'ΣΤΙΞ
 Α ΕΡΑΘ;

ΔΙCΙΘ ΡΟ-ΞΕΑΡ—ΠΑΡΑΘΟΡ ΝΑΡ ΞΕΑCΝUIΞ ΜΕ I!

'S ΞΟ ΞCUIPEANN ΣΙ ΑΡΡΑΙΝΞ IS CΕΑΘ ΞΟ ΞΕΑΡ ΠΡΙΘ CΕΑΡΤ-ΛΑΡ
 ΜΟ ΕΡΟΙΘΕ.

CASAΘ BEAN-SIΘE TAM TIOS ΑΨ ΛΑΞ ΒΕΑΛ AN ΔΤ',
 'S O'ΦΙΑΦΡUIΞ ΜΕ ΟΙ AN ΣCΑOILPEAΘ ΞΛAS ΔΡ BIΘ ΞΡΑΘ;
 ΤΟΥΒΑΙΡΤ ΣΙ I ΞCÓIS-ISEAL I MBRIATPRAIΘ SOINEANTA ΣΑΜ'
 ΝΥΑΙΡ Α ΤΕΙΘ ΣΕ ΠΑΝ ΕΡΟΙΘΕ ΕΑ ΣCΑOILTΕΑΡ ΔS Ε ΞΟ ΒΡΑΤ.

—Ον mβέαλοιδεας.

CAOINTE

36—marḡna 'lípéir ḡrás

meáḡar: (—) x — x — x — 1a }
 (—) x — x — x — 1a }²

Tá ceḡ ḡubáḡ ar ḡáḡ slíab,
 ceḡ. naḡ ḡḡáinḡ roíḡe ríam;
 tá ciuineas ḡuairc í n-am nóin
 áḡ amáin trom-ḡuḡ an bróin.

Tá clíḡ na marḡ leis an ḡḡaíḡ,
 monuar! is teáḡta bróin ḡúinn í;
 tá an ḡiáḡ ḡub le ḡlór ḡarḡ
 áḡ ḡḡraḡ uaire an ḡuine máirḡ.

An ḡuit, a uasail óis mo éróíḡe,
 do screáḡ ḡo ḡubáḡ an bean síḡe?
 í meáḡon éiuin uaigneáḡ oíḡḡe
 is cumáḡ do bí sí áḡ éáḡḡaoimeáḡ.

Do ḡreáḡair í ḡáḡ múr is balla
 ḡo ḡubáḡ ḡuairc le mac alla;
 níor ḡlaoíḡ coileáḡ mar ba ḡhát,
 's níor ḡḡair ḡúinn am ná tráḡ

Ué! á 'lípéir óis mo éróíḡe,
 is é do bás atá sí éáoi,
 is é do-beir an lá 'na oíḡḡe,
 is é do-beir an cúma ar ḡáoiníḡ.

Níl aḡaimn anois, mo bhrón!
 i n-áit an tsaol ac caol is deóir,
 sitead deór is sūt is caol
 feasta úinn, is brisead croiúe.

Ué! a báis do leaḡ tú corúce
 blát is scéim ar nḡeise is doirúe;
 monuar! níor sásam ar do buair
 san ceap ar nḡaoime úul san uaig.

i spéirling lann ba teann a lám
 aḡ gosaint ceirt a ḡaol 's a úam,
 faoi meirḡe a atar uasail féin
 as urmúam fuair clú i ḡcém.

Ní bíúó baile na cúirte ar don cor
 faoi ceó bróim nárb féidoir a réiúteac,
 a sealtúoir úileas 's a croiúe céasta
 tré bás an óigfir ba mór i 'útréitib.

Oigre ceart 'ainme, a ḡradaim, 's a réime,
 is oigre a stáite i nḡac áirú 'ó'Éirinn;
 mar crann na darac buú máiseac 'féacaim,
 do ḡeall ḡo leatfad ḡo leatan a ḡeasga.

Ní mar so do bí i nḡán don tséim-fear,
 ac úul san uaig ḡo huaigneac i n'áonar;
 ué! is creac fada é le n-a ló;
 is brón croiúe dá céile ḡo deóir.

Is máctair' i is trom fá cumairú,
 ar n'úul ḡo luac dá céile i n-úir,
 atair a cloinne 's a céad ḡráú,
 ué! is i do fuair a cráú.

NÍ LEANFAID SE AN FIAO ZO DEOID
 FAOI GLEANNTAIB DUBA NA SLÉIBTE CEOID,
 NÍ CLUINFEAR A ADARC ZO BINN AS SÉIDEAD,
 NA SUIC A SAODAR AR BINN AN TSLÉIBE.

NÍ FEICFEAR É AR LUAT-EAC ÓS
 ÉAR CLAIÖE IS FÁL AS DÉANAM RÓIO;
 TÁ CLAOÉLÓD AR A MAISE ZO DEOID,
 AR A MÓRDACÉ TO TUIC TROM-CEÓ.

A LÁM BRONNTAC ZO FANN 'NA LUIGE,
 A CROIDE MEANMNAÉ MARÖ JAN BRÍ,
 SÍOL NA SCURAD IS CARA NA MBÁRO,
 SEARC NA SCEOLAIRÍ ÉANAS ZO HÁRO.

SOLAS AN DÁM NÍ PRÁINN DOD CLÚ,
 AC COIMRÉILFID ZO HÁRO MO CUMÁ,
 AS SILEAD DÚINN DEÖR FAOI DEIREAD ZAC LAOI
 AR TUAMBA AN CÚRAID DO ÉRÁID MO CROIDE.

—SEÁN MAC UAITÉIR DREATHAC.

37—MACTHAM AN DUINE DOILGEASAIÖ

MÉADAR: AITRIS AR RANNAIGEACÉ MÓR.

OÍÖCE DÁM ZO DOILIG, DUBAC
 COIS FAIRRGE NA DTONN DTRÉAN .
 AS LÉIR-SMUAINEAD IS AS LUAD
 AR ÉORAIB CRUADÁ AN TSAÖGAIL.

Ói an ré is na réalta suas,
 níor élos fuaim tuinne ná trága,
 is ní raib gal ann den saoit
 do éroitpead barr crainn ná blát.

Do gluaiseas i maectnaí maon
 san aire ar raon mo síubail,
 doras cille sur dearc mé
 san scondair réid ar mo éionn.

Do stad mé sa doras tsean
 'nar gnat almsana is doirdeact
 dá ndáil don lobar is don lag
 an trát do máir luét an tige.

Ói porad fíar ar a éaduib—
 is cian ó cuiread a éid—
 ar a suidead saoithe 's cliar
 is taistealaig ériallta an róid.

Suid mé síos le maectnaí lán
 do leigeas mo lám páim gnuad
 sur tuit frasa diana déar
 óm dearcaib ar péar anuas.

Adubairt mé annsin fá oit
 agus mé as caoi so cumac—
 do bí aimsear ann a raib
 an teac so soib subac.

Is ann do bíod clog is cliar
 dréacta 's diaodact dá léigead
 córaide, ceatal agus ceól
 as molad mórdacta Dé.

FÓCARAC FOLAÍM SAN AÍRO—
 ÁRUS SO IS AOSTA TÚR—
 IS IOMÓD EASCAL AGUS SAOT
 DO BUAIL FÁ MAOL DO MÚR.

IS IOMÓD FEARTAINN AGUS FUAÉT
 IS STOIRM ÉUAM DO ÉUIRIS DÍOT,
 Ó TÍOBLAICEAD TÚ AR DÚÍIS
 DO RÍ NA nDÚL MAR TIGEAS.

A MÚIR NAOMHTA NA MBEANN NGLAS
 DOB ORNÁID DON TÍR SEO TRÁC
 IS DÍOMBÁID DIAN LIOM DO SCRÍOS
 AGUS CUR DO NAOMH AR FÁN.

IS UAIŞNEAC ATAOI ANOIS,
 NÍL IONAT CÓRAIDÉ NÁ CEOL
 AC SCRÉADAC GÉAR NÁ SCÉANCAIT
 I N-IONAD NA SAIM SOGAIR!

EIDÉAN AS EASCAR ÓS DO STUAD
 NEANNTÓS RUAD ID URLÁR ÚR,
 TAPANN CAOL NA SEANNAAC SEANG
 IS CRÓNÁN NA N-EAS ID ÉLUID.

MAR A NGLAODAD AN FUISEOS MÓC
 DO ÉLÉIR AS CANAD A DTRÁC
 NÍL TEANGA AS CORRUIGE ANOIS
 AC TEANGTA GLIOGAIR NA SCÁG.

ATÁ DO PROINNTEAC SAN BIAID
 DO SUIAM-LIOS SAN LEADA BLÁIT,
 DO TEARMOINN SAN ÍODAIRT CLÍAR
 NÁ AIFREANN DO DÍA DÁ RÁD.

Ὀ'ιμητῖς ὄο λυαῖμ ἰς ὄο ριαῖ,
 ἰς ὄο ἑυαλλὰετ ῥὰ ἑἰαν-ἑράῶ;
 νῖ ῥιονηαῖμ ἀνοῖς ῥὰῶ ἰαῶ
 ἀῖ ἑαρνᾶν ἑριαῶτα ἑηᾶμ.

Ὀῖ! ἀνῥορλαῖν ἰς ἀν-υαῖλ,
 ἀν-ῶροῖτῶ ἀν-υαῖς ἰς ἀηῶλί,
 ῥῶῖρνεαῖτ ῥᾶῖᾶῶ ἰς ἑρεᾶῶῶ ἑρυαῖῶ
 ὄ' ῥᾶς υαῖςηεᾶῖ ἑῦ μαῖρ ταοῖ.

Ὀο ὄῖος-σα ῥῑῖν ὄῖα ὄῖα,
 ῥαῖῖοῖ! ὄο ἑλαοῖλῖς ῥο ἑῖῶ;
 ἑᾶῖῖς ἑῖῖρ ἀν ἑσαοῖῖαῖ ἰμ ἑῖᾶῖῶ
 νῖ ὄῥῖῖλ ῥῑῖῶῖ ὄῖῖ ἑῖ ὄῖῖῖ.

Ὀ'ιμητῖς ῥο λυαῖλ ἰς ῥο λῦτ,
 ῥαῶῖῖῖ ῥο ὄῖῖλ ἑῖς ῥο ἑῖῖῖῖ,
 ἑᾶῖῖ ῥο ἑᾶῖῖῖ ἰς ῥο ἑῖῖῖ
 ὄῖῖ ῖῖῖῖ ὄῖῖ ῖῖ ῥᾶῖῖ ἑῖ ὄῖῖῖ.

Ἀτᾶ ὄυαῖῖῖῖ ἑῖ ῥο ὄῖῖῖῖ
 ἑᾶ ῥο ἑῖῖῖῖ ῖῖᾶ ἑῖῖῖῖ ἑῖῖ;
 ὄᾶ ὄῥῖῖῖῖ ὄῖῖ ἑῖ ὄῖῖῖ
 ὄᾶῶ ὄῖῖῖῖ ῥᾶ' ῥᾶῖῖῖῖ ῥᾶ ῖῖ-ᾶ ἑῖῖῖῖῖῖ.

—Seán Ó Coileáin.

38—μαῖῖῖῖ ἑοῖῖῖ ῥυαῖῶ

ῥῑῖῖῖῖ: — ᾶ — ἑ — ἑ — ὄ — υα (4)

ἦ ἰλ ὄῖᾶῖῖ-ὄῖᾶῖ ἑῖῖῖ ὄῖ ῖᾶῖῖῖῖῖῖ ὄῖῖ, ῥο ῥυαῖῖ!
 ῖᾶῖ ῥᾶς ῖᾶ ῥῖῖῖῖ ἑῖ ἑῖῖῖῖ ῖῖῖ ῖᾶ ῖῖῖῖῖ;
 ὄο ὄῖᾶῖ ῖᾶῖ ὄῖῖῖ ἑῖ ῥῑῖῖ ἑῖ ὄῖῖ ὄῖῖῖῖῖ,
 's ῖᾶῖ ἑῖῖῖ ἑῖ ῖῖῖῖ ὄῖ ἑᾶῖ ὄῖῖ ἑοῖῖῖ ῥυαῖῶ.

80   p̄ion na filid̄eacta

ḡac pláig, ḡac léan, o'p̄ás tréit-lag breóite i nḡuais
siol ábrahaim féil paol Caesar móir na sluaḡ,
'sé o'p̄ás ar ḡaeḡealaid̄ o'éis na nḡleó iar mbuid̄,
mar bárr ḡan p̄réim̄ ón éag sin eoḡain Ruaid̄.

Adbát na héisc tré méad̄ an reóid̄ tré fuaáct;
ar snám̄ ní léimeann éigne ar beó-ḡoil suas,
is p̄ás-lag éiriḡid̄ éin 's ní labrann cuac̄,
ó trát̄ d̄eanta an éag' sin eoḡain Ruaid̄.

ḡan ad̄, ḡan séan, slioct̄ f̄éim̄ius móir na n̄ruad̄,
siol Máine 's Néill i n-éagscrut̄ clóid̄ is truaḡ;
crad̄ 'ḡus éagcaoin, léirscríos ḡalltaáct' cruaid̄'.
do t̄arla i n-éirinn̄ ón éag sin eoḡain Ruaid̄.

Lám̄ na n-éact̄ an bead̄ ba mó san tsluaḡ,
artaban ḡaeḡeal i mbeárna ba cómla cruaid̄,
an d̄áib̄id̄ f̄éin nac̄ léigfead̄ an ḡóliath uad̄,
ar sáir-d̄íon-scéit̄, doḡ é sin eoḡain Ruaid̄.

I bpáirt̄ dá d̄téigead̄ le héin-críe i n-éórpa, ar nuair!
ac̄ Van̄da f̄éin, an méirdreac̄ beó, an truaill,
an báire réabfaḡ tréas an tsocháid̄ suas,
ac̄ sáruiḡead̄ ar ḡaed̄il is tuḡ éag o'eoḡain Ruaid̄.

ḡan ad̄bar Phoenix éigin beo san tuait̄,
ḡan ál dá héis nó éan a o'f̄óirfead̄ ar nḡuais,
's ḡan p̄agáil f̄án éirne ac̄ paolc̄oin a strócfaḡ ar n-uain̄
ó dáilead̄ an cré, mo léan, le n-éoḡain Ruaid̄.

39—CAOINE AIRT UÍ LAOGAIRE

MÉADAR: ROSC.

MO GRÁD GO DAINGEAN TÚ!
LÁ DÁ BFEACA TÚ

AS CEANN TIGE AN MÁRGAID;
TUG MO SÚIL AIRE DUIT,
TUG MO CROIDE TAITHEAM DUIT,
D'ÉALUIGEAS Ó M' AÐAIR LEAT
I BPAÐ Ó BAILE LEAT.

IS CUIMHIN LE M' AIGNE,
AN LÁ BREÁG EARRAIS ÚD,
SUR BREÁG TIGEAD HATA DUIT,
IS BANDA ÓIR TARRAINSTE AIR,
CLAIÐEAM ÉINN AIRSÍO——
LÁM DEAS CÁLMA——
ROMPSÁIL BAGARTAC——
FÍR-ÉRITEAGLA
AR NÁMHAID ÉALGAC——
TÚ I SCÓIR CUN FALARACT',
'S EAC CAOL CEANN-FIONN FÚT.
D'UMLUIGIDIS SACSANAIG
SÍOS GO TALAM DUIT,
'S NÍ MAR MAITE LEAT
AC LE HAON-CORP EAGLA,
SÍD SUR LEÓ A CAILLEAD TÚ,
A MÚIRNÍN M' ANAMA.

MO CARA TÚ GO DAINGEAN!
IS NUAIR TIOCPAID CUGAM ABAILE
CONCUBAR BEAG AN ÉANA
IS FEAR UA LAOGAIRE, AN LEANB,

FIAPRÓCAID DÍOM SO TAPAIÓ
 CÁR FÁSAS FÉIN A N-ACAIR.
 'NEÓSAO DÓIB FAOI MAIRG
 SUR FÁSAS I SCILL NA MARTAR.
 GLAOÓFAID AR A N-ACAIR
 'S NÍ BEIÓ SÉ ACU LE FREAĞAIRT.

MO CÀRA TÚ SO DAINGEAN!
 NÍOR CREIDEAS RIAN DÓO MARÓ
 SUR TÁINIS CUGAM DO CÁPALL
 'S A SRIANTA LÉI SO TALAM,
 IS FUIL DO CROÍDE AR A LEACAIN
 SIAR SO DIALLAID GHEANTA
 MA MBITEÁ IO SUÍDE 'S IO SEASAM.
 TUGAS LÉIM SO TAPAIÓ,
 AN CÉAD LÉIM AR AN SCNAISTE,
 AN DARA LÉIM AR AN DTAIRSIĞ,
 AN TRÍOMAD LÉIM AR DO CÁPALL.

DO BUAILEAS SO LUAT MO BASA,
 'S DO BAINÉAS AS NA REACTAIB
 COM MAIT AGUS BÍ SÉ AGAM,
 SO BPUARAS ROMAM TÚ MARÓ
 COIS TUIRÍN, ÍSIL AITINN,
 SAN PÁPA IS SAN EASBOG,
 SAN CLÉIREAC IS SAN SASART
 DO LÉIĞFEADÓ ORT AN TSAILM,
 AC SEAN-BEAN CRIONNA CAITTE
 DO LEAT ORT BEANN DÁ FALLUING—
 DO CUIÓ FOLÁ LEAT MA SRAITIB
 'S NÍOR FANAS LE HÍ GLANADÓ,
 AC I D'ÓL SUAS LEM BASAIB.

Mo ḡara tú 's mo ḡearc!
 oé! éiríḡ suas ḡuḡam', áirt,
 léim ḡo luáḡ ar t' eáḡ;
 éiríḡ ḡo maḡḡromḡa isteaḡ,
 's ḡo nḡnse ḡeimléaḡ buḡ ḡeas;
 buḡḡeal ḡíona íḡ ḡlaic,
 mar a mbíḡḡ í rúm ḡo ḡaíḡo.

Mo ḡráḡ tú 'ḡus mo ḡaitneam!
 nuair ḡáḡais amaḡ an ḡeata
 ḡ'ḡillís ḡar n-áís ḡo ḡapaíḡ;
 ḡo ḡḡḡais ḡo ḡís leaḡḡ,
 ḡo ḡḡḡais mise ar ḡarra baíse;
 ḡuḡraís, " a Eiblín! éiríḡ íḡ ḡeasam
 ḡo luaimneaḡ ís ḡo ḡapaíḡ,
 aḡus cuir ḡo ḡnó ḡun ḡaíseḡ,
 ḡáimse aḡ ḡáḡáil an baile
 's ní móíḡe ḡo ḡeḡ ḡo ḡeasḡainn."
 níor ḡeíneaḡ ḡeḡ ḡainnt aḡ maḡaḡ
 ḡíḡeá ḡá ráḡ líom ḡo minic ḡeana.

—Eiblín ḡuḡ ní ḡonaill.

40—ḡonnḡaḡḡ ḡán

ḡéaḡar: (—) x — x — (—) x — (—) í — (4)

1 S ar an mbaile seo ḡonnaic síḡ an t-ionḡnaḡḡ
 ar ḡonnḡaḡḡ ḡán ís é ḡá ḡaoraḡḡ,
 bí caipín bán aír í n-áit a haḡa,
 ís róipín ḡnáibe í n-áit a ḡarabata.

Tá mé ag teáct ar feadh na hoirdce
 mar beadh uainín i measc seilb mór caoraic,
 mo brollac foscailte 's mo ceann liom scaoilte,
 's cá bfuiginn mo d'riotáirín romam ac sínte!

Caoin mé an céad dreas ag job a' loca,
 's an dara dreas ag bun do croice,
 an tríomad dreas ag ceann do cuirp-se,
 i measc na n'gall 's mo ceann dá scoilteadh.

Dá mbeiteá agamsa san áit ar cóir duit,
 tíos i Sligeac nó i mBaile an Róba,
 brisfí an croc, gearraí an rópa
 's leisfí Donncaó Dán abaille ar an eólas.

A Donncaó Dán níorb é an croc ba duál duit,
 ac dul cuig an scioból 's t'easair a bualaó,
 an céadta d'iompóó, deiseal 's tuaitheal,
 's an taob dearg den fód a cur i n-uactar.

A Donncaó Dán, a d'riotáirín d'ílís,
 is maíe atá 's agam siúd a bain díom tú;
 ag ól an cupáin, ag deargadh an píopa
 's ag siubal an d'ruicta le com na hoirdce.

A Mhic Uí Múltáin, a sciúrsa an mí-áó'
 ní laog bó bradaige do bí in mo d'riotáir,
 ac buacailín cruinn-deas ar énoc 's ar énocán
 do bainfeadh fuaim go bog binn as camán.

'S a Donncaó Dán nac é sin an buaireadh
 agus 'feabhas is d'iomcáróctá spuir is buatais!
 cuirpinn éadaic faiseanta ort, den éadaic ba buaine,
 agus cuirpinn amac tú mar mac duine uasail.

Δ ḡñic Uí ḡñuttáin! ná raib' do élanñ ḡac i ḡpocáir Δ céile,
 ná do élanñ ḡñean Δḡ iarraib' spré ort!
 τά ḡá éeanñ an éláir ḡolam, 's an τ-urllár líonta
 is ḡonnéad ḡán, mo ḡriocáirín, sínte.

Τά spré ḡonnéad' ḡáin Δḡ τiḡeaçt abáile
 Δḡus ní ba, caoiriḡ é ná capáill,
 Δç tobac 's ḡiopaí 's coimñte ḡeala,
 's ní ḡá ḡaoḡdeam é ΔR luçt Δ ḡcaitçe.

—ḡn mbéaloḡdeas.

41—τRíamñuin na ḡáçara

ḡéaḡar: — x — — Δ (—) } 2
 — x — — é }
 — x — — Δ (—) (3)
 — x — — é

n Δç ḡairḡ ḡam' Δḡ éis,
 Δ leanbáin na ḡcraob!
 naç ḡdeaçta ḡé ΔR τeiçeaḡ leat,
 Δ leanbáin mo éléib!
 nuair Δ τáñic síad ḡo ḡóitç
 uc! náR ḡoçt ḡé mo éli,
 i ḡóuil ḡo ḡaoçḡainñ iad,
 Δ leanbáin mo éléib!
 ḡí Δoib' ort le do náñaiḡ,
 Δ leanbáin na ḡcraob!
 ḡí Δoib' ort le do ḡáçair,
 Δ leanbáin mo éléib!
 is cuñain liom do ḡáire,
 nuair Δ ḡiallaḡ ó mo láñΔ τú
 ḡ'áimñdeóin do éáile-se,
 Δ leanbáin mo éléib!

ῥῖον na ῥιλιῶεάτa

Cá nῶεάειῶ ár ḡcáirῑe?

Δ leabḡáin na ḡcraob!

táirῑ 'na luḡe ḡan áirῑ,

Δ leabḡáin mo éleib!

táirῑ uile ins an uaiḡ—

na curairῑ éalma éruairῑ'

ḡéanῥáῶ ár an tsuaḡ ḡuit

Δ leabḡáin mo éleib!

Toll síῶ ḡo lár-sa,

Δ leabḡáin na ḡcraob!

's tú in mo lámá

Δ leabḡáin mo éleib!

ḡo ḡoineáῶ mo éli,

óir éuairῑ an ḡat ḡo noit

's ḡo ling fuil ḡo éroiῑe,

Δ leabḡáin mo éleib!

ḡo éonnacas ḡo ḡaor-ῥian,

Δ leabḡáin na ḡcraob!

Ní áitῥisim mo ῥian-sa

Δ leabḡáin mo éleib!

ḡo éroiῑ mise leó—

níor súim liom mo beó—

ḡoḡῥaimn bás sa ḡleó,

Δ leabḡáin mo éleib!

ḡo éangail síῶ le crann mé,

Δ leabḡáin na ḡcraob!

ionnus ḡo ḡῥeicinn é' an-éruῑ,

Δ leabḡáin mo éleib!

ḡí tú ár bárr an ῥíce,

's ḡo éuala mé ḡo éaḡi-se,

's ḡo réab sin mo éroiῑe-se,

Δ leabḡáin mo éleib!

42—ANAC CUAM

MÉADAR: — x — á — — x — á — }
 — x — á — — x — ua } 4

má fáigim-se sláinte, is fada béas tráctad
 ar an méid do báitead as Anac Cuam;
 's mo truaḡ, amárac, ḡac atair 's mátaír,
 bean is páiste, tá a' sílead súl.
 A Rí na nḡrásta ceap Neam is párrtas,
 nár beas an tábaect túinn beirt ná triúr,
 ac lá com breáḡ leis, ḡan ḡaoḡ ná báisteac,
 lán a' báid aca a' scuabad ar siubal!

Nár mór an t-ionḡad ós cómaír na nḡaoine
 a bfeicsint sínte ar cúl a ḡcinn,
 screadaḡ is caoinead do scannrócaḡ ḡaoine,
 ḡruaḡ dá ciaraḡ 's an éreac dá roinn.
 Bí buacailí óḡa ann, tigeaect an fómair,
 dá síneaḡ ar érócar, 's dá ḡtabairt ḡo cill;
 's ḡur b'é ḡléas a bpósta do bí dá ḡtórram,
 's, a ḡia na ḡlóire, nár mór an feall!

Annsiúḡ ḡia nḡoime éluimpeá an caoinead
 aḡ teact ḡac taob, aḡus ḡreadaḡ bos,
 is a lán tar oíḡce trom tuirseac claoíḡte
 ḡan ceḡ le ḡéanam aca ac a' síneaḡ corp.
 A ḡia 's a Críosta ḡ'fulaing íobairt,
 do ceannuiḡ ḡo pírinneaḡ an boct 's an noct,
 ḡo párrtas naomta ḡo ḡtuḡair saor leat
 ḡac créatúr díob dá r tuit faoi an lot.

Milleán gear ar an ionad céadna,
 nár lasa réalt ann 's nár éiríge srian,
 do báit an méid úd do triall i n-éineacht,
 go sáillim ar donac go moc Diardaoin.
 Na fir do gléasaó bráca 's céacra
 do treabaó bréanra 's do craiteaó síol;
 's na mná dá réir sin do déanfaó sac don ruo,
 do sníompaó bréid agus anairt éaol.

Baile Cláir do bí i n-aice láime
 níor leis an t-ádh dóib a sáibail aníos,
 bí an bás com láidir nac otus sé cáirde
 do don mac mátar dar rusaó riam.
 Muna scéal a ceapaó dóib an lá so a mbáitte,
 a Rí na nGrása nár boct an ní,
 ac a scaitleaó uile san loé ná sáile,
 le sean-bád gránna 's iad lám le tír,

A Rí na nGrása crutuis Neam is párrtas,
 's a Dia cia an cás dúinn beirt ná triúr,
 ac lá com breáí sin san saot san báisteac,
 agus lán an báid aca do dul go tóin.
 Úris an bád agus báiteaó na daoine,
 scapaó na caoirí anonn san tsnáim,
 is a Dia! nac annsin bí an t-ár mór déanta
 ar don fear déas agus oétar mná.

Bí aitre is máitre ann, mná 'sus páistí,
 as sol is as sártaíl is as silc na ndeor,
 is mná dá réir sin a déanfaó don ruo
 a sníompaó bréidín is anrait éaol.

A Tomás Uí Cártaíl, bu mór an scéal tú;
 do treamhá breánra is do cuirpeá síol,
 is a liaictaí buacáill a éraítfeadh lám leat,
 mo léan! is tú báitte i nÁnac Cuain.

A Séam Uí Coscair bu mór an scéal tú,
 sur seas tú riám i luings nó i mbáto,
 's a liaictaí coiscéim lúctmar síudáil tú
 ó Londáin anall go dtí Béal Trága;
 an uair a síl tú snám a déanam
 rug na mná óga ort 'bus is tall,
 's sur síl do máitrín dá mbáitti céad fear
 go dtiocfá féin cuici abaitle slán.

Bí Máire Ní Ruadáin ann, buinneán gléigeal,
 an cailín spéiriúil bí agáinn san áit,
 gléas sí i féin go moc Dé Céadaoin
 le dul 'un donais Énoc a' Doláin.
 Bí cóta uirri de toga an éadais,
 caipín lace agus ribín bán,
 agus o'pás sí a máitrín brónac cráidte
 as silt na ndeor arís go brát.

Loscaó sléibe agus scallaó cléibe
 ar an áit ar éagadar, 's milleán cruaid;
 mar is iomda créatúr o'pás sé as gear-ghol,
 as síleadó 's as éagsaoin sac maoin luain.
 Ní díobáil eolais a cuir dá dtreóir iad
 ac mí-áto mór bí sa gcaisleán nua,
 'sé críochnú an amháin sur báiteadó mórán
 o'pás áthar dóláis as Ánac Cuain.

43—SAIL ÓS RUAD

MÉADAR: — x — é — — x — é — }
 — x — é — — x — á } 4

1 NOILEÁN ÉADAIḠ 'SEAD FUAIR MÉ FÉIM Í,
 AN BEAN AR LÉITI LEIS MÉ RÚN IS MÉ ÓS,
 TÁ TRIÚR AR DON-CÉILL AS SOL DÁ HÉAGMAIS,
 IS BEAN A MBRÉAGTA, MO LÉAN! PAOI'N B'FÓD.
 TÁ MÉ SO TRÉIT-LAS, NÍL SAR DÁ SÉANAD,
 NÍL MÉ AR DON NÓS AC MAR AN SCEÓ;
 A STÓR MO CLÉIB TÚ IS TÚ O'FÁS LIOM FÉIM MÉ,
 'S TÚ AS DUL I SCRE UAIM 'DO CAILÍN ÓS.

I N-DOIS A SÉ DÉAS 'SEAD FUAIR MÉ FÉIM Í,
 BA DEAS AN FÉIRÍN Í AS FEAR LE FAḠÁIL,
 BA BINN A BÉILÍN, BA DEAS A MÉIM MAIT,
 'S A SÚIL MAR AN RÉALT ḠLAS A TIG ROINN LÁ.
 MO ḠRÁD DO BÉILÍN NÁR CUM RIAMH NA BRÉAGA,
 DO BRÁGA ḠLÉGEAL MAR AN SNEACTA AR ÁILL,
 DO DÁ CÍC ḠLÉGEAL LE DO LEANB 'BRÉAGAD,
 'S, A STÓR, NÍOR FÉAD MÉ TÚ TABAIRT ÓN MBÁS.

DÁ B'PÓSAMH MAÍLEAD DE CAILE ḠRÁNNA,
 TÓISFEAD A LÁN ORM BEIT AS SOL INA DAIAD,
 AC MO CAILÍN BÁN DEAS A DUGS MÉ ḠRÁD DI,
 'S SUR INA PÁISTÍN 'SEAD FUAIR MÉ Í.
 B' FEARR LIOM SO MÓR MÓR 'MO DAIAD SA RÓD Í,
 AS BLEAGAN MO BÓIN IS I MBUN MO TIGE,
 'NÁ SAIBREAS SEOIRSE 'S É FAḠÁIL LE STRÓINSE,
 'S SUR PAOI NA FÓDAÍ CUIR MÉ ḠRÁD MO CROIDE.

44—CILL ÉAIS

Méadóir: — — x — — x — — aó — — } 4
 — x — — aó — — á

CÁO a d'éanraimíó feasta san aómao?
 Tá deireadó na scoillte ar lár,
 níl tráct ar Cill Éais ná a teaglaó,
 's ní cluinpar a cling go bráct.
 An áit úr ina scoinnuigeadó an deisg-bean
 fuair gradam is meidoir ear mnáib,
 bíod iarlaí a' tarrainis ear tuinn ann,
 's an tairfreann doimhin dá ráó.

Ní cluinim fuaim laóan ná gó ann,
 ná fiolar as éigean cois cuain,
 ná fiú na mbeada cun saotair
 tabarfaó mil agus céir don tsluaó.
 Níl ceol binm milis na n-éan ann
 le hamarc an lae óul uainn,
 bíod cuaióin i mbarra na ngeas ann,
 ó's i cuirpeadó an saogal cun suain.

Tá ceo as tuitim ar éraob ann
 ná glanann le gréim ná lá,
 tá smúro as tuitim ón spéir ann
 's a curó uisce go léir as tráó.
 Níl coll, níl cuileann, níl caor ann
 ac cloca 'sus maol-clocaín,
 tá páirc an fóraois san éraob ann,
 is o'imeis an géim cun páin.

ANOIS MÍAR BARR AR SÁC MÍ-GRÉANN
 CUIO PRIONNSA NA NSHAEÓEAL TAR SÁIL,
 ANONN LE HAINNIR NA MÍNE,
 FUAIR GRADAM SA BFRAINN 'S AN SPÁINN.
 ANOIS TÁ A CUALACT DÁ CAOIMEAD
 ZEIBEAD AIRGEAD BUIÓE 'SUS BÁN,
 'SÍ NÁ TÓGFAD SEILB NA NDAOINE,
 'SÍ CARA NA BFIOR-BOCTÁN.

AITCIM AR MUIRE 'S AR ÍOSA
 SO DTAGAIÓ SÍ ARÍS CUGAINN SLÁN,
 SO MBEIÓ RINNCÍ FADA 'SABÁIL TIMCEALL,
 CEOL FIOIL IS TEINTE CNÁM,
 SO DTÓGFAR AN BAILE SEO AR SINNSEAR,
 CILL CÁIS BREÁG, ARÍS SO HÁRO,
 'S SO BRÁT NÓ SO DTIOCFAIÓ AN OILE
 NÁ FEICFAR É 'RÍS AR LÁR.

—Ón mbéaloirdeas.

45—CAOINFEAD FÉIN

MÉADAR: Deibíde

CAOINFEAD féin má tís liom
 mo éLann éroide gan mí-rún;
 's mé do cáill iad seac cáC
 ó CAOINFEAD féin iad so díombáDac.

IS LAS MO CONGNAM AS TEACT DON CÁISC,
 DO SOIN MO ÉROIÓE LE HUACBÁS
 IM DONAR I N-IARTAR FÁIL,
 'S GAN NEAC DOM SÁOL IM COMDÁIL.

Ós éigean dom tré tuirse cléib
 tionnscain caoi le hiarbéil,
 is tinn atá mo ceann anocht,
 mo súc is fann san fhortóct.

Ní truaḡ bean aḡ caoine a céile,
 ná fear ar oíct bain-céile
 is truaḡ mé mar éan san nío
 tar éis na n-óḡ ná mairionn.

Nó mar ḡéis le sleasaib tonn
 aḡ cantain ceóil le neam-fonn,
 ar oteaáct don bás fá n-a oéin
 canann ceól buó truaigiméil.

Canfaosa lem ré go brát
 ceól nac binn ḡac don lá;
 ó tárta go cráíóte fann,
 caoinfeao féin mo caom-clann.

Creaá liom Ceallaacán i ḡcill
 taob re Cormac cneis-mín,
 Anna is Máire mo searc,
 mo truaḡ fá lic i n-éineáct!

Duirdean o' fuil éibir na stuas
 léir ḡabaó éire san oíombuaó,
 a n-don-dul uaim i ḡcreé go hóḡ
 a ḡscrut 's a scéim san élaóclóó!

Do bí a n-ḡaol—ḡérb' f'earrde 1ad ?
 le ríctib' calma Scitíá;
 ríte Spáinne na Lann n-ḡéar
 doob 1ad a n-ḡaol ḡan éin-b'éas.

Clanna mílíd' t'ail 's i b'pos
 doob 1ad a n-ḡaol ḡan amros,
 do bí a n-ḡaol le háiteam' sean
 le ríctib' cróda Sacsan.

Da binn liom a n-ḡlór lem t'aoib'
 is 1ad aḡ rít' i n-don-raon;
 cé b'éaras dom fáilte nó pós
 ós marb' 1ad fá don-fód.

Muna b'éadainn do Chríost ar ním
 do fuaire ó Iúdaib' aictis
 do leanfainn 1ad ḡan móill pán lie,
 nó béinn ar baobis dá n-éiric.

Ar b'faicsin Lasarus san uairḡ
 do Chríost féin an céad uair,
 do doirt frasa déar annsin,
 cérb' fáda a ḡaol ón té sin.

Níor féad Muire, Mátair Dé,
 ar fáicsin a Mic dá oib'éim
 ḡan caoi ḡo déarac' ó cróide—
 ní nár d'amsa m'fáillige.

Is mé do cáil mo ghéaga saoil,
 is mé do creadao ar éin-tsí;
 im airgthead i bpéim monuar!
 is mé dá n-éis an treas truaḡ.

Is mó do saoiléas ar dteact i n-dois
 mo élanm im timceall go mbéirís,
 'ná a n-don-dul go luac i scíll,
 is mé dá n-éis ar neim-éiric.

Is truaḡ doib do tréig mo páirt
 is d'imtíḡ uaim i n-don-dáil;
 nár leis liom tús na slíḡe
 ós mé do rinn na peacairde.

D'imtíḡ uaim mo gné 's mo neart,
 atáim san céill san toirbheart,
 ní heagal liom an bás dom fíos,
 tar éis na n-ós do cáillios.

I n-am suain i meán oirde
 is boct bím aḡ éagcaoine,
 mo élanm ós mo comair aḡ teact
 dá iarraio orm gluaiseact.

Do cím iad san oirde tall,
 ní scaraid riom i n-don-ball,
 bío im diaio amuis 's istig
 go leanad iad fán mbéillic.

IS COMAOIN DÓIB TEACT IM DÁIL,
 IS IONMÁIN LIOM A NGRIAN-SCÁIL,
 IS GEARR SO RACAD LEO SAN TSLIGE
 LE TOIL NAOMHETA AN ÁIRO-RÍ.

IS TRUAḂ LIOM FÁ SCÍOS AN BEAN
 CUS DÁ CLOINN A RÓ-ḂEAN,
 CUS DÓIB ḂRÁD AGUS LAÉT A CÍOC,
 IS TRUAḂ LIOM Í FÁ CEASNAIÖE.

IS TRUAḂ LIOM A LÁMA SO LAS
 Ó BEIT AS BUALAD A BÁN-ḂLAC,
 IS FLIUC BÍOS A ROSC UM NÓIN,
 DO SCOILT A CROIÖE LE HAN-BUAIN.

NÍ HIONḂNA LIOM Í SO BOÉT,
 IS Í DO CAILL/A CUALLOÉT,
 IS Í TAR MNÁIB INSE FÁIL
 DO CONNAIRE CREAC AN TROM-ÁIR.

AN ḂLEANN SO MA NÖEARNADÖ MO ÖREAC
 'S DO ÖOISC MO MEADÖAIR ḂAN FUIREAC,
 MALLAÉT DÖE DO ḂHÁIT MA BUN,
 Í N-ÉIRIC ÁIR MO ÖUMUNN.

ḂLEANN AN ÁIR AS SO SUAS
 BAISTIM AIR SO BIODÖ-BUAN,
 NIM AN FEILL DO RINNEADÖ ORM
 'NA DÍADÖ SÍOR LE MÍ-CÖMÖTROM.

NÁR FAICE SRIAN LE SOLAS GLAN
 NÁR FAICE RÉ NÁ RÉALTAN,
 OÍOMBÁIŌ SÉIN DO SÍOR 'NA CÓIR,
 TUŖ MÉ SAN DOIS IM SEANÓIR.

NÁR FAICE NEAC AIR SO BRÁT
 BLÁT, DUILLE NÁ TROM-FÁS,
 LÁN-MEAC TORAIŌ AIR IS BROIŌ
 RIS DO ŖNÁŖ NÁR SCAROIŌ.

—Ferdíme Mac Cárreais.

46—bean tsleíbe as caoinead̄ a mic

méadar: (—) x — — x — x — i — (4)

É neamhríalta.

BRŌN AR AN MBÁS, 'SÉ DUB MO CROIŌE-SE:
 O'FUAUIŖ MO ŖRÁŌ IS O'FÁS MÉ CLAOIŌTE,
 SAN ÉARAŌ SAN CŌMPÁNAC FÁ OÍON MO TIGE-SE
 AC AN LÉAN SO IM LÁR, 'S MÉ AS CAOINEAD̄!

AS ŖABÁIL AN TSLEÍBE DOM TRÁŖNŌNA
 DO LABAIR AN ÉANLAIŖ LIŌM SO BRŌNAC,
 DO LABAIR AN NAOSC BINN 'S AN CROTAŖ ŖLŌRAŖ
 AS PAISNÉIS DOM ŖUR ÉAS MO STŌRAŖ.

DO ŖLAOIŌ MÉ ORŖ 'S DO ŖLŌR NÍ CUALAS
 DO ŖLAOIŌ MÉ ARIS IS FREAŖRA NÍ B'FUARAS,
 DO PŌŖ MÉ DO BÉAL, IS A OÍA, NÁRŌ FUAR É!—
 OŖ IS FUAR Í DO LEABA SA ŖCILLÍN UAIŖNEAC.

'S A UAIĞ FÓD-GLAS 'NA BFUL MO LEANAB,
 A UAIĞ CAOIL BEAS, ÓS TÚ A LEABA,
 MO BEANNACT ORT, 'S NA MÍLTE BEANNACT
 AR NA FÓDAIB GLASA TÁ ÓS CIONN MO PEATA.

DRÓN AR AN MBÁS, NÍ FÉIRIR A SÉANAD,
 LEAGANN SÉ ÚR IS CRÍON LE CÉILE—
 'S A MÍCÍN MÁNLA, IS É MO CÉASAD
 DO COLANN CAOIN BEIT AS DÉANAM CRÉAPÓIS'.

—PÁDRAIS MAC PÍARAIS.

47—AN LEANB BÁITTE

MÉADAR:

— Ó — X X X — Í — X X X — Ó — Í — (4)

O CÓN, A D'IAIRMAID, MO MÍLE COZARTAC, FÁ'N BFOD SO
 SÍNTE,
 FÓD AN DOICILL INA LUIGE AR DO COLAINN BUIS, MO LOMA-
 SCEMILEAD!
 UÁ MBEAD AN COOLAÓ SO I SCILL NA DROMAD ORT NÓ I
 N-UAIĞ SAN IARTAR
 MÓ BRÓN DO BOSPAD CÉR MÓR MO DÓCAR, IS NÍ BEINN ID
 D'IAID AIR!

IS PEIÖDTE CAITTE TÁ NA BLÁTA SCAIPEAD AR DO LEADAIÖ
 CAOIL-SE,
 BA BREÁĞ IAD TAMALL AC TRÉIS A DTAITNEAM, NÍL SNAS NÁ
 BRÍ 'NNTA;
 'S TÁ AN BLÁC BA GILE LIOM DÁR FÁS AR IÖIR RIAM NÁ A
 FÁSPAIÖ COIÖCE
 AS DREOĞAD SA TALAM, 'S GO DEO NÍ TACPAIÖ AS CUR ÉIRGE
 CROIÖE ORM.

Oc, a cumannaig, nár mór an scrupal é an t-uisce doot
luascad

gan neart ro cúisleannaib ná éinne i ngoire duit do
tadbarfad fuartan:

scéal níor tugad éugam ar baogal mo leimb ná ar déine
a éruadótam—

ó! 's go raigaim go fonnaímar ar doimhin-lic ifrinn cun
tú a d'fúascailt.

Tá an ré go dorca, ní féadaim coúlao, do séan zac
sóg mé;

garb doilb liom an gaeóilg oscailte (is oic an comarta
é);

fuat liom sealad i gcomluadar carad, bíonn a ngréann
dom éiapad;

ón lá go bfeaca go clát ar an nghanim tú níor géal an
grian dom.

Oc, mo máirg! cad a déanfad feasta 's an saogal dom
suatad,

gan do lámhín cáilce mar leoitne i gcrannaib ar mo
málaimn ghuamda,

do béilín meala mar ceol na n-aingeal go binn im éluasaib
gá rád go cheasta liom 'mo greidh m'atair boct, ná
bíod buairt ort.'

Ó, mo cáitís é! is beag do ceapas-sa i dtrát mo dócais
ná bead an leanb so ina laoc mear cáilma i lár na fóirne,
a gníomarta gaisce 's a smaointe meanman ar son na
fóola—

ac an té do dealbuis de éré ar an dtalamh sinn ní mar
sin d'órduig.

—pádraig ó héigeartais.

48—AN ĆAORA BEAG ÓILEAS

MÉADAR:

— x — — i — — x — — i —	} 2
(—) — x — — i — — x — — á	

Δ ĆAORA beag óileas, fan tús go cionn míosa 's ná bí tusa ag íslíú an gceannair gac lá; óir cuirfear den tsaogal tú, beir' d'íobáil 'do bí' ort; ná déan tusa an ní sin a cuirfeas tú chun báis.

Ní cúlaim san oíche ac ag osnadh 's ag smaoineadh go mbeir' tú sa príosún faoi cost 's faoi cáin; 's a ĆAORA beag óileas, nac truağ duit an ní sin a cuirfeas an tsnaidm ar do sceadaman bán.

“Darraidheacht a glac mé, paraor, deo comairle, 's ní glacfao níos mó de,” 'sé dubairt sise liom; “tá m'uainín gan deoc 's ní beir' agam deor do mur bfağair' mise ceao a beir' trío a bfuil ann.

“'S, a Ceallaig, a stóirín, ná ceangail i róp' mé 's cuirfir' mé cota ort béas deas ar do 'druim; ná cuirir' 'un sómrair' mé 'nois go dtí an pómar 's ní luğa-de de bur ndornán mo soc-sa beir' ann.

“A pheadair Uí Chiaráin, mo deannaict go brát leat, 's cuir brocaig na háite seo suas go Sliað Ruadh; prátaí nó gráinnín ní féidir a sábháil mur gceangaltaí a gceanna 's a gcur ins an uaiğ.

“A Úriain Uí Míodacáin, má leigir' tú 'un na bpáirc mé

béarfair' mé trian duit a bfuil ar do 'drom; béarfair' mé scríbhinn duit i bpeann 's i bpáipéar nac dtéigim-se go brát tar an teóramn anonn.

“ A mícíl Uí Ceannais, ar rómar tú an gearrda?
 'bpuil tomós nó gearrinnín ag sobaò aníos?
 mo mallact go brát ar an tulaé bíos áro,
 ní bíonn uirtí ac ceaplaé 's tomósáí fraoicé.”

Do tuis sise rása anuas ó na hárdáin,
 isteaé 'un na bpáircí go ndéarna sé cuairt;
 bí Míceál go fáiltíde i scoirnéal an gearrda,
 a lám ina lomra is greim ar a cluais!

Máirb sé mo éora 's gearr sé a scórnaé
 bain anuas tó a croiceann is stiall sé a cnáma;
 tá a huainín ag méiglis ag iarraid a mátar,
 ag cuartú na bpáire, ac níl sé le pasáil.

Droc-rac ar an gearraíde a máirb mo éora,
 's o'fás tú 'do díleaé, a uainín bis bain,
 's mo éora beas díleas, gíó cruaid iad na sléibte,
 's maírs nár fan tú ar na tulaigib atá áro.

—Éamonn Ó hAascainn:

49—Donncaó ó Daoigill

Méadar:

—	x	—	—	—	i	(—)	}
(—)	—	x	—	—	—	i	
(—)	—	—	x	—	—	i — é —	

A Donncaó Uí Daoigill,
 'sé mo léan tú 'do luíge,

's go bpuil an baile seo san éora ó o'éas tú;
 's gur i n-áice le do éoraíde
 ba máit liom beit 'mo luíge
 nó go n-áitriseócainn ós íseal mo scéal tuit;

AC SEAN-FOCAL, 'S IS FÍOR
 CLUINIM AS SÁC AON
 SURB É AN FEAR IS FEARR SHAOI A BEIREAS AN SAOĞAL LEIS;
 NAÓ FEARR A BEIT MAR 'TCÍM
 TÚ I BFLAITEAS AS NA NAOIM
 NÁ FAOI COSAIB SALL AS 'DÍOL CÍOS' LEO SÁC AON LÁ.

CIA SEASPAS IN ÁR SCÁS
 I N-AM TRODA NÁ I N-AM SPÁIRN?
 'S A RÍ, GOIRÉ DÉANPAS MUIO DO DO 'DÍOBÁIL?
 COULAD, Ó! SO SÁM
 AR LEABAIRÉ CLUIM NÍ FÁĞAIM
 AC AS OSNAISIL ÓS ÁRÚ AGUS AS SÍOR-ĞOL!
 CLUINIM FÉIN SÁIR
 AS FEARAIB IS AS MNÁIB
 'S IAD AS FIAPRUIGE CÁ AN AIT ANNSEO A MBÍONN TÚ;
 'S AN ĞEALAC A BÍ BÁN
 TÁ SÍ ANOIS COM DUB LE SMÁL,
 'S MO MÁLLACT AR AN BÁS A BAIN 'DÍOM TÚ.

CONNACTAS DAM FÉIN
 SUR DÁNARDA AN SHÍOM
 NUAIR NÁR LABAIR TÚ ÓS ÍSEAL INOÉ LÍOM,
 'S SO DTEACAIRÉ MISE SÍOS
 AR FAD SO HINIS CAOIL
 FÁ NODLAIS MAR BÍOS AOIB AR SÁC DOIMNEAC;
 LABAIR MÉ SO CAOIRÍUÍL
 LEIS AN LIC A RAIB TÚ FAOI
 SO RAIB AN ARRANG DO MO ÉLAIÓE 'S DO MO ĞEARAD;
 AC CREIDIM-SE, 'S IS FÍOR,
 SUR BLAIS TUSA BRAON
 DEN DEOC DEARMAID BÍOD AS FIANNAIB ÉIREANN.

'S ar fílleáð 'dam-sa aníos
 is las áttuirseáð a bím,—
 ní feicfid' mé tú coirde' go lá an tsleibe;
 tá hac' duine as ar mian leis
 'baint seac' as mo t'aoib,—
 is mise tá a' tabairt a íoc ins an féarac;
 ac' dá maireáð sé ar a' tsaogal,
 Donncað ó b'aoigill,
 ní beáð neilli agus a nigean coirde' as géar-gol;
 's gur faoi 'n lic atá ma luige,
 tá mian-tsearc mo coirde,
 's gur b' é Donncað ó b'aoigill fear an véas-coirde.
 —Eoin Óg Mac Niallguis.

50—AN BOGAC

Méadar:

— x — — ua — — ua — — x — — i } 4

SÉ an bogac atá uaigneac, níl suairceas le fágáil ann
 ná srinn
 ó d'imtíis scoit na huaisle, monuar géar gur scar siad
 linn;
 d'atruis méinn na huaire mo shuað, 'sus níl torda
 ar éran
 's gur binne liom' ná na cuaca cuaicín bur mbéilín binn.
 Cum'ac mór ón árd-rí bur sábdál ar muir is ar tír,
 fortún go raib' i ndán díb' 's nár fágáid sib' an briseáð
 coirde;
 ba véas bur lorg láime hac' áit a raib' sé sa tír;
 'sé méasaim go b'fágaim an tsláinte dá mbeáð f'arus
 asam le bur t'aoib.

Δ ΠΛΑΝΤΑ ΔΡ ΦΕΑΡΑΙΘ ΕΙΡΕΑΝΝ, ΔΝ ΦΕΙΘΙΡ ΞΟ ΟΤΙΟΦΑΘ
ΔΝ Τ-ΑΜ

Δ ΞΑΣΠΑΙ ΔΡ ΔΝ ΟΕΙΘ ΣΙΝΝ ΙΝΣ ΝΑ ΡΕΙΞΙÚΜ Ι ΒΡΑΘ ΔΝΟΝΝ ?
ΒΙ ΔΕΑΛΛΑΘ ΔΕΑΣ ΟΝ ΞΡΕΜ ΙΝ ΔΟ ΣΕΪΜ, 'Μ ΔΡ ΜΕΑΘ ΔΟ
ΞΝΑΟΙ;

'S Δ ΞΕΔΙΝ, ΜΟ ΔΕΑΝΝΑΘ ΦΕΙΝ ΛΕΙΣ ΔΝ ΜΕΙΘ ΔΞΑΙΘ Δ' ΦΔΞ
ΔΝ ΤΙΡ.

'ΣΙΑΘ ΝΑ ΔΕΙΡΝΙΞ ΔΤΑ ΔΙÚΤΑΘ ΒΡΕΔΞ ΦΙÚΝΤΑΘ 'S ΝΑΘ
ΟΤΡΕΙΞΦΕΑΘ ΔΝ ΡΘΘ,

Δ ΟΤΡΙΑΛΛ ΔÚΝ ΔΝ ΟΙΔΕΔΙΝ 'S ΞΑΝ ΔÚΙΛ ΛΕ ΞΟ ΟΤΙΞΙΘ ΙΜ
ΟΜΗΔΙΡ

Δ ΜΑΙΡΞΡΕΑΘ, ΣΕ ΜΟ ΤΡΥΔΞ ΜΟ ΞΡΥΑΘ ΒΕΙΤ ΔΞ ΣΙΔΕΑΘ
ΔΕΟΡ;

'S ΝΥΔΙΡ Δ ΦΙΛΛΦΕΑΣ ΣΙΑΘ ΞΟ ΗΕΙΡΙΝΝ ΒΕΙΘ ΠΛΕΙΣΙÚΡ Ι Ν-ΔΙΤ
ΔΝ ΒΡÓΙΝ.

—ΡΕΑΘΑΡ ΒΡΕΑΤΝΑΘ.

ΞΙ—ΔΝ ΣΠΑΙΤΨΙΝ ΦΑΝΑΘ

ΜΕΑΘΑΡ: — X — í — í — Δ — } 4
— í — í — Δ —

Ξ Ο ΔΕΟ ΔΕΟ 'ΡΙΣ ΝΙ ΡΑΞΑΘ ΞΟ ΔΑΙΣΑΛ
ΔΞ ΔΙΟΛ ΝΑ ΔΞ ΡΕΙΘ ΜΟ ΣΛΑΜΤΕ,
ΝΑ ΔΡ ΜΑΡΞΑΘ ΝΑ ΣΑΟΡ ΙΜ ΣΥΙΘΕ ΟΟΙΣ ΦΑΛΛΑ
ΙΜ ΣΑΟΙΝΣΕ ΔΡ ΛΕΑΤ-ΤΑΟΙΘ ΣΡΑΙΘΕ;
ΒΟΔΑΙΡΙ ΝΑ ΤΙΡΕ ΔΞ ΤΙΞΕΑΘ ΔΡ Δ ΞΑΠΑΙΛ
ΞΑ ΦΙΑΦΡΥΙΞΕ 'ΒΡΥΙΛΙΜ ΗΙΡΕΔΙΤΑ;
Ó, ΤΕΑΝΑΜ ΔÚΝ ΣΙΥΔΑΙΛ ΤΑ ΔΝ ΕÚΡΣΑ ΦΑΘΑ—
ΣΕΟ ΔΡ ΣΙΥΔΑΛ ΔΝ ΣΠΑΙΤΨΙΝ ΦΑΝΑΘ.

Im spailpín fánac págadó mise
 aḡ seasam ar mo sláinte,
 aḡ siudal an tDúcta go moé ar maidin
 's aḡ bailiú galair ráite;
 ac ní feicefar corrán im lámh cun bainte,
 súist ná feac beaḡ rámainne,
 ac colours na bFrannac ós ceann mo leabtan
 aḡus pike aḡam cun sáitte.

Go Callainn nuair a téigim 's mo hook im glaic,
 bím annsúo i dtosaé gearrta,
 's nuair a téigim go tDúrlas 'sé an liúḡ bíonn aca
 "seo cugaid an Spailpín fánac!"
 Cruinneó' mé ciall 's triallpad abaitle,
 's claoiḡpead seal lem máitrín,
 's go brát arís ní glaoḡpar m'ainm
 sa tír seo "an Spailpín fánac."

Mo cúig céad slán cun tDútaige m'atar
 's cun an Oileáin ḡráḡmair,
 's cun buacailli na Cúlac ós tDóib nár míste
 i n-aimsir éasta an ḡárda 'nn;
 ac anois ó táimse im tRáill boct dealb
 imeasc na ndúitcái fám seo,
 'sé mo cúma ó croidé mar fuair mé an ḡairm
 beit riám im Spailpín fánac.

Is ró-breáḡ is cuimín liom mo múinntír beit sealat
 tíar aḡ Droicéad ḡáile,
 fé buaidh, fé caoire, fé laoiḡ beaḡa ḡeala,
 aḡus capaill ann le náiream;

AC B'É TOIL CRÍOST SUR CUIREADÓ SÍNN ASTA
 'S GO NDEAGAMAR I LEIT ÁR SLÁINTE;
 'S SURD É BRIS MO CRÓIDE I NGRÁC TÍR DÁ RACAINN
 "Call here, you Spailpín Fánac."

DÁ UTAZADÓ AN FRANNCAC ANALL TAR CALADÓ
 'S A CÁNTA DAINGEAN LÁIDIR,
 IS DUADAC Ó GRÁDA CUGAINN ADAILE
 IS TADÓ BOÉT FIAL Ó DÁLAIG,
 DO BEADÓ BARRACKS AN RÍ ANNSAN DÁ LEAZADÓ
 'S YEOMEN AGAINN DÁ SCÁRNAÓ
 CLANNA SALL GRÁC AM ANNSAN DÁ UTREASCAIRE—
 SÍNN CABAIR AG AN SPAILPÍN FÁNAC.

—Ó BROSNACÁIN (?)

DEÓRAIDÉACT

52—DIOMBUAÐ TRIALL Ó TULCAIB FÁIL

MÉADAR: Deibíde.

DIOMBUAÐ TRIALL Ó TULCAIB FÁIL
 DIOMBUAÐ IAC ÉIREANN D'FÁGÁIL
 IAC MÍLIS NA MBEANN MBEACAC
 INIS NA N-EANG N-ÓIG-EACAC.

CÍD TÁ MO TRIALL TAR SÁIL' SOIR
 AR DTAÐAIRT CÚIL D' IAC FÍONTAIN,
 DO SCAR CROÍDE FÁN RÓD RINN
 NÍ ÉAR FÓD EILE AC ÉIREANN.

FÓD IS TRUIME TORAÐ CRANN,
 FÓD IS FÉAR-UAMÉ FEARANN
 SEAN-CLÁR IR BRAONAC BARRTAC
 AN TÍR ÉRAODAC CRUICHNEACTAC.

DÁ N-DOIMAD DÍÁ DÁM TAR M' AIS
 ROCTAIN DOM DÓMAN DUTCAIS
 Ó FÁLLAIB NÍ ZÉADAINN DUL
 SO CLANNAIB SÉAGUIN SACSAN.

DÁ MBIAÐ NÁR BAOGAL MARA
 FÁGÁIL LEASA LAOGAIRE
 MO MEANMA SIAR NÍ SÉAN
 TRIALL Ó DEALBNA IS DO-DÉANTA.

Slán don buidín féadaimse tar n-éis
 macrao Dúna Doirb' Féis,
 dáin is caoince cláir Míde
 clár is saoire sócaíde.

—FEARǾAL ÓǾ MAC AN BÁIRD.

53—MO BEANNACT LEAT, A SCRIBINN

MÉADAR: RANNAIGEACT UEAG.

MO BEANNACT LEAT, A SCRIBINN
 go hinis doibinn ealǾa
 's truaǾ nac léir dam' a beanna
 sió snát a 'steanna dearǾa!

Slán dá huaisle 's dá hoireact,
 slán go ró-beact dá cléiricib;
 slán dá bantraictaib caoine
 slán dá saoitib re héigse.

Mó slán dá máǾaib míne
 slán fá míle dá cnocaiib
 mócean don tí tá inncti,
 slán dá linnctib 's dá locaib!

Slán dá coilctib fá tórtaib,
 slán fós dá cortaiib iascaisǾ,
 slán dá móintib 's dá bánctaiib
 slán dá ráctaiib 's dá riascaib!

Slán óm croíde dá cuantaib,
 slán fós dá tuartaib troma,
 soraib dá tulcaib sonaigǾ,
 slán uaim dá craobaib croma!

SÍO SNAÍ A FOIRNE FRAOÍDA
 I N-ÍNIS NAOMHÁ NEAMBOÍT,
 SIAR TAR DROMÉLAÍ NA DÍLEANN
 BEIR, A SCRÍBEANN, MO BEANNAÍT!

—SEATRÚN CÉITINN.

54—BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ

MÉADAR: — á — — í — í — é — } 2
                   á — é — ó
                   — á — — í — í — é } 3
                   (—) á — é — ó

BEIR BEANNAÍT ÓM CROÍDE GO TÍR NA hÉIREANN,
 BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ';

CUM A MAIREANN DE SÍOLRÁÍ ÍR IS ÉIBIR
 AR BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ';

AN AIT ÚD 'NARÁ DOIBHINN BINN-ÍUT ÉAN
 MAR SÁMCRUIT CAOIN AG CAOINEADÓ SAEÓEAL—
 'SÉ MO CÁIS A BEIT MÍLE MÍLE I SCÉIN
 Ó BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ'.

DÍONN BARRA BOG SLÍM AR CAOIN-CHUIC ÉIREANN—
 BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ';

'S IS FEARRA 'NÁ 'N TÍR SEO DÍT SÁC SLÉIBE ANN,
 BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ';

DOB ÁRÁ A COILTE 'S BA DÍREACÉ RÉÍD,
 'S A MBLÁÍ MAR AOIL AR MÁOILINN SÉAG—
 TÁ SGRÁÍ AGAM CROÍDE IM INTINN FÉIM
 DO BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ'.

ATÁ SASRÁÍ LÍONMÁR I DTÍR NA hÉIREANN,
 BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ';

IS FEARRACÓIM SGRÓIDE NÁ CLAOÍRFEADÓ CÉADTA
 AR BÁN-CHUIC ÉIREANN ÓIGÉ';

m' fadóuirse croíde is mo cúimne scéal,
 iad ag Salla-foic síos fá greim, mo léan!
 's a mbailte dá roinn fá éios go daor,
 ar bán-chnoic Éireann óig'.

Is pairsing 's is mór iad cruaca na hÉireann,
 bán-chnoic Éireann óig';
 a curd meala 'sus uachtair ag gluaiseacht 'na slaota
 ar bán-chnoic Éireann óig';
 raicaird mé ar cuairt nó is luath mo saogal
 don talam beag suairc sin is dual do Saeoil
 's go mb'fearra liom ná duais dá uaisleacht é
 deit ar bán-chnoic Éireann óig'.

Scaipeann an drúct ar gearnar agus fear ann
 ar bán-chnoic Éireann óig';
 is tascaird sin ubla cumra ar g'eas' ann
 ar bán-chnoic Éireann óig';
 biolar agus samrad i ngleanntaib ceo
 's na srota sa tsamrad ag labairt ar neoin
 is uisce na Siúire ag brúct 'na slóig,
 ar bán-chnoic Éireann óig'.

Is oscailteac fáilteac an áit sin Éire,
 bán-chnoic Éireann óig';
 agus torad na sláinte i mbarr na déise
 i mbán-chnoic Éireann óig';
 buð binne 'ná méara ar téaduib ceoil
 seinm 'sus géimread a laog 's a mbó,
 agus taitneam na gréine ortá aosta 's óg
 ar bán-chnoic Éireann óig'.

55—slán le máig

MÉADAR: (—) á — é — é — ua (4)

(—) u — ó — ó — i — (3)

— ó — é — ua1 —

Slán is céad ón tsaob so uaim
cois máige na gcaor na gcaob na
gcruaic,

na stát na séad na saor na sluas,

na ndán na ndréact na dtreán gan gcruidim.

Uc, ucón, is breídte mise,

gan cuir gan cóir gan cóip gan ciste,

gan sult gan seó gan spóirt gan

spionnadh

ó seólad mé cum uaignis.

Slán go héas dá saor-fir suairc,

dá dháim dá cléir dá héigs' dá suad,

dom cáirde cléib gan élaon gan éluaim,

gan cáim gan éaon gan éraos gan éruas.

Uc, ucón, 7c.

Slán dá éis dá béite uaim,

dá mná go léir, dá scéim dá snuad,

dá gcail dá gcéill dá gcéim dá gcuairt,

dá bpráisc dá bplé dá méimn dá

mbuairt.

Uc, ucón, 7c.

56—CILL AODÁIN

MÉADAR:

— x — — x — — x — — i —	} 4
— x — — i — — x — — o —	

ANOIS teáct an earrais beiró 'n lá 'dul cun sínead,

's t'réis na féil' b'riḡoe ároo' mé mo seól,
 ó cuir mé 'mo ceann é ní stoppa mé coiróce
 go seaspa mé síos i lár Connrae Muiḡeó.
 I ḡClár Cloinne Múiris véas mé an céad oiróce
 's i m'balla taob' tíos 'de tosócas mé as ól
 go Coilltemáḡac raḡad go n'óeanad cuairt míos'
 ann
 i b'pogus dá míle go véal an áta mór.

Ó páḡaim le huḡaḡt é go n-éiríḡeann mo c'roirde-se
 mar éiríḡeas an ḡaot nó mar scaipeas an ceo,
 nuair smuainḡim ar Céarra nó ar ḡaileang tá
 tíos 'de
 ar Sceatáe-a'-Míle nó ar plántaib' Muiḡeó.
 Cill Aodáin an baile a b'pásann ḡac ní ann,
 tá sméara 's suḡ-éraob' ann is meas ar ḡac sórt,
 's dá mbeinnse 'mo seasam' i ḡceart-lár mo 'daoime
 o'imteócaḡ an aois 'díom 's beinn arís óḡ.

Díonn cruithneáct is coirce, pás eorna 'ḡus lín
 ann,
 seasḡal i ḡcraoib' ann, 'rán plúir agus feóil,
 luḡt seilḡe ba binn leat, luḡt ceóil leó 'de
 síor ann,
 mór-uaisle na tíre ann as imirt 's as ól.

TÁ CUR AGUS TREADAÐ ANN, IS LEASÚ SAN AOILEAD,
 IS IOMDA SIN NÍ ANN NÁR LABAIR MÉ SO FÓILL,
 ÁCÁNNNA 'S MUILTE AG OBAIR SAN SCÍT ANN,
 'S NÍ HÍOCTAR PÍGINN CÍOS' ANN NÁ DADAIÐ DÁ SÓRT.

TÁ AN T-UISCE SA LOC ANN 'S NA HAIBNEADA LÍONTA,
 NA CORACA DÉANTA 'S NA LÍONTA I SCÓIR
 TÁ AN LIÚS IS AN BREAC IS AN EASCOIN 'NA LUIGE ANN,
 AN PORTÁN, AN PAOCÁN, AN RUNAC 'S AN RÓN.
 TÁ AN BRADÁN 'S AN BALLAC 'NA GCOMHUIÐE SAN OIÐCE ANN
 'S AN LIUBÁN A' TRIALL ANN ÓN BPAIRRGE MÓIR,
 AN TÓRTOIS 'S AN GLIOMAC 'S AN TURABOT RIADAÉ,
 CNÚDÁIN IS IASC ANN COM PAIRSING LE MÓIN.

TÁ AN EILIT S AN FIAÐ IS SAC UILE SÓRT GAME ANN,
 AN MADARUAÐ A' LÉIMNIG, AN BROC 'S AN MÍOL BUIÐE
 CEOLTA NA NGAÐAR 'S NA HAÐARCA DÁ SÉIÐEAD
 'S LE HÉIRGE NA GREINE DO TÓSPAD DO CROIÐE.
 TÁ DAOINE UAISTE AR EACRAIÐ 'SUS MARCAIG DÁ BFEACAINTE
 A' FIAÐAC AR NA SLÉIBTE SO DTIGIÐ AN OIÐC',
 TÁ PLATÚLAC 'S FÉILE ANN Ó DÓMNAÉ SO CÉILE
 FEÓIL AG AN BFEASTA 'SUS LEABAIÐ LE LUIGE.

FÁGANN OILEACHTA 'S DAINTREABAÉ CABAIR AGUS RÉIÐTEAC
 SLÍ BIÐ IS ÉADAIÐ IS TALAM SAN CÍOS,
 SCOLÁIRÍ BOCTA, SCRÍOB', SCOIL AGUS LÉIGEANN ANN,
 LUÉT IARRATA NA DÉIRCE ANN A' TARRAINGT 'S A' TRIALL.
 SÁRUIÐ SÉ AN DÓMAN MA HUILE DEAG-TRÉICIB
 TUG RAPTURÁI AN CRAOÐ DÓ AR A BFACA SÉ RIAM;
 'SÉ DEIREAD NA CAINNTE—SAOGAL FADA AG FRANK TAAFE ANN
 SUIOCT LOINGSIG NA FÉILE NÁR COIGIL AN FIAÐAC.

—ANTOINE RAPTURÁI.

57—CONNDAE MUIGEÓ

MÉADAR:

(—) — x — — — i — — i — — (—) ó (2)

(—) — x — — — i — — (2)

— x — — — i — — x — — ó

AR an luings seo páidí loingsse do ghnimse an dobrón
 as osnaisil ins an oirdce 's as síor-ghol sa ló;
 muna mbeadh sur d'alla m' inntleáct
 's mé i b'fad óm múinntir,

DARA MAIREANN, IS MAIT A CAOINFINNSE CONNDAE MUIGEÓ.

An uair a mair mo cáirde ba breágh mo cuird óir,
 d'ólfaíonn líonn Spáinneac i gcomluadar ban ós;
 muna mbeadh síor-ól na gcárta
 's an dlí a beit ró-láidir

ní i Santa Crús d'fásfaínn mo cnáma faoi'n b'fó.

Tá g'aduireannaí na háite seo as éirge ró-mór
 fá enotais 's fá hair-bag, san tráct ar búcláí brós;
 dá maireadh damhsa i nIar-Umáil
 do déanfáinn díobta cianac

muna mbeadh sur tagair Dia dom a beit i gciantaib fá
 brón.

Dá mbeadh pádraic loclainn 'na iarla ar Iar-Umáil go
 póill,

Drian Dub, a éilámain, 'na tiarna ar 'Duaac Mór,
 doo Dub Mac Riada
 ina éoirnéal i gCliaara,

is annsin a beadh mo triall-sa go Conndae Muigeo.

—Tomás Ó Flannghaite.

58—τḗ μέ ḗ ḡ im̄teact̄ tar̄ sáile

μέσσοδḗρ:

(—) — x — — x — — x — ua

(—) — x — — x — — x — ua

(—) — x — — x — — x — o

(—) — x — — x — — x — o

ΣΟ μοḗ μαḡοḡḡν σαḡḡḡḡḡ, ḡḗρ ḡḡοḡḡ ḡḡḡ ḡḡḡḡḡ,
 síos le τḗḡḡ coille ḡḡ ḡḡḡḡḡ mo ruḗḡḡ;
 'sé smaḡḡḡḡḡḡḡ, ḡḗρ seḡḡḡḡ ḡḡḡ τḗḡḡḡḡ 's ḡḡḡ lon,
 ḡḡḡ ḡḡḡḡḡ ḡḡḡ ḡḡḡḡḡ tar̄ sáile ḡḡḡḡḡ.

τḗḡḡ mo ḡḡḡḡḡ ḗḡḡḡ ḡḡḡḡ 's ní ḡḡḡḡ ḡḡḡḡ é.
 μαḡ ḡḡ ḡḡḡḡḡ ḡḡḡ im̄teact̄ le ḡḡḡḡ ḡḡ ḡḗḡ;
 ḗḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡ mo ḡḗḡḡḡ, ḗḡḡḡḡ-sa ḗḡ ḡḡḡḡḡ
 ḗḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡ ḗḡḡḡḡḡ tar̄ sáile ḡḡḡḡḡ.

ḡḗḡ ḡḡḡḡ sé im̄ ḡḡḡḡ, ní ḡḡḡḡḡḡ ḡḗḡḡ,
 ḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡ mo ḡḡḡḡḡ ḗḡ ḡḡḡḡ na ḡḡḡḡḡ;
 ḗḡ ḡḡ ḡḡḡḡ mo ḡḗḡḡḡ 's ḡḡ ḡḡḡḡ mo ḡḡḡḡḡ
 ḗḡḡḡ ḗḡḡḡḡ ḗḡḡḡḡḡ tar̄ sáile ḡḡḡḡḡ.

τḗḡ ḡḡḡ ḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡ,
 ḡḡ ḡḡḡḡ ḗḡ ḡḡḡḡḡ, 's ḡḡ ḡḡḡḡḡ-ḗḡ ḗḡ ḡḡḡḡḡ.
 ḡḡ ḡḡḡḡ ḗḡ ḡḡḡḡḡ 's ḡḡ ḡḡḡḡḡḡ ḗḡ ḡḡḡḡḡ—
 's ḡḡ ḡḡḡḡḡ ḡḡḡ ḗḡḡḡḡ tar̄ sáile ḡḡḡḡḡ.

Mo ḡḡḡḡ! ḡḡḡ ḡḗḡḡḡḡ ḡḗḡ ḡḡḡ na ḡḡḡḡḡḡ,
 mo ḡḡḡḡ! ḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡ ḡḗḡ ḡḡḡḡḡḡ na ḡḡḡḡḡḡḡḡ.
 mo ḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡ ḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡ
 's mo ḡḡḡḡḡ-sa mo ḡḡḡḡḡ tar̄ sáile ḡḡḡḡḡ.

An b'fioróćtar ráiřte ár naoim 's ár saoi
 an mbeimio 'n ár n'oeoraite 'n ár n'óúćaić-ne coioć'
 an mbeio seán nó sonas ar éirinn on?
 Oá mbeo san, ní raćainn tar saile anonn.

Ac fáć mo ġearráin agus fáć mo ćaoi,
 fáć mo oibearta 's cráo mo ćroioe,
 dian-lomać ár b'fearaínn—ár n'gearán ġac am,
 oć! oireann oúinn imteacć tar saile anonn.

Tá laigin is connaćta 's an muna ġan brí,
 agus mó-r-ćúige ulać ġan teann 'nár ġcrić,
 tá craoć na ġcurać ar searġać seann
 ó imteacć ár ġcarać tar saile anonn.

Oć! slán a coimġaoil 's a ćáioe mo ćroioe,
 slán le clannaib ġlas-inse na saoi,
 le máġaib 's le tulćaib ó b'arr ġo bonn,
 ó táimse as imteacć tar saile anonn.

—Nioclás Ó Ceitearnaig.

AOIR

59—EOĠAN CÓIR

MÉADAR: — x — — x — — i — }
                   — x — — i — ó   } 4

NAC É seo an scéal deacrác sa tír seo,
 i n-anacair éiríde agus bróin,
 ó fágas sé Creagán an Líne
 go dtéige sé go dtí an fál Mór.
 A leitéir de screadaó 's de éaoineadó
 níor cluineadó sa tír seo rós,
 sió níl againn a n-ionghadó,
 ó cailleadó, paraor! Eoġan Cóir.

Di gnaoi agus sean as gac n-don air,
 an sean-duine críon 's an t-ós,
 bí an sairébir 's an dairebir i ngrád leis
 mar gheall ar a éiríde maic mór.
 Le toġa 's le roġa na tíre
 do cailleadó sé píosa óir
 is le daoine boct' eile níor spíó leis
 buidéal ón síbín o'ól.

Tá Antoine Ó Gabáin as éaoineadó
 's ní beiré Seán Ó Daoigill i bpaó beó,
 ó cailleadó a gcaraid sa tír seo
 'sé o'fága a gcríde ríoi brón;
 i n-anacair catair níor síneadó,
 'sé measaim, ríoi líos ná ríó
 doinneac ba measa don ois seo
 'ná an duine boct' maol Eoġan Cóir.

DA RÓ-MAIT AS TÓGÁIL AN ÉIOS' É
 BA BEAG AISE MÍ NÓ DÓ
 GO NÓIOLTAÍ AN BÓ AR AN AONAC
 NÓ AN GIOTA DO BÍOD SA TSEÓL.
 'SÉ DUBAIRT SÉAMUS PÉADAIR MÍC RIABHAIS,
 IS É AS AÐAIRT AR RÍ NA N'DEÓR—
 DO RÉIR MAR BÍ SEISEAN LE 'DÁOINE
 SURAB ANLAID. BÉAS CRÍOSTA DÓ.

AON AÐUS SEACHT INSA LÍNE
 AÐUS OÉT DO ÉUR SÍOS PAOI DÓ
 TRÁC GLAC SEISEAN CEAD LE N-A 'DÁOINE,
 AÐUS NÍOR LABAIR SÉ GÍOS NÍOS MÓ.
 TÁ SÉ GO DEARBÉTA SCRÍOBÉTA
 SUR TALAMH IS CRÍOC GAC BEO
 IS COMH PÁDA IS BEIMID SA SAOĠAL SEO
 CÁ MISDE DÚINN BRAON BEAG D'ÓL.

—RIOCARD DAIÉAD.

60—TOISĠ CÖRRA

MÉADAR: X — X — X — I

U AIGNEAC SIN, TOISĠ CÖRRA, A ÉAIT,
 IS UAGNEAC A BÉIR 'S A MNÁ,
 IS DÁ BÉIĠDÓIS ÓR IS FINN,
 ÉA DÓIS AON DÍOB I GCIÖNN ÉAIC.

I GCIÖNN ÉAIC ÉA DÓIS SIAO
 AR AR CRUĠUIĠEADÓ ÉIAR IS ÉOIR;
 AR AR CRUĠUIĠEADÓ Ó NEAMH GO LÁR,
 IONANN SIN IS BÉASA AN BROIĆ.

BÉASA AN BHOIC BEIT 'TOCAILT PAOI
 I NDORÉADAS OIÓCE IS LAE;
 AR AR CRUTHIÚGEAD Ó NEAMH GO LÁR
 I SCIONN ÉAIC ÉA DTIS SÉ.

AN TAMRÁN

NÍ HIONMUIR LEIS AN RÍ-BROC DOIBNEAS, AITEAS, NÁ
 SPÓRT,
 NÍ HIONMUIR LEÓTA SAOI, DRAOI NÁ CUMADÓIR CEÓIL,
 NÍ HIONMUIR LEÓTA SÉAMUS CAOÉ NÁ CURDEAD NÉILL
 ÓIS,
 'S FANADÓ GAÉ DON MAR A MBÉIÚ A' TOCAILT AN PÓIR!
 —SÉAMUS MAC CUARTA.

6I—AN TÚIRNÍN LÍN

MÉADAR:

(—) x — — x — (—) x — (—) (4)

AN BLIAIN SUL AR PÓSAS STÓR MO CROIÚE
 BA GAIRIÚ MAR LÓN AICI SÉ PÚINT LÍN,
 AC ANNSOIN NUAIR PÓSAS AS ÉUAMAR I DTIGEAS
 BÍOÚ BUN AS AN BPÚNT I SCIONN TRÍ MÍ.
 OÉ! MO BEAN IS MO ÉLANN IS MO TÚIRNÍN
 LÍN,
 MO ÉÚPLA PÚNT NÓ ÚÓ SAN SNÍOM,
 ÚÁ LÁ 'NA LUIGE 'N-AGAIÚ LAE 'NA SUÍÚE—
 IS GO DTÓGAÍÚ ÚIA ÚÍLIS A CÚRAM ÚIOM.

NUAIR A MÉASAS SUR TOGAS-SA TOGA MNÁ TIGE
 GO TAIS IS GO MOÚMÁIL IS 'NA ROGA ÉAR ÚÍÓGA,
 NÍ HAMLAÍÚ A BÍ AC AN FALA 'NA CROIÚE
 ÚO LEAS MÉ IM ÉEANN SAN MÉADAIR SAN ÚRÍ.

OÉ! MO BEAN IS MO ÉLANN, 7RL.

Tá bean ašam féin is nár máiriú mé i,
 nár máiriú sí ašam is nár máiriú mé í;
 dá m'éigean dom Éire do siubal le n-a cloinn
 go rabad pé n-a crócar i gcionn trí mí.

Oc! mo bean is mo élan, 7rl.

Nuair airižeann sí mise aš teact cun an tiže
 teine maít móna cuireann sí síos,
 Stiúruigeann na leinb ar fuaid an tiže
 agus scaoileann ar siubal an túirnín lín.

Oc! mo bean is mo élan is mo túirnín
 lín,

mo cúpla púnt go deo san sniom:
 Tobac ar a bais is píopa len' ais,
 's is cuma san domán cá nšabann an cíos.

—Ón mbéaloideas.

62—Seán Ó Dige

Méadar: — x — x — á — }
 x — á — i } 4

NÍOR géilleas riam do ráitib
 file, fáit nó draoi
 go bfuair an Bultán gránna
 Venus breáš mar innaoi,
 nó go bfeaca péarla an bán-éinis
 le toil a cáirde saoil,
 san roša nó malairt áruis
 i bfochair Seán Uí Dige.

Ní géillim nac sprío náimídeac
 do tátuig dlúit an tuis;
 a cúspóir peacaid mámoin
 'na measc, mo náire bis!

Mopso Nysa datur

is fíor an ráirdeact i
 ó fuair an stuaire o'áobhar
 fear mar Seán Ó Dige.

Dá mbaó fear mar éac mé
 's gur máit mar ceáro liom i,
 do troitpinn seal mar márs di
 's do grádpáinn i om croide,
 ó's é do breiú 's do cráid mé
 is o'pás mé tám gan bri,
 ár scartlainn sneactaid mna beit
 'na tráill as Seán Ó Dige.

—PIARAS MAC SEARAILT.

63—FÉ LÁR NA LICE SEO

MÉADAR:

— á — x — — x — — x — — ab (4)

FÉ LÁR NA LICE SEO CURTA TÁ AN OLLAPIAST REAMAR
 DO CRÁID LE DLITIB AN FUIREANN BA MIMIC RIAM TEANN,
 DOB FEARRDE MISE 'S GAÉ NDUIE ATÁ AS FULANG PIAN SALL,
 AN BÁS DÁ SCIOBAD TÁ TUILLEAD AGUS FICE BLIAM ANN.

COINGIB GO LOM FÁC BONN, A SAIRB-LEAC MÓR,
 AN MURSAIRE FALLA DO MÉADRUIG SANSAID IS SÓ,
 LE DLITIB NA NGSALL TUG SCANNRAD AR BANDA 'S TÓIR,
 'S GO BREICEAM AN T-AM BEID FÁN SAMAIL SEO A MAIREANN
 DÁ PÓR.

An marb̄ so ḡeac̄, mo léan, nár smaectuiḡ a coit;
 is mairḡ do tréiḡ Mac Dé 's mar ḡeadar nár ḡoit;
 a marb̄ ní héact, 's an méiḡ nár mairb̄ ní boct,
 ac̄ ḡur marb̄ é ḡéin mar don ḡoir anam is corp.

Is iomḡa marb̄ do mairb̄ an marb̄ so ḡútsa, a lios!
 is mairḡ don marb̄ so mairḡead̄ le rún a éroiḡe,
 marb̄ do mairb̄ na mairb̄ 's nár ionntuiḡ sí,
 s is marb̄ an marb̄ so i nacheron súḡte síos.

—Aḡḡán Ó Rataille.

64—An collam̄ úr

Méadar:

x	—	x	—	x	—	ó	} 2
—	x	—	ó	—	x	—	

O'imḡiḡ an t-iasc a bí san ḡóinn
 a ḡéanam̄ ḡómair ḡo ḡún na nḡall
 trát éualaiḡ síad aḡḡ Mac ḡomnaill
 a beic̄ aḡ ceartú ceóil 'ḡus aḡ cumad̄ rann.

ḡiompuiḡ an eala ar ḡac̄ an ḡuail,
 aḡus an maḡad̄ ruad̄ 'na ḡréasaiḡe brós,
 ériomuiḡ an míoltós eas-aḡḡo-ruaiḡ
 le neart a luactḡaire pá ollam̄ an ceóil.

Scuab an ḡreóilín leis 'na béal
 Caisteán Séam̄ ḡo baile an m̄laoir,
 aḡus cuir sé an seilḡe leis na scéal'
 ó Cuan ḡinn' éadair ḡo Cill a' Cail.

SÉIDEADÓ FEADÓG I STIG PORT LAIRGE
 'SUS D'IMTIG ÁRD MAC' SO CAISEAL MUMHAN,
 D'IMTIG CEANNANUS SO CONDAE AN CLÁIR,
 AGUS CHOC AN ÚRÁTARA SO LIOS A' PHÚC'.

D'IMTIG TEAMAIR SO SLÉIBTE CÁIRLINN
 AGUS MÓTA SRÁNÁRD SO DOIRE NÚIS',
 AGUS CUAN NA MARA SO DAILE UÍ ÚRAGÁIN
 'CUR IOMAD FÁILTE DON OLLAMH ÚR.

—ART DEANAIO.

65—EASMAIL IS ÁR

MÉADAR:

x — — á — á — ú — — (4)

EASMAIL IS ÁR SÁC LÁ SO DÚBALTA,
 SÁLAR IS SMÁL IO LÁR SAN DÚIL I SULT,
 NÁR MAIRIR UM CÁISE, AN TRÁE IS DLÚT SO DPUIL
 MO STOCAÍ IO MÁLA I H-ÁIT TUISTIÚIN AGAT.

EASCAME AN PÁPA IO DEÁGAIÓ SO DÚTRAECTAC
 SAN CEANNAS, SAN ÁIRD, AR FÁN SAN CUMDÁC FÍR,
 SO DFEICEAD-SA LÁ TÚ I NGAÓ, 'S NÍ DUBAC LIOM
 SAN
 I NGSALAR AN BÁIS, SAN FAGÁIL AR PÚNT AGAT.

SORTA 'SUS PLÁIG IO LÁR DOO DLÚT-ÉREASCAIRT,
 SAN OLA CUN BÁIS NÁ SÁIR OS CIONN DO CUIRP
 SAN SAILM NÁ PÁIS DÁ RÁÓ, NÁ ÚRNAITE,
 NÁ SOLAIRT AG MNÁIB IO DEÁGAIÓ LE FÓN NÁ SO
 FLIUC.

Mo mállaét ío úeáíao úac lá go úúlaite
 go leanaiú uoo énáma, 's úac smáil go úúúé páiris,
 nár feicir uo páiste ar bán as súgarao
 ac ío camartaé áir, ar fán, úan élú, úan slíoét.

Níl file ná páíú í úClár luirc Mumán ná fuil
 as labairt im páirt, is nac nár a úcúis uar liom,
 stollpaú úan tlás le pánaíú an clúm cas mion
 's an leatar uoo énámaíú, is cérb fearr tuistiún
 'ná san.

Úreacpaú uo cáil í urát uon úútaíú anois
 úurab airúteaé smáil úúú náire 'on cúige úú;
 is masla tar bárr uo mnáíú na útríúca tú,
 is an fáio máirpír-se, a Cáit, úí-sláinte úúúat 'na rit.

Níl mascalaé mánta éráibteaé éiúin tais suilt,
 ná ainnir úeas blát is álainn únúis is úriúé,
 ó úaillim na mbárca lán go ciúmaíúú Tuirc
 ná úlacpaú mo lám í noáil tuistiúin ac tú.

Easbaíú uo únat uoo éráú, uoo túrnaú, is úoin,
 is foéal an báis ío lár nár múscailtear,
 ainim úac lá ort is úráim as úiúo an éirt,
 go hanacraé éráúúe cásmar cúmaé úan éion.

A Múic Múire na úgrás fuair páis is sciúirse ar érois,
 im ú'fulaimú ío úeárnain táirrnúe úúúé uo éur!
 úan stoca úeas blát, a Cáit, ó fúigis me
 nár fillir-se slán uá bárr uon úútaíú anoir.

SUANTRAIŠE

66—seotó, a toil

MÉADAR:

— x — o — o — ó

— x — a — a — ó

— x — — i — i — ó

— x — i — i — ó

Seotó, a toil! ná goil go fóill,
 do ghébhair san dearmad taisce sac seóir
 do bí ag do sinnsear ríoga rómat
 i nÉirinn iad-glais Cuinn is Eogain.

Seotó, a toil! ná goil go fóill,
 seotó, a leimb, a cumainn 's a stór,
 mo cúis céad cumá go tubac faoi brón
 tú ag silead na súl 's do cum san lón!

Do ghébhair ar dtúis an t-uball ro dóir
 do bí ag an dtriúr i sclúir faoi cómad,
 an stap bí ag Dan—ba greanta an tseóir—
 's an tslat bí ag Maois gníoth díon do 's treóir.

Seotó, a toil! irl.

Do ghébhair an caol-eac éadrom ós,
 do ghébhair an srian 's an diallait óir
 bí ag fáilbe fíonn ba teann ar tóir
 ag ruasad Danar ó Caiseal go bóinn.

Seotó, a toil! irl.

Do ghébhair claidem soluis an dorn-cúil óir
 do bí ag Brian ag riar na slós,
 an boza bí ag Murcad an urcair móir
 i scat Cluain Tarb ag treascairt na dtreón

Seotó, a toil! irl.

Do ḡeḡbair ina ḡḡocair sin lomra an óir
 tug lason tréan don ḡréis ar bóro,
 's an tréan-eac̃ cutaig̃ mear cumasac̃ ós
 do bí ag Coin Cúlaimn, ceann urraiõ na slóḡ
 Seotó, a toil! ḡrl.

Do ḡeḡbair sleag̃ aicill ba éalma i nḡleó,
 is craoiseac̃ ḡinn ḡan moill iõ dóiõ,
 éide Conaill doḡ ursa le treón,
 is sciat̃ ḡeal naois ó C̃raoib̃ na slóḡ.
 Seotó, a toil! ḡrl.

Do ḡeḡbair claidem̃ ḡinn ba liom̃ta i nḡleó,
 's an ḡa bí ag Diarmaiõ, triac̃ na león,
 cloḡad curata Ósc̃air móir
 ar faiteẽ na ḡéinne traoc̃ Mac Treóin.
 Seotó, a toil! ḡrl.

Do ḡeḡbair, a leinb̃, mar tuilleac̃ ceart leó
 an ḡa tug doipẽ ḡéin don león,
 le n-ar cailleac̃ ḡerdiac̃ bí dian i nḡleó,
 is Conlac̃ uasal uaidbreac̃ ós.
 Seotó, toil! ḡrl.

Do ḡeḡbair ḡan mearball farra ḡac̃ seóiõ
 dionn-brat dúbra Óunlaing̃ óis
 do ceileac̃ a ḡnúis i ḡcumnḡrac̃ slóḡ
 's é ag síor-c̃ur lac̃ ḡo faon dá d̃treóir.
 Seotó, a toil! ḡrl.

Do ḡeḡbair ríog̃an mín-tais̃ módm̃ail
 is áilne ḡnaoi 's is caoine snóó
 'nā an réilteann ḡrinn tug ḡriam̃ 's a slóḡ
 ḡo bán na Traoi ḡan tím ḡan treóir.
 Seotó, a toil! ḡrl.

Do ghébdair ní nár máoréas ort fós,
 gloine don fíon bí bríomar sógmair,
 do tarraingeadh hébe, an réilteann ós,
 cun iupiter réics na ndéite ar bóro.

Seotó, a toil! 7rl.

Do ghébdair tuilleadh nár inniseas fós
 an sa tús don gus laoc ina dóro
 do mac calma Uí Dúibne dá óion ar tóir,
 mar ba mínic an fíann go dian 'na deóro.

Seotó, a toil! 7rl.

Do ghébdair saill uaim, fíon is beoir,
 is éadaic greanta ba máise do tceóin;
 ac ó cím do buime cuşam san róo
 ní géalpaod uaim duit duais níos mó

Seotó, a toil! 7rl. —Eošan Ruadh Ó Súilleabháin.

67—SEOTÍN SEOTÓ

MÉADAR: — x — x — ó — — ea — }
 — ó — ea — — x — — ó } 4

SEOITÍN seotó, mo stór é mo leanab,
 mo seod gan cealag, mo cuio den tsaogal mór
 Seotín, seotó, nac mór é an taitneamh,
 mo stóirín 'na leabair 'na córlaod gan brón.
 A leanab mo cléib, go n-éirige do córlaod leat,
 séan agus sonas a coróche 'do comair!
 Seo beannaict míc Dé agus téagar a buime leat.
 Téirig a córlaod gan bíogaod go ló.

Ar mullac a' tige tá sídeoga geala
 fá caoin-ré an earraig as imirt a spóirt,
 seo iad aniar iad cun glaoiú ar mo leanab
 le mian é tarraing isteaic sa lios mór.

Soirm tú, a éroiðe! ní bfuige siad do meallad
 le brí a gcleas ná le binneas a gceoil,
 tá mise leo taoib ag guidhe ort na mbeannaict
 seotín, a leanab, ní imteó' tú leo.

Ós comair mo laoiḡ so míocair ceannail
 tá díl-ruisc ainseal ag faire 'na treo
 le mór-grád dian ḡá iarraib cun bealaḡ
 mar b'aoibne flaitis dá dtéigead sé leo.
 A stór mo éroiðe, luḡ siar in do leabarb!
 le taoib do máime 'sead fanfair so póill;
 ní mór liom do 'Dia mo siamsa 'sus m' aiteas,
 mo ríogaict ar talam i dteannta mo bróio.

—An tAd. T. Ó Ceallaḡ.

68—DO CUIRFINN-SE FÉIN MO LEANB A CÚDLAD

MÉADAR:

— x — — x — x — — o — (4)

An Curpá:

x — x — x x

O DO CUIRFINN-SE FÉIN MO LEANB A CÚDLAD,
 's ní mar do cuirfead mná na mboðac,
 pá súisín buiðe ná i mbraitlinn borraḡ
 ac i ḡcliaðán óir 's an ḡaot 'ḡá boḡad.

Seotín seó, uil leo leo!

Seotín seó, is tú mo leanb!

Seotín seó, uil leo leo!

Seotín seó, is tú mo leanb!

Do cuirfínn-se féin mo leanb a cúdlad
 lá breáḡ ḡréine roir dá noðlaḡ
 i ḡcliaðán óir ar urlár sócair
 faoi banna na ḡcraob 's an ḡaot 'ḡá boḡad.

Seotín seó, uil leo leo, ḡrl.

CODAIL, A LEIB! 'S GURA COOLAÓ SLÁN TUIT,
 IS AS DO COOLAÓ GO DTUGAIR DO SLÁINTE;
 AS DO SMAOINTE DO ÉROIDE NÁR ÉRÁIÓTEAR
 IS NÁR BA BEAN SAN MAC DO MÁTÁIR.

Seotín seó, uil leó, leó, 7rl.

—Ón mBéaloidéas.

69—A Cinnín Óir

Méadóar:

(—) x — ó — x — — i —

A Cinnín óir, a coinneall mo tíge-se,
 Déanfaí eolas dá siubhlann an tír seo.

A béilín buig do deól mo cíoca,
 Pósfaí Múire tú ar a slí di.

A ghrúad beag éruinn is séime ná síoda,
 Leasfaí íosa a lámhín m'ín ort.

Pósa Múire ar béilín mo naoide-se.
 Lámhín Críost ar leacain mo laoiḡ b'ig!

Dí ciúin a teac, 's a luicíní liata,
 Connuigíó anocht in bur gcuasaió iadta.

A leómána ar an bfuinneóig, fillió bur sciata,
 Coiscíó bur gcrónán, a cuileóga ciara.

A feadóḡ 's a érotaiḡ, tar mo teac ná triallaió.
 Ná labair, a cáðain, as dul tar an sliab so.

A dúile an tsléibe dúisiḡeas go hiar-móc,
 Ná corruigíó anocht go nḡealairí grian t'ib!

—Pádraiḡ Mac Piarais.

AN DÚLRAD

70—LOIN DOIRE AN CAIRN

MÉADAR: RANNAIGEACT MÓR.

Binn sin, a loin Doire an Cairn!
 ní cuailas i n-áirde san mbit
 ceól ba binne ná do fúit
 agus tú fá bun do nio.

An ceól is binne fán mbit
 mairg ná héisteann ris go fóill,
 a mhic Calpruinn na gclois mbinn
 's go mbéarfá arís ar do nóm.

Agat mar atá agam féin
 dá mbeadh deimhin-scéal an eóin,
 do déanfá déara go dian
 's ní beadh t' aire ar do óia go fóill.

I gcríó Lochlann na sreab ngorm
 fuair Mac Cumhail na gcorn ndearg
 an t-éan do-éionn tú anois—
 ag sin a scéal duit go dearb.

Doire an Cairn an coill úo tíar
 mar a ndéintís an fíann fos;
 ar áille 's ar éaoimne a crann
 is eadh do cuireadh ann an lon.

Scotpartac loin Doire an Cairn,
 buintre daim fáill na gcaor,
 ceól lé gcoulaó fíonn go moó,
 laéam ó loc na t-trí gcaol.

CEARCA FRAOIC Ó CRUAICÉIN CUINN,
FEADGAIL DOBARCON DRUIM DÁ LOC,
SOTA FIOLAR SLINN NA BPUAT,
LONGAIRE CUAC CHUIC NA SCOT.

SOTA SAÖAR SLEANNA CAOIN,
IS GAIR IOLAIR ÉAOIC NA SEALG,
TAIRM NA SCON AS TRIALL SO MOE
ISTEAC Ó TRÁIG NA SCLOE N'DEARG.

—FIANNAIGEACT.

71—TÍR AN ÓIR

MÉADAR: $x - x - x - o$
 $x - o - x - o$ }²

BINN SUT DUINE I OTÍR AN ÓIR,
BINN AN GLÓR A ÉANAID NA HEÓIN,
BINN AN NUALLÁN DO NÍ AN ÉORR,
BINN AN TONN I MBUN DÁ TREÓIR.

BINN AN FOGAR A NÍ AN SAÖE,
BINN SUT CUAC ÓS CASAD CON,
ÁLUINN AN DEALRAD A NÍ SRIAN,
BINN ANIAR FEADGAIL NA LON.

BINN SUT IOLAIR EASA RUAD
ÓS CIONN CUAIN MÍC MÓIRNE MÓIR,
BINN SUT CUAC ÓS BARRAIB DÓOS,
ÁLUINN AN TROST A NÍ AN ÉORR.

PIÓN MAC CUMAILL M' AÉAIR FÉIN,
SEACÉ SCATA NA FÉINN' SO SRINN;
AN UAIR A LEIGMÍS COIN LE FIAÖ
NA GÁRÉA 'NA DÍAD BU BINN.

—FIANNAIGEACT.

72—beann boilbín

MÉADAR: Rannaiḡeáct. Beas

A beinn boilbín is túbac iníu,
 a beinn ba éaoín 's tob fearr crú—
 an tan sin, a mhic Calprúinn,
 ba hálúinn beít ar a mullac.

Ba níomda cú agus síolla,
 ḡáir búḡail agus ḡáḡair
 bí ar do líos 's laoc láḡair,
 a beinn árd na ḡcomlann!

Óioḡ lán de córraib san oíḡce
 is cearca fraoic ar a sléibḡtib
 le céile agus ceól éan mbeas—
 ba haoibinn beít 'ḡá n-éisteáct.

ḡáir na ḡḡáḡar 'na ḡleanntaib
 an mac alla tob ionḡantaé,
 's ḡac don don bḡéinn i láḡair,
 a ḡcona áille ar a n-iallaib.

Beít as féacaint 's as éisteáct
 le ḡáir uaiḡneac an iolair,
 le canrán na nḡobrán,
 's le comráḡ na síonnaé!

An lonḡub ar inḡear sceice
 's é as seinnim ḡo fír-binn—
 deardaim dúit, a páḡraḡs,
 ḡurb i sin an áit doibinn.

—Fíannaḡeáct.

73—CRÓNÁN NA MBEAC

MÉADAR:

— x — — x — x — i }
 — x — — x — x — i }²

1 S doibinn crónán na mór-beac ḡíam
 'sna scotaiḡ pé bláct don lá deáḡ-sín,
 nuair deallruigeann ḡrian ar énoc 's ar bré
 's ḡáireann an domán pé soille an lae.

Ac an son is binne do cluintear ann
 'sé ḡuam na beice 'measc bláct na mbeann,
 nuair sonaio sciactáin ḡac míl ar an spéir
 is deintear binn-cláirseac den mór-énoc ḡo léir.

Ó tabair dom sliab ḡiam le ḡraoc pé bláct,
 is spéir ḡlan an tsamraio ḡan smúit ḡan scát,
 scota aḡ deallrao im timceall ḡo léir,
 is crónán na mbeac ós mo éionn ins an spéir.

74—CÚIRT AN MĒADOM OIḡCE

MĒADAR: — á — ú — ú — áḡ

b A ḡnát mé aḡ siubal le ciuḡais na habann
 ar báinseac úr 's an ḡrúct ḡo trom
 i n-áice na ḡcoillte i ḡcuim an tsleibe
 ḡan máirḡ ḡan moill le soille an lae.
 Do ḡealaḡ mo éroide nuair éinn loc ḡréine,
 an talam, an tír, is íoḡar na spéire,
 ba taicneamác doibinn suiḡeam na sléibte
 aḡ baḡairt a ḡcinn tar ḡruim a céile.

Do gheallfaid an croíde beaí críon le cianta
 caitte gan brí nó líonta 'e píanta,
 an séitléac searb gan sealb gan saíobreas
 o'féacfaid tamall tar barra na scoillte,
 ar laéain 'na scuáin ar cuán gan éob,
 an eala ar a bfuair 's í ag sluaiseáct leó,
 na héisc le meidíir ag éirge i n-áirde,
 péirse im raóarc go tairóiseac táir-breac,
 daé an loca is gorm na otom
 ag teáct go tolgac corannac trom.

—BRIAN MAC SÍOLLA MEIDRE.

75—LOC LÉIN

MÉADAR:

— x — — á — á — x — — é (4)

O síublas á lán gan spás i dtosaé mo saogail,
 ón tSionainn go Ráé 's cois bánca daingeaná an
 tSléibe

ní feasac don áit ba breácta ná ba deise 'ná é—
 an baile beag bán tá lámh le barra loc léin.

Nac doibinn an áit ina bfuair tordáí go húr,
 an daír go ró-breáct agus plána ar mágtaib na Mumán;
 crainn loingean is báó gan tráct ar pluma ná uball
 's gur ag Ros an Caisteáin bíonn mná ag seinnim a dtiúin.

I mbun Torc na sloct bíonn cóir ar saoitib dá feabas,
 bíonn fíon agus beoir ar bóro aca 'mbun tordá na ngleann;
 bíonn an fiaí aca cún spóirt, cún feola bíonn an druíd
 is an creabar,
 an lonúib 's an smólac go ceolmar ar barra na gcrann.

Do siublas daoí béarra, cois éirne, 's as san i dtuair, cois Mainge san bréas, agus tréimse i n-arm i dtuair-
'main,
n'feaca-sa don ball den méir sin, cé gur fada í mo cuairt,
ba breágt' ná loc léin na n-éan mar a mbíonn an
matsluas.

—Ón mbéaltoideas.

76—A CUMARAIS DOIBINN Ó

MÉADAR:

— a — — i — i — é —
— u — — i — ó
— i — ua — ua — é —
— u — — i — ó
— u — a — — i — é —
— ou — a — — á — é —
— á — i — ú — é —
— u — — i — o

mO beannaict ó croíde doo tír 's doo sléibtib,
a Cumaraig doibinn Ó;
's doo muinntir súaire ar dual doib féile,
a Cumaraig doibinn Ó;
do srutáin geala 's do coilte craobac',
do gleannta meala 's do bánnta léire,
ó, gráð mo croíde iad súo le céile,
a Cumaraig doibinn Ó.

Is datúil breágt' do cruaca scéim-crut'
a Cumaraig doibinn Ó,
nuair lasaíod suas le hamarc gréine,
a Cumaraig doibinn Ó;

na failte 's na leacain ar sac taob díot,
 mar brata sróill le seodaib gléasta
 nuair scaipeann an drúct anuas ón spéir ort,
 a Cumaraig doibhinn Ó.

Is líonmár lán do srúdaín gléasta',
 a Cumaraig doibhinn Ó,
 as rit anuas go luáit le taob chúic,
 a Cumaraig doibhinn Ó;
 an macain tall 's i bpos an tae óil
 mar míonnáin gabair le spórt is scléip-sult
 as snáin anonn óo bonn go tréan-muir,
 a Cumaraig doibhinn Ó.

Is pairsing fiaí do loca taoscaé'
 a Cumaraig doibhinn Ó,
 pé iasc ná fuil a samailt i n-éirinn,
 a Cumaraig doibhinn Ó;
 loc Com Seangán na holla-péiste
 an dá Sciollóis ina mbíonn an méit-breac,
 na Coma-loca is Com Fiaó taob leo,
 a Cumaraig doibhinn Ó.

Is breá é an raðarc a éim sac taob díot,
 a Cumaraig doibhinn Ó,
 ó tuait 's ó deas is soir i n-éinfeact,
 a Cumaraig doibhinn Ó,
 ó Úrom Fingín i lár na n'Déise
 go corrac mór i dtír na bpaorac
 's as san ó tuait go sliab ban féinne,
 a Cumaraig doibhinn Ó.

Do bíos tar sáile seal i gcéim uairt,
 a Cumaraig doibinn Ó,
 i n'útaigib páin as deanaim saothair,
 a Cumaraig doibinn Ó;
 ac b' obair tair liom chuasac graitre
 i b'ad om ait fé scail do sléibte,
 's cas mé 'ris ort, a plúr na n'óise,
 a Cumaraig doibinn Ó.

—An tAd. MAURUS Ó PAOLÁIN.

77—CEOL LOC DOIÖ

MÉADAR:—

— x — — — x — — — — x — — — — ó i }
 — x — — — x — — — — x — — — — ó i } 2

Sean-focal a cuairt mé 's a creitpeas mé i gcom-
 naide,
 gac don ariam mar oiltear é 's an fuisseos ins an mónaio;
 cibé tír a raicair mé ann nó a mbeiré mé ann 'mo comnaide,
 beiré mo croide istois as bruaic loc doio i lár na sléibte
 móra.

Tá dá oileán ar an loc beas seo com deas is tá i néirinn,
 bíó an laca 's an gá is nead aca faoi tom blac-gorm
 fraoclais.
 go mb'fearr liom a beiré as iascaireact breac seal uirtí
 san tséabúr,
 'nád beiré i scaisleán tall i Sasanaib as na huaisle uilig
 ar péasta.

Ón énoc árd glás taob' eall den loc tá an t-amárc doibhinn
 áluinn,
 na loingearas as teacht tar fairrge ó 'Óire isteach go
 Málaínn;
 as siubal annsin ab aite liom ó máirim go 'n oirde,
 's nac smaointeoctá ar an peacad leis na huain beas'
 ósa as éigmeáil.

Is iomrda maírim sámhraíó ann a 'éirig mé im óise,
 as éisteacht leis na héanaíab as déanaí a sicut ceoil
 binn
 's iad as toul ó tom go tom as éiteallais go ceolmar
 's a nshut lán-binn fá 'duilleabhar 's fá ghéagaib' crainnte
 ósa.

Is iomrda lá breáas fáda annsin a cáit mé ar beagán
 buarta,
 's is iomrda lá breáas fáda annsin a cáit mé as déanaí
 uabair;
 as seolaó na mbó mbreac amac tríó gleanntán deas na
 iadóra,
 i n'púiró a beit sa loc ó ceas na sgréime as iarraíó
 luaraíó.

Seo an áit ar oil mo múinntir mé nuair a bí mé baoidéac
 tréit-las
 seo an áit ar cuiread a cótlaó mé le ceolta binne
 s'aeóilge;
 seo an áit i mbím anois i b'fad ar siubal as déanaí
 uaignis,
 as smaointiú ar mo bunairó atá 'na s'cotaó ins an uais
 glais.

—Sinead Nic Maongail.

BRAONTA BREISE.

78—an bunán buíde

MEADAR:

—	x	—	i	—	—	x	—	i	}	2
—	x	—	i	—	—	x	—	i		
—	x	—	i	—	—	x	—	i		
—	x	—	i	—	—	x	—	i		

A bunán buíde, 'sé mo léan do luíge
 is do chnáma sínte tar éis do grinn;
 is can easbaid bíd ac díobáil uíge
 a d'fás in do luíge tú ar cúl do cinn.
 Is measa liom féin ná scrios na traoi
 tú beic 'do luíge ar leacaib lom',
 's nac dtearn tú dít, ná do laib san tír,
 's náró fearr leat fíon 'ná uisce poll.

A bunán dlúinn, 'sé mo míle cráó tú
 do cúl ar lár amuis romam sa tsli;
 's gur iomda lá a cluinninn do grás
 ar an laib, is tú as ól na uíge.
 'Sé an ní veir các le do dreatáir cáta,
 go bfuig' sé bás mar siúó má's fíor;
 ac ní hamlaib tá, siúó an préacán breasg
 chuaid i n-éas ar ball le dít na uíge.

A bunán óis, 'sé mo míle brón
 tú beic sínte fuar i measc na dtom,
 's na lucaí móra as triall 'un do tórramh,
 le déanam spóirt agus pléisiúir ann;

IS DÁ ZCUIRTEÁ SCÉALA FÁ MO DÉIM-SA
 ZO RAB TÚ I NGÉIÐEANN, NÓ I MBROIO ZAN BRÍ,
 DO BRISFINN DÉIM DUIC AR AN LOC SIN DÉASAIZ
 A FLIUCFAD DO BÉAL IS DO CORP ISTIZ.

CAN IAD BUR N-ÉANLAIT ATÁ MÉ AZ ÉAGNAC—
 AN ION, AN SMAOLAĆ, NÓ 'N CORR-GLAS,
 AC MO DUNÁN BUIÐE, BÍ LÁN DEN CROIÐE,
 IS ZUR COSMAIT LIOM FÉIN É I NÓS 'S I NÐAT.
 DÍOD SÉ ZO SIORRAIÐE AZ ÓL NA DIZE,
 IS DEIRTEAR ZO MBIM-SA MAR SIN SEAL;
 NÍL AON DEOR DÁ BÞUIZINNSE NAC LEIZFINN SIOS,
 AR EAGLA ZO BÞUIZINNSE BÁS DEN TART.

'SÉ D'IARR MO STÓR ORM LEIZINT DEN ÓL,
 NÓ NAC MBÉINNSE BEÓ AC SEAL BEAZ ZEARR;
 AC DUBAIRT MÉ LEITI ZO DTUZ SÍ AN BRÉAZ,
 'S ZURB FAIÐE MO ŠAOZAL-SA AN DEOC ÚD D'FAZÁIL.
 NAC BÞEICEANN SIÐ ÉAN AN ÞIÓDÁIN REIÐ
 A CUAID D'ÉAZ DEN TART AR BALL;
 IS A CÓMURSAN CLÉIB, FLIUCAIÐ BUR MBÉAL
 ÓIR CAN FAZANN SIÐ BRAON I NÐIAIÐ BUR MBÁIS.

—Catal Duiðe Mac Ziolla Sunna.

79—MISE RAFTURAI

MÉADAR: — — x — — x — }
 — x — — Δ } 2

MISE RAFTURAI AN FILE
 LÁN DÓCAIS IS ZRÁD',
 LE SÚITE ZAN SOLAS,
 LE CIÚINEAS ZAN CRÁD.

'Oul siar ar m'áistear
le solas mo éiríde,
fann agus tuirsead
go deiread mo slí.

féad anois mé
is mo cúl le balla
as seinnim ceóil
do pócaí palam'.

—Antoine Rapturáí (?)

So—preatb san ól*

Méadar:

— x — í — — x — í — }
— x — í — — x — ó } 4

IS ionda slí sin a bíos as daoine
as cruinníú píosáí is as déanam stóir,
is a luigead a smaoinígeas ar giorra an tsaozáil seo,
is go mbeid siad sínte faoi lic go fóill.
Má's tiarna tíre, diúic nó rí tú,
ní cuirfead píginn leat as 'dul faoi'n b'pó,
mar sin 's dá b'rí sin, níl beart níos críonna
'ná beit go síorrai'de 'cur preatb san 'ól.

Tá dream do daoine le ba 's le caoirí
as 'dul cun donais 's 'fagáil do'cair móir
dá gcur cun cibe 's as sin cun minlíg,
puinntí críonna do feictear dóib.
Ac déantar fianaise ar a' ní seo—
go mbeid as caoinead is as sílead deór,
nar sin 's dá b'rí sin, níl beart níos críonna
'ná beit go síorrai'de 'cur preatb san ól.

* Sa dán so is ionann pógar do 'do' agus 'aoi' = í.

An ceannairde craosac níl meódaín ná slí ar bit
le ór a déanamh nac bfeictear dó,

an ráta is daoire ar an earrad is saoire,
is ar luac sé piúne do cuirfead c'róin.

Do réir éaimnt Críosta is ní do-déanta
an cámall cíocrac a tabairt trío an scró,
mar sin 's dá brí sin, níl beart níos críonna
'ná beir go síorraide 'cur preab san ól.

An long ar sáile níl clúid ná ceárda
i nac scaitfead cáirde ar fead an domáin móir,
ó rioct na Spáinne, suas Sibráltar,
agus ins an áit a mbíonn an Grand Seigneur.

Le gac cárgo do líonfad málaí
ní coimneóc' an bás uair uair ná ló,
mar sin, a cáirde, níl beart níos fearr dúinn
'ná beir mar tá sinn, 'cur preab san ól.

Is ole an tslí beir ag árdú cíosa,
ag déanamh daoirse agus tacsáí mór,
ag cur na ndaoine ó teac 's ó dídean,
ní, faraoir, atá cinnce dóib.

An té a gníós sin is dó is baoglaige
a beir i n-íoctar dá bhuic 's dá dóg',
mar sin 's dá brí sin, níl beart níos críonna
'ná beir go síorraide 'cur preab san ól.

Is measa coitíche 'ná ag árdú cíosa
gan an deacmáid 'suirdeacán mar is cóir—
tabairt saotár Críostairde, gan blát gan buideacas,
donn éleir nac ndéanann don tsaotár dóib.

Ní hé Críosta d' ordúig an olí seo,
ní hé peadar a míniú é ná pól,
mar sin 's dá brí sin, níl beart níos críonna
'ná beir go síorraide 'cur preab san ól.

Is gearr an saogal tá ag an lile sciamaic,
 cé gur buíde agus gur seal a gabáil,
 agus Solam críonna ina culaíó ríomhail
 nac' bfuil baogal air i n-áille úd.
 Níl sa tsaogal seo ac mar sinneán gaoite,
 sa a scaoiltear, nó slam úo céo,
 mar sin 's dá b'ri sin, níl beart níos críonna
 'nád beir go síorraíde 'cur preab san ól.

Ac siúd é an Críostaiúe agus lámh na 'daonnaic'
 Maxwell d'itís tá i n-áice an póirt,
 a bíos gan baosraó le boicé na tíre,
 agus a b'ainfeadó a b'riste de Thony mór.
 'Sé a pléisiúr saogalta úo ló is ó' oíúce,
 clann na saoithe beir áise ar bóro,
 beóir agus fíon a tabairt go líonmar,
 comráó saoitmáil—agus preab san ól.

—Riocard Dairéad.

81—cupán uí eadóra

Méadóir:

—	x	—	—	—	—	d	—	—	d	—	—	é
—	—	x	—	—	—	d	—	—	d	—	—	é
x	—	—	d	—	—	d	—	—	—	—	—	é
x	—	—	d	—	—	d	—	—	—	—	—	é

É neam-riailta.

O á mbéinnse amuis i n-árainn nó i n-árlainn na séad
 mar a ngluaiseann gac sár-long le cláiréad 's le
 méad,

b'fearr liom mar sásam, agus fásaim é dom féin,
 cupán uí eadóra, 's a fásáil lán le mo béal.

ḡairḡé b'áil ḡam ḡá ḡur i ḡḡéill, 's a liaḡt áḡ maíḡ ina
ḡéirḡ,

's ḡurb é ḡeir ollamḡ na háite, ḡar mo lám-sa ní bréáḡ;
ḡoirḡealbáḡ ḡriain áḡmáil ḡar ḡráḡ ḡá mo ḡéin,
ḡo n-ólḡam as an ḡsár-ḡupán sláinte bréáḡ ḡéin.

—ḡoirḡealbáḡ Ó ḡearḡalláin.

82—ḡáilte 'on éan

ḡéaḡar: ḡrí ḡainn áḡus ámírán

x	—	x	—	x	—	—	i	}	2
x	—	x	—	x	—	é			

án ḡámírán:

— x — — — ua — x — á (4)

ḡáilte 'on éan is binne ar an ḡraoib
lábras ar ḡaoimḡ na ḡtor le ḡréin;
ḡámisa is ḡaḡa ḡuirse an ḡsaḡáil
naḡ ḡpeiceann í le ḡeáḡt an ḡéir.

ḡluinim cé naḡ ḡpeicim a ḡné
seinnim an éin ḡarb áinn an ḡuaḡ,
ámárc uirḡi i mbarraí ḡéáḡ,
mo ḡuirse ḡéar! naḡ mise ḡuair.

ḡaḡ neáḡ ḡá ḡpeiceann cruḡ an éin,
ámárc éireann ḡeas is ḡuairḡ,
bláḡ na ḡtulḡa ar ḡaḡ ḡaoibḡ,
is ḡóibḡ is áoibinn beir ḡá luáḡ.

An tAmhrán

Mo tuirse nac bfuaras buaió ar m' amarc o' fásáil
 go bpeicinn ar uaigneas uaisle an duilleabhair as fás
 cuir do mo buaió—ní gluaisim cun cruinnite le các
 ar amarc na gcuaé ar brusá na coille go sám.

—Séamus Mac Cuarta.

83—MIANA MO CROIÖE

MÉADAR: An céad béarsa

— X — — 1A — — 1A — — í
 — 1A — — 1A — — ó — — í
 — X — — 1A — — 1A — — 1A
 — X — — X — — X — — 1A

CAD cuige tóib dom éirí, a míana mo croiöe,
 dom éirí is dom píanaó de ló agus o'oióc',
 dom píadac mar do píadóctáí píad boct ar síláb,
 píad boct fad-tuirseac 's an éonairt 'na tóir?

Níl suaimneas dom píanas i n-uaigneas na gcnoc,
 ac uall-gáir na bpiadairde go huatmar le clos,
 uall-gáir mo mían-sa dom píadac san spás,—
 's a éona craos-píaclaca, is fada bur rás!

Níl sásam i ndán dom míanaib lem ré,
 óir ní sásam an sásam do míanas iné,
 's is cíocraige an éonairt den tsásam do fuair—
 's go síorraide ní éolócac go gcóluigeac san uais.

Pádraig Mac Piarais.

84—AOIBINN BEATA AN SCOLAIRE

MÉADAR: De Prestige

AOIBINN beata an scoláire
 bíos ag déanam léiginn,
 is follus oib, a daoine,
 sur do is aoibne i nÉirinn.

San smaect ní air ná ruire
 ná tigearna dá treise,
 san cuio ciosa ag caibioil,
 san moe-éirge san meirse.

Moe-éirge ná do-daireact
 ní tabair uaid coirde,
 's ní mó do beir dá aire
 fear na faire san oirde.

Is maic biseac a seisrige
 ag teact taoisig an earrasig,
 's ead is crannghail dá seisrig
 lán a glaise de peannaib.

Do beir sé greas ar táiplis
 's ar cláirsig so mbinne,
 greas eile ar cuartaib
 's ar cumann carad uime.

85—COMAIRLE DON DUINE ÓG

MÉADAR: RANNAIGEACT MÓR.

A DUINE ATÁ I DTÚIS DO SÁOIGIL,
 MO TEASGASC GO CRUINN BEIR LEAT—
 AN TÉ DÁ DTÁINIS CIALL LE HAOS
 CUIR-SE SÁC NÍ 'NA CEAD.

NÁ SANNTUIG RÁIÖTE BAOS'
 NÁ AN DREAM GO MBÍO ADA;
 SARA DTIOCFAIÖ IOMAD DED AOS,
 BÍÖD AITHE AR CRÍOST AŠAT.

NÁ CAIT DO ŠAOŠAL DÍOMADAIN,
 IS NÁ LEIG AN TSLÍ TAR CEAL;
 ÖIR AN TSLAT NUAIR A ÖRUADANN LE HAOS,
 IS DEACAIR A ŠNÍÖM 'NA ŠAD.

IÖ ÖIGE OSCAIL DO MEABAIR
 IS BAILIG AN FÖGLUIM LEAT;
 ÖIR AN ŠLÖR NÁ TUIGEANN AN CEANN,
 IS CUMA É ANN NÖ AS.

AN ŠLÖR NÁ FUIÑTEAR LE ŠAOS
 'S NAC ŠOIRE DON ÖROIÖE NÁ ÖÖN ÖAB,
 NÍL ŠAN AC AŠ IMTEACT LE ŠAOIT,
 MAR IMÖIGEANN ÖN NŠADÖR BEAŠ SCEAM.

Dailig slán-eolas go cruinn
 is coinnib zác ní 'na ceart—
 an slór a bogann an croide,
 'sé taitneann le Rí na bfeart.

—Ón mBéaloides agus ó Scribni.

86—AN DÉIRC

MÉADAR:

i — é — i — é }
 i — é — i — a i } 2

mAOIÚEADÚ ZÁC n-aon a slí sa tsaogal,
 MAOIÚEADÚ AN CLÉIR IS MAOIÚEADÚ AN CEANNAIÚE,
 MAOIÚEADÚ NA MÍLTE A MAOIN 'S A RÉIM—
 MAOIÚIM-SE AN DÉIRC, IS Í CÉIRO IS FEARR Í.

AR MO TIGEÁCT 'NA LUÍDE AR TRÉAD,
 AN BUIÚDE SA BFEÍCT 'S NA HEÍGME AG LEANBAÍ,
 BÁISTEACÉ FILL IS RINN AR ZAEIT;
 Ó! TÁIM LE DÉIRC: NÍ BAOZAL DOM ZARRAIÚE.

IS SÁM DO BÍM IM LUÍGE LE ZRÉIM,
 ZAN SUIM SA TSAOZAL AC SCLÉIP IS STARAIÚEÁCT,
 ZAN CÁM ZAN CÍOS AC M'INTINN SAOR;
 'S NAC BREÁZTA AN DÉIRC NÁ CÉIRO IS EALAÚA!

LÁ MÁ BÍM LE NÍOTA TRÉIT.
 BEAD LÁ 'NA DÉIRO AG ZLAÚD NA ZCANNAÍ,
 LÁ LE RÍON IS ARÍS ZAN BRAON;
 'S MO ZRÁÚ-SA AN DÉIRC 'S AN TÉ A CEAP Í.

—AN TÁT. LIAM INGLIS.

87—caṡ céim an fíaró

méadar:

—	x	—	x	—	é	—	}	2
—	é	—	—	—	í	—		
—	é	—	—	—	í	—		
—	í	—	—	—	ó	—		

— ú — á — á — íá (3)

— é — — ó (I)

(—) x — x — á —

— á — x — í

— x — í — á —

— á — — ó

COIS abann Gleanna 'n Céma,
 i nliú laogaire 'seadó bímse
 mara dtéigeann an fíaró san oirde
 cun síor-córlaó sógail
 as maóchnaí seál liom féiniú,
 as déanaí mo smaointe
 as éisteaó i scoilltib
 le binn-úit na n-eón,
 nuair a cuala an caó as teaó aniar,
 agus glór na n-eaó as teaó le sians,
 le fuaim an airm do érit an sliab,
 's nár méinn liom a nglór.
 Tánúadar go námaómar
 mar tiocfaó sárda de ónaib nime,
 'sus cumá mo éroíde na sáir-fir
 u' fáúadar san treóir.

Níor fán fear, bean ná páiste
 um áitreab na dtíorta,
 ná gárta soil do bí acá
     's na mílte ólagón,
 as péadaint ar an ngarra
 go láidir 'na dtimceall
 as lámhac agus as líonad
     's as scaoilead 'na dtreo.

An liú gur leat i bfad i scian,
 'sé dubairt sac flait' n-ar maít leis triall,
 "gluaisiú go mear! tá an cat dá riar,
     is térdimis 'na comair."

Tánsadur na sár-fir:
 gúidim ádas ar éanna gaoideal
 tiomáineadar na páinís
     le fánaiú ar seól.

Níorb fada dúinn go dtáinig
 lámh láidir 'na dtimceall,
 gur scaipeadar ár ndaoine
     ar sac maoilinn faoi'n sceó,
 bí an darrac 'na dumbáile 'cu,
 Barnett agus Beecher,
 Hedges agus Sweet,
     is na mílte eile leó.

Rí na bpeart go leasaiú iad,
 gan élu gan meas gan rat gan séan
 go teinte meara 'measc na brian,
     gan faoiseam go deó!

Céad molad mór le hÍosa
 nár díolamair as an dtóir
 ac beít as déanamh grunn de
     's dá innsint ar sóg.

—Máire Dúide ní Laoaire.

88—An lonnub báitte

MÉADAR:

— x — x — x — é	}	2
— x — (—) x — é — á		

A nigean áluinn Cuinn Uí Néill
 is fada do shan tar éis an áir;
 's ná cluin uaisle do éine féin
 tú ag caoineadh do spre tar éis a bás!

Ceileadar an éin bí lúctmar indé
 teastuig uair, a faoileann bán,
 éa bí tubaist muna mbídh spre
 's déan-sa foighio ó greadadh lám.

Ó greadadh lám is síleadh rosc
 glac-se tost, a faoileann úr,
 a nigean áluinn Cuinn Uí Néill,
 fá bás an éin ná fliuc do súil.

An t-Amhrán

A faoileann o'fás ó árd-fuil Ulad na Rí,
 fuirig mar tá, is fearr é ná imteáct le baois,
 fá o'ean beag do b áille gáir ar imeall na gcraob
 éan ceist duit a bás go brát 's é nigte le haol!

—Séamus Mac Cuarta.

89—slán don leabhar

méadar:

— x — x — x — ú
 — x — ú — x — á
 — x — x — x — ú
 — x — ú — x — á

1 S truaḡ an scéal, a leabhairín ḡrinn,
 tíoḡraíḡ áimsear le do ré
 i mbeirḡ do scríḡbneoir sínte i ḡcill,
 's ar a cíonn cuirḡ mór den éré.

Tíoḡraíḡ an t-am, 's ní fíos cia fao,
 ḡo ndeirtear leat—is oḡ liom é—
 an té do scríob tú príḡ ar fao
 ḡo ḡfuil i ḡfeart 's ní máireann sé.

Dá mairinn féin ḡo faoḡa leat
 i ndealb, i ndreac, i neart 's i nḡné,
 do beiteá liomsa faoi mo brat,
 's níor ḡaoḡal duitse sneacḡ' ná ḡaoḡ.

Dob annsa liom i n-uaigneas tú
 beit liom le suairce, stair is ḡreann
 'ná cruit mic Manáinn ba ḡinne fuaim
 is seinnim éuac ar ḡarraíḡ crann.

Cé nac ḡfuil sin ar cúmas fíor dam
 a beit éoirḡce leat i nḡráḡ,
 nárbḡ fearr leat aḡam t'reis mo ḡaoiḡil-se
 nó aḡ daoí nac ḡtaiteann dán.

ΔÉ MUR MAIREADŪ ΔON SEANŪAIRŪE CŪIR,
 TAR ΔΓUS COMNUIGŪ LIOM SAN ŪIR,
 O'EAGLA CŪIRŪE SO OTIOCFADŪ AN LŪ
 TŪ BEIT I MBRŪN ΔΓ BODACŪ BŪIR.

(AN LEADAR)

NĪL MĒ SAN SEARCAS, Δ ĆARA ĆROIŪE,
 'S RAĆAINN SĪOS LEAT INS AN SCILL,
 ΔĆ SO MB' FEARR ŪUIT MISE ΔΓ NEACŪ SAN SCRĪC
 Δ BEADŪ ΔΓ SUIŪE ORT LE MO LINN.

(AN SCRĪBNEOIR)

IS FĪOR ŪUIT SIN, Δ SAOŪAIR NA MBĀRO,
 'S NUAIR Δ TĀRLAIŪ TŪ IM ŪĒIŪ
 CAN M'AINN 'S IARR AR ĆĀC
 SUIŪE SO BFAĆAINN FLAIŪEAS ŪĒ.

—RISTĒARO PLUINCĒADŪ (?).

PILIDEACT AN LAE INDIU

90—MAIDEAN I mBÉARRA

MÉADAR:

— é — í — — — Δ — é —
 — — — é — — Δ — — — Δ
 (—) — — é — Δ — — — é — — — Δ — —
 — é — Δ — — — — í — Δ

IS é mo chaoi gan mise maidean aerach,
 amuigh i mBéarra 'm sheasamh ar an dtráigh,
 s guth na n-éan am tharraing thar na sléibhtibh cois na
 fairrge,
 go Céim an Aitinn mar a mbíonn mo ghrádh.
 Is obann aoibhinn aiteasach do léimfinn,
 do rithfinn saor ó ana-bhroid an tláis,
 do thabharfainn druim le scamallaibh an tsaoghail seo,
 dá bhfaghainn mo léir-dhóthain d'amharc ar mo
 chaoimh-shearc bhán.

Is é mo dhíth bheith ceangailte go faon-lag,
 is neart mo chléibh dá thachtadh 'nnso sa tsráid,
 an fhaid tá réim na habhann agus gaoth ghlan na fairrge
 ag glaodhach 's ag gairm ar an gcroidhe seo 'm lár.
 Is milis bríomhar leathan-bhog an t-aer ann,
 is gile ón ngréin go fairsing ar an mbán,
 's uchón, a Rí-bhean bhanamhail na ggraobh-fholt,
 Gan sinn-ne araon i measc an aitinn mar do bhímís
 tráth!

—OSBORN Ó HAIMHEIRGÍN.

91—TRÍ TRÉITHE NA FÉINNE

ΜΕΛΟΔΙΑ:

$$\left. \begin{array}{l} x - x - \acute{a} - \acute{e} \\ \acute{a} - \acute{e} - i \text{ ui} \end{array} \right\} 2$$

CEIST ag Pádraig, grádh na nGaedheal,
lá ar laoch an liath-fhuil,

Caoilte mac Rónáin na scéal,
tráth i nÉirinn iath-ghlais.

“Innis dúinn, a scéalaighe bhinn,
créad thug daoibh-se an tighearnas?
nó créad do choinnibh sibh gan mheath,
an oiread mhair na Fianna?”

“Trí tréithe do dhaingnigh sinn,”
d’fhreagair Caoilte ciallmhar,

“gloine ár gcroidhe ’gus neart ár ngéag,
is beart do réir ár mbriathar.”

—OSBORN Ó HAIMEIRGÍN.

92—BEANNACT CUGAIB, A FEARA MAITE

ΜΕΛΟΔΙΑ:

$$\left. \begin{array}{l} x - x - x - \acute{a} e \\ x - x - \acute{a}e - \acute{a} \end{array} \right\} 2$$

BEANNACT CUGAIB, A FEARA MAITE,
CORRUIG SAEÖIL CUM SAISCE TRÁT;

BEANNACT CUGAIB Ó SAEÖEALAIB ’MAIREANN

IS BUR SCREIDEAMH ACA SLÁN,

IS MÁ SROICEANN SIB MO BEANNACT

TUISIÖ PÉ MAR TÁ AN SCÉAL

CUIÖ ΔΣΑΙΝΝ I ’OTREO CUM CATÁ

CUR AR SEANA-NÁMÖAIB SAEÖEAL.

Ná bíod buairt oraib 'nbur mbaile
 toisc nár énaḡabar an cúing;
 tuisimíó mar bí na Sacsain
 tál 's a b'fus bur leḡaó síos
 ac' do noḡtabar ḡan eaḡal
 bótar ceart ó smaḡt don tír,
 is do ruḡabar na scamaill
 bíod a' d'allaó Clanna ḡaoidéal.

Is an solas úo do las sib
 cé ḡur cáill sé a teas feaó tráó,
 tá sé arís aḡainn ar lasaó
 is aḡ dul i neart atá;
 tá an creídeam ceart do scaip sib
 i n-ár ḡcroíde ḡo dainḡean beo,
 's beíó áis aḡainn ḡo ḡairíó
 bairníó as ár námaíó ceol

Admúigim ḡo rabamar tamall
 neam' suimíúil is leam' ḡo leor
 is ḡur éreíó cuíó maíó d'ár b'fearaib'
 ḡo b'fuiḡeam cóir is ceart ó Séón;
 ac' anois tá ár ḡcíaill aḡ casaó
 tuisimíó an cleas tar barr
 tuisimíó ná fuiḡeam ón Sacsain
 píoc, ḡan troíó, d'ár ḡceart ḡo brát.

Beannaḡt cúḡaib arís, a f'eara,
 's scaoilíó beannaḡt cúḡainn anall;
 's ḡuiríó ó croíde cun Rí na b'flaiteas
 ḡo b'fuiḡeam neart aḡ leḡaó ḡall.

Suidió, mar suidim-se, ar scuings go schasam,
 mar is fada linn an lá.
 Cúin go scuiream rialtas Sacsan
 slan amac as Inis Fáil.

—Peadar Ó hAnnrádaín.

93—Ranna do leanbái

MÉADAR: x — — x — ó }
 x — — ó — ú i } 2

HUISABÁ, a báibín óig!
 Huisabá ó, a mhúirnín!
 Huisabá, a báibín cóir!
 Codail go sógac, a rúimín.

Codail, a grád gíl óig.
 Codail go fóill, a páistín.
 A cúiste, a croide, a stór,
 codail san brón leat mháistrín.

m'anam mo bláitín óg.
 m'anam go deo mo báibín.
 Codail go ciúin go fóill,
 m'anaimín gleoite dlúinn.

Go ngealaíó Mac Dé do ród.
 Go rabair go ceolmar grádmhar.
 m'anam mo blát beag óg.
 Carfad go deo mo páiste.

Huisabá, a báibín óig!

Huisabá ó, a múirnín!

Huisabá, a báibín éóir!

Codail go sógac, a rúimín!

—Peadar Ó hAnnrádaín.

94—Cailís Dé

Méadar: x — x — í (2)

x — x — ab (2)

Cailís Dé mo éroide,
cúm Sé de ériaid,
's ar altóir an domáin
leas Sé síos é lom.

Do labhair liom mo Óia:—
sa éorn so na ériaid.

Bruispar fíon do saoiḡil
roim do teact dom fíis.

O'fíon brúigte do mían,
de éoraib do pían,
de seodaib do ḡníom,
líonpar é leo linn.

's ó altóir an domáin
árópar é ar ball
go beolaib do Óé—
dá mba ná blaispead Sé?

—Seamus Ó hAoda.

95—UASAL CÉIRD AN OIDE

MÉADAR: $\left. \begin{array}{l} x - x - i e \\ - x - x - a \end{array} \right\} 2$

UASAL CÉIRD AN OIDE
MAR RÍ AR IMEALL TRÁGA
CUIR AR TUINN NA SOICIS
'S SEOL GO HOSCAILT BAGA.

DOIBINN CÉIRD AN OIDE

MAR SARNOIR LÁ IÚIL
D'AISTRIS SCIAM NA SCOITE
Ó SRIANÁN GO HÚIR.

UAGNEAC CÉIRD AN OIDE

MAR MÁITRÍN LÉI PÉIN
TAR ÉIS IMTEACT' A CLOINNE
TAR TÁIRISÍ 1 SCÉIN.

—Séamus Ó hAoda.

96—PEICTIÚIR

MÉADAR: $\left. \begin{array}{l} x - x - x - ua \\ - x - ua - - é \end{array} \right\} 2$

TRÍÚR FÉ GLAS 1 SCILLÍN BEAG
1 SCILL MAIGNEÁIN SEAL GO CLÁT,
TRÍÚR DO RÁINIS SAOR ÓN ÉAG,
SCÉAL DOB IONGANTAC LE CAC.

TRÍÚR SÍNTE 1 DTOIRCIM SUAIN

AR URLÁR CRUAÍD GO LAS PAEN,
SUR MÚSCAIL GLEÓ SUNNAÍ IAD
ÓN SCÍÓS TÍAR LE BREACAD LAE.

ARSA fear den tríúr fé ceas

“ tá an beart déanta, mo léan!
beannaíct Dé le héamonn ríal,
le Liam is le Seosam tréan.”

TRÍÚR eile d'éis báis go móc,
TRÍÚR mátar as sol go fras,
Éire las 's a clann ar ceal,
TRÍÚR i scillín beas fé glas.

—PIARAS DÉASLAOI.

97—AN TRAONA

MÉADAR: — x — — x — ua }
                  — — ua — x — é } 2

A TRAONA do mill mo suan
let gleó buan gan sos aréir,
asat dá mbeadó siansa 's ceól
níorb fearr let méon do glór féin.

Seal a gearrad le ríac dub,
binn le traona a gút féin;
níor binne leat glór an luin
'ná fuaim do gúib do cráid mé

Úréagais trát do leannán leat,
dot “ crec-crec ” deas tug sí grád;
dul let dúcas duit is dual—
maicim duit mo suan ar lár.

Cosmáil tú le bárd gan céill
gan féit as sír-ceapadó duan;
a “ crec-crec ” leis féin is binn,
a traona do mill mo suan.

—PIARAS DÉASLAOI.

98—Dálpáresó

MÉADAR: X — X — X — é — }
 X — é — X — ua } 2

Ṫáimís long ó Dálpáresó,
 scaoilteáó téad a seol sa cuan;
 cuir a hainm dom i gcumne
 ríocht na gréine, tír na mbuad.

“Glúais,” ar sí, “ar turus fáda
 liom ó scamall is ó ceo;
 tá fé sleasaib form-ándés
 catair scátmár, glé mar sheo.”

Ac bíos ós is ní imteócaimn-se,
 am an dócais, tús mo saozail,
 creideas fós go raib i ndán dom
 iongantaí sí na ndán 's na scéal.

Glúais an long ear linntib mara
 fáó ó sóin is a crann mar ór;
 scríob a scéal ar páir na hoitche
 árd i rian na réiltean mór.

Filipró sí arís eugam, ámtac,
 cípead catair bán fén sléib
 le hais mara na síotcána;
 creidim fós, beagnac, a Dé.

99—ḡaoṫ an earraig

MÉADAR: — x — x — a — }₂
 — x — x — é }
 — x — x — i — (3)
 — x — x — é

ná séir, a ḡaoṫ an earraig,
 com borb san trío an aer;
 nac cuimín leat óglais ḡeala
 gur cuiris fiac 'na ḡcléib?
 Sé fuat do námaid a dtíre
 o'pás id roim ḡamrad sínte,
 ó! séir, a ḡaoṫ na saoirse,
 tar áit a suain go séim.

Cuir brat na mblát sa bfeán ann
 ḡlas-uaine, bán is buíde,
 cait fearcáinn bog ón spéir ann
 is taitneam ḡréine trío.
 Tá súil agam nac annam
 a tiocfaid buídean a ḡcarat
 cun ḡuíde ar son a n-anam
 as ḡaoṫluinn blasta binn.

Innis, a ḡaoṫ na Cuimne,
 do scéal don ḡasrad tréan,
 nac ceart don cródaṫ beit críonna
 go bfuige an Rós a céim.
 Nár éaga Cáisc an Dócais
 lér doirtead fuil na slóigte—
 múscail, a ḡaoṫ an Comraic,
 misneac i ḡcroíde na nḡaeṫeal.

—An Dr. p. de Brán.

100—Οὐταῖς ὄεισε

ΜΕΛΟΔΙΑ:

— x — — x — — αὐ — }
 — x — — αὐ — — ε — } 4

ΝUAIK éαnπαῖὸ na héanλαῖτ zo meiròreaó
 is éalòçaiὸ an zeimreav i zcém;
 i noútaῖz na zcnoc is na zcoillte
 nuair tiocpaῖὸ a paçaiKt insa zréin;
 nuair tiocpaῖὸ na bláta ar zéaza,
 is pámleóza éasca ón Spáinn,
 'seav raçav zo oútaῖz óil 'Óeise
 mar léi-se is móR é mo báiv.

Δé tiocpaῖὸ an aois i zceann tréimse,
 sin veire le scléip agus zreann,
 is caitrímið macnnañ do 'óeanañ
 ar aingeal ag zlaovác sa zleann:
 nuair bratpav-sa puaire im éigse,
 is cruavótan an tsaovzil 'om éravð,
 caspav zo oútaῖz óil 'Óeise,
 mar léi-se is buan é mo báiv.

—πάοραιz ó 'όάλαιz.

101—míle slán

ΜΕΛΟΔΙΑ:

— x — — é — — é — — á — (6)

míle slán, míle slán cuçat le huaigneas im innctinn;
 míle slán, míle slán cuçat a oútaῖz mo sínnsear;

'na mbíodú rinnce go lé 'sáinn, is ceól ann dá spreasá, is amháin na hóige go beó 'sáinn ar bainis;
 i gcnoc an tige móir 'measc mo cómharsan 's mo cara, mar a mbínnse fao, ac go deo deo ní casfao!

Da gnátao mé féin ar na sléibte 's na bánna,
 is cáirde lem taob ví go séim is go mánta;
 as fiaoaó nó as lámáó saó lá fé sna gleannna,—
 mo cú nó mo saóairín go meióreaó im teannta.
 Mo creao is mo díe! 'sé mo croide tá go dóigte,
 mar n' feicfidó mé coirde na daoine ba gleóite!

—Pádrais Ó Dálaig.

102—Ó súilleabáin as fásaíl na sléibte

Méadóar:

— x — — x — — x — — ó (2)
 — x — — x — — x — — é (2)

Fóill, fóill ariú, a gréin síl, go leatfao mo súil
 ar na sléibteib seo áille, mar is mór é mo dúil
 iad o'feicsint uair eile, fáo solas san cáim,
 mar, mo cruadótan naoi n-uaire! cun a bpásta atáim.

Dog-fraoó, mar a ndéanao na héanlaic cómhairde,
 is na sruitir, cao é mar a tairneio lem croide,
 mar a léimio ó carraig go carraig le veabaó,
 le n-a muilltib ar eagla ná fanfao an dá.

Is minic nuair tuitim go daingean i mbrón,
 is nuair labairead mo croíde i ngrad osna 's ocón,
 nuair a brisead an lá orm go buarta fá péin,
 is cuiread mo leaca ói allus go tréan.

D'fáirim an grian fá mar téigead sí i tteo
 bur n-éadan com leatan as slanaó ón sceó,
 is ba dóig liom go b'fágaó an brón dub mo croíde
 nuair a cinn an smúid as bur sceanna as éirge.

Slán, slán lib, a sléibte, le brón is catú
 tugaim a'gaid ar domhan iasacta, mar a dtéigtear amú
 mar b'fágaio buairt agus clampar is donas cómhaidé
 is ná haitnígtear cneastaó, ná suaimneas, ná síc.

Ó! bur mullaóa breásta cia fágaó neamhteinn,
 bur gcumair com seascair, bur ngleanna com doimín,
 bur leacana 'na b'fásann 'na lomraib fionnán,
 's an caonac 'na neadaib 's an ceannabán bán.

'Nbur measc níl de cógaó ac a ndéanann an gaoó,
 ar an easair, dá scaipead mór-timceall an tsléibe,
 is ní feictear neac deoraó, ná dólás i gcroíde
 ac an fraoó riabac ar maidin le mór-óruó ac caoi.

Seasaio, a sléibte, mar a seasabar riam,
 agus ritead mar taitig an sruc ó grad sliab,
 tagad gaoó 'rib is grian, tagad fearcainn is ceó
 ac ní feicfead-sa bur n-éadana breásta go deó.

—An tAd. p. Ó Duinnín.

103—SPIORAIO NA SAOIRSE

MÉADAR: ROSC

“ **A** béibíonn maorða cáilce,
 níorb iongha liom tú 'om aicint;
 is stuaibéan mé atá ar marctain
 ó túis an tsaogail 's an tailim,
 do geinead mé sna flaitis,
 agus spioraio na saoirse m' ainm;
 bíonn mo tráct go pairsing
 ar sléibtib árdá glana
 mar a scuabann saot an earraig,
 mar ar píocmar nim an tseaca,
 mar ar díon do cúraibíob saisce
 an luácair úr 's an t-aiteann
 's an fraoc mong-ruad 'na neaduib
 cois árd-éilactán na scarraig,
 ar dúntaib dúbá 's i gclasaib
 'na bpaigítear scát ón namáio,
 ar mácairib luét airm,
 mar a ndoirtear fuil 'na ceataib
 is go ndéantar sáctá is teascá
 ar laócraib árdá saisce,
 is taoscá is cruacá i dtalam
 ar sluaigtib móra marb;
 ar longaib luata cata
 fá seol ar druim na mara,
 nó tíos 'na cabail i dtáisteal;
 ar ártaiqe a ghuaiseann aistir,
 mar éin san spéir 'na reataib;
 nó i bparrádo laócra tapad
 a bíonn go dúbac fá gclasaib
 i n-íoctar seigil is carcar.

“ Cabruigim go rial le plaitib
 is le státaib beaga an céana
 a bíonn fá dianbruid deacair
 's fá sáil an bráca ag gallaib;
 gríosuiğim a sluaighe im starcaib
 is cuirim spionnadh is anam
 'na gcroíde cun triall ar máca
 's an namair le faobair do leasadh
 's a bfeirne fill do cartadh
 tar teorainn uata a baile.

“ Molaim tréite is gaisce
 na n-ógan gcroída neartmar
 le fonn mo réir a leanann,
 an dream gur greann leo a n-anam
 ar son mo glóire tabairt,
 luét mo duanta canadh,
 nuair a bíonn an bás 'na n-aice
 's a n-aghaid ar tír na bplaitéas.

“ 'S is fada liom, a taise, go
 mbeir-se saor san céangal,
 do saogal agat dá caiteamh
 san beann ar uaisfir dhanar;
 is geal lem croíde gac leand
 do cuiris riam fáim brataib;

ac maoidim go mórmór tairis
 an burdean so is deannaige leasadh.”

—An tAd. p. Ó Duinnín.

104—SEODA NA héIREANN

MÉADAR:

x	—	x	—	x	—	é	—	}	2
		x		é		i			
(—)		ó		ó		é			
		—		x		é			
		—		x		ea		ea	
		—		x		é		—	
		—		x		é		—	

A OIBINN RIT AR BANTAIB ÉIREANN
 LA BREAGH GRÉIME BURDE,
 LEÓITNE ANIAR AS TIAĞAÓT SO HÉADOTROM
 'S Í AS BOGAÓ GÉAGH SAÓ CROINN;
 SUT FUISEÓIGE—CEÓL 'NA TRÉANTSRUÓ—
 IO ÉLUAIS ÓN SPÉIR SO BINN,
 'S AN DREÓILÍN TEASBAIG AIBRÓ AERAC
 AS LABAIRT SAN BFEAR SAN SUIM.

AOIBINN TIG I NGLEANN I NÉIRINN
 MAR DTAĞAÓ CÉADTA AR ÉUAIRD,
 MAR MBIONN ROIM CAC GEALFÁILTE IS FÉILE
 'S DO BOCTAIB DÓ DIL DUAIS,
 MAR BFAĞTAR GÉIMREAC BÓ SAN GAOTRAD,
 MAR SCLOISTEAR MÉIÓLEAC UAN
 MAR BFEICTEAR TIGTE SNOIGTE SAETE
 AĞUS IOCLA MÉIT FÁ ÉNUAS.

AOIBINN DANTRACÓT MODHAIL NA HÉIREANN
 A RUG AN CRAOB Ó CAC
 AR MAISE GHAOI 'S AR CAOINE TRÉITE,
 'S AR UAISLEACÓT MÉINNE I SCÁIL;

an t-otar luige a bíonn chaoiúte taomac
 is gearr uairt faesiom o'fásáil
 fá freastal fíor as mhaoi de shaeólaib
 's a gurde cun Dé na ngrás.

Faire cugaidse, a laocrad éireann,
 bur mbuad ná tréigiú trát;
 shádaib i seilb bánca féir gluis
 Inis éilge an aib!
 bur ndúitcái fairsinge ná léigiú
 le dream nac shaeólaic cáil;
 is déiniú cosaint ceart is caomna
 o'bur mbantraict féin go bás.

—Torna.

105—AN BUACAILL CAOL DUB

Méadar: — x — é — }
 — x — é — }
 — x — é — }
 — x — ó } 4

O tugas céad searc don buacail caol dub
 ar feabas a méinne is ar maíse a snóir,
 dá dá súil gléinneac' mar úrúct an féir gluis,
 dá dá shruad néamraça ar dáic an róis;
 dá cuacaib néata mar énuasac sméar dub
 is gluaire ón ngréin ortá maidin fómair,
 ac b'é a comrad béil sin san teanga shaeóilge
 do meall tar donrud mo sean dá clód.

Áluinn fearmuinn éasta
 ar an t-aoib mar bláct;
 áluinn slíogáin daitte
 caitte ar an tráig.

Cloca cruinne ar éalad
 corcur donn is buide;
 muireadac fá gáinín;
 amarc doibinn doib.

Uaibreadé tonn ar mór-muir;
 leathan a slí cum siubail;
 'diamhair rún a doimneáct'
 mór a céim 's a gluais.

Doibinn taob le mór-muir
 'maácthad ar a éiall;
 fuaim is réim is luaimneáct;
 claoclóó ann do síor.

—Úna ní fairceallais.

107—BRIONGLÓIO NA mBLÁCT

MÉADAR:

X — X — X — í —
 X — í — X — í
 X — í — X — í —
 X — X — X — í

Tá na blácta beasa as brionglóio,
 corrúigeann siad ina suan,
 tar an teóramh táio ar éalóó;
 fada an céim a slí 's a siubal,

Cluinid ceól ag teacht ón tsíó-brug
 fuaimneadh binn ó clog an rí,
 téada síoda ar clairsiúib bídeac',
 píobáí seinntear leis an nsgaoit.

Cluinid gorta ceiltear or'ne;
 caoince cruinne ag briseadh lae,
 siamsa spioradh ag déanamh doibhneis,
 freagairt taoide ar glór an ré.

Cíó na hamaire an do-feicse;
 boza 'n bháistig—tuar sa spéir,
 frasa deór ó cíot an tsamhradh,
 rit na hadann fá gaeitib ghréin'.

Cluas le talamh cluinid gorta
 tar na míosaib fada fuar';
 gorta Meitim orra ag glaothac,
 dordán spéire ina sgluais.

Táid ag éisteacht, 'scomnairde 'éisteacht
 leis an bhfuaim istig sa bhréim,
 fás is borradh ins an lusradh.
 anam úr ag teacht cun tsaogail.

Cluinid gorta ins na coilltib;
 ullmú 's gluaiseacht ins an úir,
 monabar bog ó síol is éródaing,
 múscladh dóib ceól na n-úil.

Tá na bláta beaga ag brionglóir,
 cíuinig caismirt guth an tsaogail;
 leigtear dóib-sean síot is suaimneas,
 'linn an fuacht' do beit i réim.

108—AN CUAIRTEOIR

MÉADAR:

Δ — X — Ú — (3)
 (—) Δ — X — Ó

ḡLAC an beirílin múirneá, ḡLAC an boḡa is múscaíl
 ḡRAS 'DOM, SIAN buig-síublaC
 AS NA TÉADAIḡ CEOL.

ḡonn beáḡ éigín túbcais
 méamruig ḡráḡ ḡan cúiteam
 'D'aisne an céardaidhe ionnraic
 in éirinn, ḡaḡ' ḡaḡó.

ḡeáC! tá an oíḡce aḡ túrling
 ḡo réiḡ de 'druim na nḡuḡ-brac
 is ḡíḡair ḡac roḡa 'á múcaḡ
 i nḡorcáḡas ró-mór.

AGUS tÁLA an tḡmáin tÁ túbcaint
 tóimḡa, tḡraḡan, is tḡr-céist
 tÁIḡ ANOIS im cúmáctaḡ—
 seinn-se, Δ beiríleáḡóir.

Seans ḡo mbainḡir cúlaḡ
 AS m' áro-eire lionnḡuib
 tRÍḡ NA cleasa inneamla
 tá iḡ méaraíḡ beo!

fíon na filídeacta

Seans go bfeiceadh lonnraó
 dócais tríó an smúr so,
 dála réaltan rúnda
 as ruitheadó tríó an sgeo.

Tis ón gáirdeín cúmra
 boladó blát dtionnúraó
 ins an duibhteán lonnraó
 cím—nó—an taise nó

Bean pé sna crannaib iudair glais
 as gabáil, bean croctac, ciúin-tais
 mar shamail tré ionadó dúcais
 as siubal i measc na rós.

Cé hí? an scáil éadolút seo
 i measc na scáil as siubal tarc
 go modmhar mín—cá cúis di
 teact annso im cómaidir?

An cuḡamsa nó an cuḡatsa,
 á fíir na bpras dtairdiúr so,
 nó searc sean-marb múirneac
 an fíir céadó-éap do ceol?

I measc na bpreas n'uilleabrac
 cluinim cogar ciúnsac—
 cannt neamh-saogalta, éagsúlac
 tall i scoill na sgeo,

As míniú dom sac cúrsa—
 file—bean—géar-diúltaó—
 agus aitreacas folmasac
 i néirinn, fadó' fadó.

—Liam Sogán.

109—AN TRÁIGTEOIR

MÉADAR:

$$\left. \begin{array}{l} x - x - (-) x - ó \\ - x - ua - \end{array} \right\} 2$$

níl sé docta agus níl sé ós,
 an tráigteoir uaigneac̄,
 ac fear téagar̄ta i seana-cásóis,
 's is minic ḡruaim air.

Bíonn lantaer aise ḡreanta 'na dóid̄o,
 sean-cáibín air, cluasaac̄,
 ar a cúm téad̄ aniar is bróḡa
 árd̄a air. A tuairisc:

Imt̄igeann sé ar cuair̄o ḡac̄ ló
 don tráiḡ as cnuasaac̄t:
 conḡbuiḡeann sé le taob̄ na n-aill̄eac̄ mór
 má's lán an ruad̄-muir.

An uair̄ do t̄eigeann ann bíonn muir in' ór,
 's an lá ar siudal uair̄o;
 ós a ceann an spéir 's i as̄ teac̄t crón
 's an tráiḡ ḡo suaim̄neac̄.

I measc na nḡlé-chnoc̄ i mbun a ḡnó
 ḡan cáird̄e as̄ cuard̄ac̄
 reaca, is pé ruō t̄is̄ ón muir 'na t̄reo
 ác̄as ann músclann.

An bádta seo léigeann leis bosca mór,
 an trát seo stiúir báire,
 an eile, b'éidir, crann seoil
 fá tácla 's fiú téad.

Adeir an scéal agus ann níl só
 sa tráig go bfuair sé,
 an, corp spéir-mhá, ball den mhuir-slóg
 i lár na ruad-creas.

Má teipeann mar céird luim air, geóbaíó
 an cárr is glúaispíó
 as tarrainn go saotrac feamainn i scóir
 a gáirdín suaraig.

—Liam Sogán.

110—LÁ I nÉIRINN

Méadar:

— x — x —	}	4
— x — x —		
— x — x —		
— x — ó		

Ceitre speal' séara as siudal le céile,
 as dul i n-éadan an móinfeir móir,
 ceatrar fear láidir le lút ina lámhaíó
 as buaint na mbáide nglas ós a scothair.
 Mise an ceatramháó tuine den dream sin,
 agus mo speal-sa as dul gan scit,
 's ní raib' mo speil-sa im lámh an trát sin
 ac mar beadó tráitnín nó coinlín tuigse.

A Rí na glóire, nac átrú mór é
 ó bí mé im óisfear fadó' fadó,
 agus teas na gréine as lasad m'éadain
 as báint an féir sin, lá breáð gan ceo;
 cailíní bána as déanamh gáire
 ar fead na páirce as rácaíl féir,
 is iad go súgac san maidin cúmra,
 is fuaim a nsgut mar bead ceol san aer.

Do bíod na beaca ar tóir na meala
 'sá tabairt dá neadaib imeasc an féir,
 as eitioll 'nár n-ághaib-ne go mear 's go meidreac
 is as dul as raðarc le srann beas géar.
 Is na feiliocáin ar na potanánaib
 is ar na buacalánaib 's ó blát go blát
 ar sciataín éadrom as luige 's as éirge,
 's as siubal 'sna spéartaib—is iad bí breáð.

Bí an lon 's an smólac i scoill na gcnó beas
 as déanamh ceoil binn mar ceol na mbárd
 's an fuisseós aerac 's amrán 'na béilin
 gá luascad féin annsan spéir go hárd.
 Bí an céirseac doibinn ar bárr na craoibé
 's a píobán sínte le port go binn;
 's a òia na ngrása is é bí breáð beic
 i néirinn áluinn san aimsir sin.

III—uaigneac

MÉADAR:

$$\left. \begin{array}{l} (-) x - - e \\ - x - x - x - \end{array} \right\}^2$$

na béimeanna neamrialta.

FUAR-PEADGAIL GEAR
 na gaoite géire fuaire,
 síor-séivéal ar an spéir,
 oé, liomsa do b' uaigneac.

ÁRÓ-TORANN NA TÓINN
 i n-aghaid na trága a' buailé,
 an gearr-gáir áiribéil trom,
 oé, liomsa do b' uaigneac.

An faoilleán éatrom san aer
 as gear-screadgail treasna cuanta,
 scread agus glao na n-éan
 le mo croíde féin, oé b' uaigneac!

Gut na gaoite 's na taoide
 as síor-troid le cozaó cumáctac;
 muir, tír, spéir, séivéal na gaoite
 oé! uile go léir is uaigneac.

—Dubglas de hÍde.

112—Aṭcuinṡe an óglaiṡ

MÉADAR:

— x — x — x — á }
 — á — i } 3

Á ÓIA, bí liom ar máig an áir,
 do ṡrásta im croiṡe!

Cuir brí is neart is lúct im láim
 an námad a élaoiṡe;

ṡo bpeicṡear éire arís pé cáil,
 bí liom, a Óia!

Á ÓIA, bí liom le linn mo báis—
 níor binne é

i ndúin an rí ṡo socair sámh
 ṡan éradṡ ṡan céas

ná ar an ṡcriaṡṡ ar aṡaíṡ an námad
 ṡo tuirseac tréit.

An creill is binn lem éluasa, a Críost,
 ṡo raíṡ aṡam!

sin pléasc is blaṡṡm na ṡgunna ṡtréan
 aṡ cosaint cirt

nó ṡlór na ṡclaiṡeamṡ 'tabairt béim ar béim
 aṡ scriosaṡ uilc.

Ní binn liom luct an éaointe éaoin
 ar uair mo báis

ac ṡáir na sluagṡ—an Sasanaṡ tíos
 's an ṡaeṡeal ṡo náro;

'sé cuirṡeṡṡ suaimneas ar mo croiṡe,
 a Óia na ṡgrás!

—Áine, Uean Uí Néill.

II3—PORT NA MBEAC

MÉADAR:

— ua — — ua —
 — x — x — á
 — x — x — x —
 — x — x — á

'O m luascadó, 'om luascadó
 istig i mbláit-élogán
 as baint amaic na meala
 's dá cur i scoimad im lár!

'Om séideadó, 'om séideadó,
 am séideadó ar an nsgaoit,
 tall 's agus cun bláit gíl
 nó anáirde le neart croide!

as crónán, as crónán
 so séim imeasc na sgrann,
 as cur le ceol na coille
 is lán na coille ann!

as bailiú, as bailiú,
 as bailiú toir is tíar,
 tall insan an gíle
 i leit an cumra caoin!

'Oir séideadó is luascadó
 is crónán feadó an lae,
 biaó is beata plúirseac
 'seadó cáitímse mo saogal!

—Áine, Deán Uí Néill.

114—AN FÍAC DUB

MÉADAR:

x — — ó — ó — é (2)

MAIDHEAN SAN BFOMAR LE LÓNRA AN LAE
 'SEAD D'EARCAS Ó FUINNEOIS MO SEOMRA FÉIN
 FÍAC DUB FEASA AR AN BFOALLA INA SUÍDE—
 RIANAÍDE TAISTIL Ó TALAMH TAR TUINN.
 DO RAIDEAS-SA GRÁD' D'ON RÁBAC AERAC—
 PREADAIRE FÁNAC PÁTAC SCÉALTAC!
 DOB FUIRIST A MÉAS AR ÉREAT MO RÉICE
 SUR EITILL TAR LEAR Ó FEARANN ŠAEOIL ŠLAIS.
 DO ŠAOILEAS SUR FÉAC ORM FÉIN LE TRUAŠ D'OM;
 DO ŠINEAS MO ŠÉASA FÉ D'ÉIN AN ŠRUASAIS.

MÉASAS ŠO N'DUBAIRT: "MO CUMH TÚ, A ŠIARAIS!
 IS AINDEIS DO CÚRSA I N'DLÚT-ŠLAS IARAINN.
 DO BÍ-SE UAIR ŠO LUAIMNEAC TRÉAN,
 AR M'AOILINN SUAS BA LUAC DO LÉIM;
 DO CONNAC-SA TREALL TÚ I'D LANNŠA FAOBRAC
 FUINNEAMAIL, TEANN, ŠAN BEANN AR ÉINNE.

"NAC CUMHIN LEAT MAIDHEAN D'ÉIS BREACA'D AN LAE
 'S TÚ AŠ TIGEACT ABAILE 'S DO CARA LE'D TAOD—
 AN CARA DOB FEARR D'AR TÁRLA I'D LIONTAIB,
 DO CARA BOCT, SEÁN, ŠO BRÁT NÁ FILLPRÓ—
 FÍAC DUB ŠO BFEACAIS SAN BEALAC ŠO SUBAC
 'S AN ŠRIAN AŠ TAICHEAM ŠO ŠEAL AR A CLÚM?
 DO MOLAIS LE ŠREANN A D'EALLRAMH ŠÁSTA.
 MISE BÍ ANN 'S DO ŠREANN BA BREAŠ LIOM.

“ IS FADA MO SAOĞAL IM STRAERE FÁNAÓ
 IS FAIRSING MO RÉIM TAR SLÉIBTE 'S BÁNTA;
 DO ÉONNAC-SA A LÁN NÁR CÁS DOM A INNSINT
 I NÍMIS GEAL FÁIL 'S TAR SÁILE COÍTÍĞ.
 NÍL ANN AC SEACTAM Ó CAITEAS-SA TRÉIMSE
 I MBALL SAN MBAILE IS AITHÍD DUIT FÉINIĞ.

“ I nGleann Deasmuinná i Múscraige bíos-sa,
 'S NA LOM-ÉNUIC DUBA GO DLÚT IM TIMCEALL.
 BÍ BROTALL TAR MEÓDAN LE RÓ-NEART GRÉIME ANN,
 SOLAS GO SEOIĞ AR BORDAIB FRAOC-ÉNOC,
 AN LOC ÓS MO ÉOMAIR GO LÓNRAC GLÉGEAL
 COTROM SAN CEO SAN LEITNE AG SÉIVÉAD.

“ BÍ BUACAILT I MBÁD I LÁN NA LINNE
 'S AR BRUAC AN OILEÁIN BÍ GÁRTA BRUINNEALL.
 D'ÉISTEAS GO SÓĞAC LE GLEO NA MBLÁT-BAN,
 ŚAÉDILĞ IS SPÓRT AG CÓIP ÓN ĞCOLÁISTE.
 BÍ CUIV ACA AG TRÁCT AR LÁ DO BÍ ACA
 ANUIRÍD AR FÁN DE BARR NA MAOL-ÉNOC.
 DUBAIRT CIABFIONN BEAG GEAL GO CNEASTA CAOIN BOĞ:
 ‘ BÍ PÍARAS 'NÁR MEASC, IS MAIT IS CUIMIN LIOM—’ ”

DO CUALA ĞLIÓĞAR NA N-EOÉAIR FÉM DÉIN-SE;
 DO CUALA FOTROM FUIRINNE AN BÉARLA;
 DO ÉONNAC FÉM DÉIN NA BÉIR 'OM CIAPAD,
 'S D'IMTÍĞ AN T-ÉAN INS NA SPÉARCTA SIAR UAIM.

—PÍARAS BÉASLÁOI.

NA FÍLÍ

Ó hAimeirgín Osborn: I gCORCAIG iseað rugaó é. Bí sé ina mac-léiginn sa Coláiste Iolscoile annsin ag gabáil do laoidin agus Fhéigis. Toisig sé ar an nGaeóilg u'fógluim agus níorb' fada gur gnócuig sé scoláireadct taistil. Cuairt sé ag déanamh léiginn san nGearmáin gur buairt sé céim doctúra le léigeann annsin. Togad é ina diair sin ina Ollamh Sean-Gaeóilge san gColáiste Iolscoile i mBaile Áta Cliat agus caic sé na blianta fada i mbun an posta sin.

Tá saotar mór déanta aige i bprós agus i bphilíocht. Cuir sé cuir mór de na sean-scribinní Gaeóilge i n-eagar. Fíle an-binn iseaó é agus tá blas ar a cuir philíocta agus dúcas ceart na teangán innte. Tá an cuir is mó de na dánta a ceap sé le fáil sa leabhrán úo, "Maívean i mDéarra."

MAC AMALGAIÓ PÁDRAIG: Am éigin timceall na bliana 1850 bí an fíle seo ar an saogal. Máistir scoile a bí ann agus é ag teagasc sa Leitir Fraig, i gCo. na Gaillimhe. Deirtear gur caic sé tréimse i 'Meiriocá le linn a óige agus go raib sé ag teagasc i n-aice le hÁt Cinn sul ar cuir sé faoi sa Leitir Fraig. Tá scéal ann gur dóig sé a cuir scribinní uile sul a bpuair sé bás. I mBaile na Cille a cuiread é. Ní heol dúinn don dán dá cuir do beic ar fáil ac "Brigóin Deas Ní Máille."

Ó hAnnraóáin Peadar: Ar Insin na gCiotaó i bparáiste an Sciobairín a rugaó é. Cuairt sé ar scoil go Darr Léad 'Vile agus timceall na bliana 1901 toisig sé ar timtíreadct a déanamh do Connrad na Gaeóilge. Lean sé den obair sin go dtí 1916, agus rinne sé ardo-bair ar son na tíre 's na teangán i gCo. an Cláir, i

5Co. Corcaige agus 1 5Co. Ciarraige. Bí daint aige leis na hÓglaiḡ ó tosac agus caite sé tréimse i bpríosún ar son Éireann sa tír seo féin agus i Sasana. Bí sé scataim ina eagartóir ar “Réalt an Deiscirt.” Tá saotar maite prós déanta aige le blianta. Leabair:—“Macnamh Cime,” “Mar Connac-sa Éire,” “An Caise Zarb,” srl. Tá comharde air le tamall i mBaile Áta Cliat agus ní sos dó fós ac as saotrú ná fheadilge agus as obair ar a son.

Ó hAoda Séamus: 1 5Catair Corcaige rugad é. Fuair sé a cúro léiginn agus oideacais óna bhráire agus sa Coláiste Iolscoile i 5Corcaig. Tá sé ina éigire Scol le roinnt blianta anois. Tá saotar próis agus drámuiocta agus filiocta déanta aige i nFheadilḡ:—“Pádraig Mac Piarais, Scéalaire” (Prós), “Aodán Ó Rataille” (Prós), “An Clochar” (Dráma), “Uaigneas” (Filioct); agus tuillead le n-a cois sin.

Mac Aoidé Brian: Feilmear dob ead an file seo a raib siodán beas talman aige i nSleann Faolán, Oileán Éire, Co. Muigeo. Sa céad leat den naomad céad beas isead bí sé ar an saogal. Deirtear sur cum sé dán eile seacas “Sail Ós Ruad,” dán a dtugtar “Scaradé Brónacé Brian Mic Aoidé le Pádraig, a céad mac.” Do réir scéil bí beirt mac as Brian le Sail Ós Ruad agus cuadar go Meiriocá.

Ó hAsgáinn Éamonn: Iascaire a bí san bfile seo agus comharde air ar an Dúinín, i dtír Conaill. Níl i gcló dá cúro filiocta ac an dán seo, “An Caora Beas Óileas,” cé nac foláir nó tá dánta eile dá cúro as gabáil cart ina áit dhúcais go fóill.

Bairéad Riocard: i mDearaic, lámh le beal an Muirtro, i 5Co. Muigeo, a rugad é an éigin roir 1729 agus 1740. Caite sé tamall ina máistir scoile agus tagad clann na n-uasal as foglum uaird. Bí sé de cliú air go bfeadpad sé ceitre cinn nó cúig cinn de

teangtaca do labairt agus do múineadh. D'éirigh sé as an múinteoireacht is cuairt sé ina comhairle go Carn. D'fhan sé annsin ag feilméireacht go bfuair sé bás san mbliain 1819. Deirtear go raib sé ins na hÉireannaigh aontuichte agus gur cáit sé tréimse i bpríosún i gCaisleán a' bharráig. I Mainistir na Croise isead cuireadh é. Seo iad na dánta dá cuird is mó a bfuil iomrád ortha:— "Eoghan Cóir," "Pread san Ól," "Carrainst na Móna," "Cor-sliabh," "Seán Ó Dé Diarmuda," "Nancy Tallett."

MAC AN bháird feargal óg: Timcheall an tréimse 1600-1640 'seadh mair an file seo. Tá dán eile dá cuird ar fáil, .i. "Deannaict siar uaim go hÉirinn."

BEANAID ART: Sa mBaile Caol, i gCo. Árd-Macha bí comhairle ar an bfile seo. Sa tréimse 1820-60 bí sé ar an saogal. Níor cum sé mórán filiocta ac bí cliú air mar scríobair.

BÉASLAOI PIARAS: Tá saotar mór mair déanta ag Piaras i gcúrsaí náisiúnta agus i gcúrsaí litriúcta. Bí sé ins na hÓglaigh ón gcéad lá agus troid sé i nÉirge-amaic na bliana 1916. Cáit sé tréimse i bpríosún i nÉirinn agus i Sasana. Sé do cuird "An Fámne" ar bun agus bí sé ina easartóir ar "Fámne an Lae" ar feadh roinnt blianta. Cadruiġ sé leis "An Comar Drámaíocta" a bhunú agus tob é ba céad uaictarán ar an gComar. Seo cuird den tsaoctar litriúcta atá déanta aige:—Orámaí: "An Bean Croda," "Fear na Milliún Púnt," "Cúigeacás." Scéalta: "Astronár," "Earc agus Áine." Filioct: "Dealtaine, 1916," agus dánta eile.

BREAchnac peadar: Táilliúr tob eadh an file seo. I Mí na Sualanna, i dtír Conaill isead rugadh é. Cáit sé tamall mair de blianta ag dul tairt ó áit go háit ina comhdac féin ag cleactadh a céirde. Nuair a pós sé san mbliain 1855 (bí sé tuairim 's 30 blian san am) sócruiġ sé síos i mBealach Féis agus d'fhan sé annsin go dtí 1870. D'fill sé ar Mí na Sualanna annsin agus

FUAR SÉ BÁS ANN SAN MBLIAIN 1875. CUM SÉ ROINNT MAIT AMRÁN—“AN BOGÁC,” “ASAL NA SPÁS,” “AMRÁN AN TRUMPA,” “AN MUILTÍN,” “AMRÁN AN TSHÁIT,” “SORÇA NÍ BRÉANAINN,” “CUIR MÉ SEAL TAMAILL AR CUAIRT,” “MÁIRE NÍ CONAILL.”

BREACHTAC SEÁN (MAC UAITÉIR): TIMCEALL NA BLIANA 1600 BÍ AN FÍLE SEO AR AN SAOGAL. BÍ A AITIR, UAITÉAR, INA CEANN AR BRÉACHTAIS DEISCIRT CILLE COINNIĞ. BÍ SAOL AS NA BRÉACHTAIS LE MUINNTEIR ŠRÁS. TÁINIS AN MARBNA SEO ANUAS I MBÉALAIÞ NA NÐAOIME AĞUS NÍ FIOS AR CEAP SEÁN BRÉACHTAC DON DÁN EILE.

DE BRÚN, AN TAC. PÁDRAIS, M.A., DR. LE HEOL.: LÁIN LE CARRAIS NA SIUIRE 'SEAD RUGAD AN FÍLE SEO SAN MBLIAIN 1889. FUAR SÉ A CUIR OIDEACAIS I ŠCOLÁISTE CEATRAMAN AN TOBAIR AĞUS I ŠCOLÁISTE NA CROISE NAOMTA. NOIRNEAD INA ŠAGART É SAN MBLIAIN 1913. CAIT SÉ TRÉINŠÍ AĞ DEANAM LÉİGINN SAN BFRANC AĞUS SAN NŠEARMÁIN. TÁ CLIÚ AIR I BPAÞ 'S I NŠEARR MAR EOLAIÞE MATAMAITICE AĞUS BÍ SÉ INA OLLAM LE MATAMAITIC I ŠCOLÁISTE MUIĞE NUADAT Ó 1914 ŠO DTÍ 1945. TÁ DRÁMAI AISTRICE ŠO ŠAEBILIS AİGE ÓN NŠRÉİGIS AĞUS ÓN BFRANCIS. CUIR SÉ “DEATA CRİOST” I ŠCLÓ I ŠCOMAR LEIS AN AITIR Ó DAOİGEALLÁIN. TÁ ROINNT MAIT DRÉACHTA FÍLİOCTA I ŠCLÓ AİGE. TOĞAD É INA UACHTARÁN AR AN ŠCOLÁISTE IOLSCOILE, I NŠAILLİN, SAN MBLIAIN 1945.

MAC CARRÉAIS FEIÞLIME: FÍLE Ó CO. CORCAİGE DOB EAD AN FEAR SEO. RUAIĞEAD AS A AIT DÚCAIS É AĞ ŠALLAIÞ AĞUS CUIR SÉ PAOI ANNSIN I MEASĞ NA SLÉIBTE I NĀRTAR CORCAİGE.

Ó CEALLAIS AN TAC. TOMÁS (“ÍÞ MAINE”): SAN MBLIAIN 1879 DO RUGAD É. NOIRNEAD INA ŠAGART É AĞUS CAIT SÉ TAMAILL AĞ TEAĞASC I ŠCOLÁISTE CNOC AN TŠAMRAIÞ, I SLİGEAC. NÍ RAIÞ LÁ RIAM Ó TÚS A OİGE NAĆ RAIÞ SÉ ŠÁITTE I N-OBÁIR NA ŠAEBILGE. BÍ SÉ SCATAM MAIT DE BLIANTA

ina Ollam le nOideacas sa Coláiste Iolscoite, i nGaillimh. Fuair sé bás san Iodáil san mbliain 1924. Bí ceol agus drámaíocht ar feabhas aige. Scríob sé roinnt drámaí a bhfuil cliú ortha:—"An Fogháir," "Ar Taobh an Loch," etc. Da deacair é sárú le binneas na n-amhrán a cheap sé—"Dabará," "Seoitín Seó," etc. Bailiú sé an-cuid sean-amhrán i gComaétaibh agus táirí i gcló sa leabhar a dtugtar "Ceol na nOileán" air.

Ó Cearbhallán Toirdealbác: Láim leis An Obaire, i gCo. na Míde iseaó rugaó é san mbliain 1670. Táinig an Úolgaó Dé air le linn a óige agus cáill sé raibear na súl. Timceall na bliana 1686 o'fás a dtair Co. na Míde agus cuir sé faoi i gCara Droma Rúisc, i gCo. Liaitoroma. Mac Úiarmada Ruao bí i réim san oútaig sin san am agus cuidig seisean go mór le muinntir Cearbhallán. Tóg bean Míc Úiarmada Toirdealbác isteaó ina teac féin gur múineao ceol na clairsige annsin dó. Nuair a bí an ceol sin ar a deis aige tugaó gíolla agus capall dó agus cáit sé bunáite a saogail ina diair sin ag dul ó teac mór go teac mór i dtuaisceart Connact. Cumao sé dánta ag molaó na n-uasal agus cuireao sé ceol clairsige leo. Pós sé agus bí moir-seisear cloinne air. Fuair sé bás san mbliain 1738 agus cuireao é i dtuamha Míc Úiarmada i sean-eaglais Cill Rónáin. Tá a cuid amhrán curta i gcló ag an Ollam Tomás Ó Máille (nac maireann).

Ó Ceitearnaiú Nioclás: Sa Roisín, suas le dá míle ó Úindealzan iseaó rugaó é timceall na bliana 1802. Deirtear gur cáill sé post a bí aige san Stát-seirbís i ngeall ar beit páirteac i gcúrsaí poilitiocta. Da mó ina scríobairde é 'ná ina file agus o'fás sé trí cinn, ar a lazaó, de lámscríobinní ina diair. Cuireao dá leabhar dá cuid i gcló—"The Story of Conn-eda" agus "The Prophecies of Colmcille." Dob é a rinne eagartóireact ar an gceatramha imleabhar o'imteacta an Cumainn Oisínig. Is léir óna cuid saotair go raib eolas aige ar lairim. Fuair sé bás timceall na bliana 1877.

CÉITINN SEATRÚN: I mDuirgéal, i 5Co. Tiobrad Árann ísead rugad é timceall na bliana 1570. I 5Cathair Dúin lascais ísead fuair sé a bun-scolaíocht. Rinnead sagart de agus cuairt sé go dtí an Ffrainc. O'fhill sé ar Éirinn timceall na bliana 1610. Bí sé i mbun gnóta sagairt i bFairce Liosmóir san mbliain 1615. Cuiread an tÓir air i ngeall ar seanmóir a tug sé agus b'eigean dó dul ar a teicead. Cait sé tamall maic i bpolac i nGleann Catharta, agus le linn dó beic annsin toisig sé ag ba liú an eolais atá aige san b"foras feasa." Siubail sé curd maic den tír ina diaid sin ag bailiú eolais agus bí an "foras feasa" críochnuite aige timceall 1641. Timceall an ama sin, freisin, ísead ceap sé "Trí D'iorghaoite an Dáis." O'ead sé san mbliain 1850 agus tá scéal ann gur b amlaid a marbuis saigdiuirí Cromail é. Tá sé ar na scríbhneoirí próis is clúitige dá bfuil againn. Cum sé suas le fiche dán. Dain sé feidm as an dá cineál méadair—an méadar siollabac agus an méadar com-fuama.

Ó Coileáin Seán: I ndútaig Cairbre, i 5Co. Corcaige, do rugad é san mbliain 1754. Máistir scoile a bí ann agus is i Mídrois a bí an scoil aige. Fuair sé bás sa Sciobairín san mbliain 1816. Seo curd de na dánta o'pás sé ina diaid: "An Duacail Dán," "An D'ibircead ó Éirinn" (aistriú) agus "Maicnam an Dume Doilgeasaig."

MAC CONMARA DONNÉAD RUAÓ: Sa Créatalaig, i 5Co. an Cláir do rugad é timceall 1715. Tá scéal ann gur cait le tamall ag dul le sagartóiread agus is cinnce go raib eolas ar laoidin aige. Ón mbliain 1740 go dtí an bliain 1746 bí sé ag múinead scoile cart fá dútaiig Déise. Tá tuairim ann go dtug sé cuairt ar Talam an Éis: san tréimse idir 1746 agus 1755. Bí sé le múinteoiread i 5Co. Portláirge ar ais arís san mbliain 1756. Cait sé tamall ina diaid sin ina cléiread san Teampall Sallda i Ros Mí. Níl mórán eolais againn ar a cúrsaí san tréimse idir 1764 agus 1805. Fuair sé bás san mbliain 1810 i dtead a mic, Donnéad Óg. Seo

140 na cinn is tábaictaige de dánta Donncaid Ruaird: "Eacra Shíolla an Amaráin," "Dán-énuic Éireann Óige," "Eacra Séamus Frae," "Atcuinge Donncaid Ruaird," "Aitrige Donncaid Ruaird," "An Súta agus an Dreancaid."

MAC COISDEALBAIS TOMÁS: I n-aimsir Séarlais a 10° do máir Tomás. Ar an teorainn idir Co. Múigeo agus Co. Sluigi, lámh le Dealac a' Doirín, a bhí comhairle air. Bhí taltaí pairsinge as a muinntir tráic ac cáilleadar 140 i n-aimsir Cromuil. Tá sé san mbéaloidéas go raib Tomás ar an bfeair ba láidre i nÉirinn le n-a linn. Ní heol dúinn don dán eile do teacht anuas uaird ac "Úna Bán."

NÍ CONAILL EIBLÍN DUB: Máir an bean seo san dara leath den oictúid céad déas. Ainmín do Domnall Mór Ó Conaill doob ead í. D'éalúig sí le hArt Ó Laozáire san mbliain 1768 agus nuair a marbhúigead Art go fealltac as Gallaid san mbliain 1773 cum sí an "Coime" ina díaró.

MAC CRAICÉ AINDRIAS: I n-aice le Baile an Fiontaig i gCo. Lunnúig ísead rugad é, veirtear. Bhí sé tamall ina máistir scoile agus cáit sé tamall eile dá saogal as dul tairt ina mangaire as díol earraí éigin ó doras go doras. Bhí an-cáirdéas idir é féin agus file eile a bhí suas san am .i. Seán Ó Tuama, agus glaoitair "Fílí na Máige" ar an mbeirt le céile. Cáit Aindrias tamall i gCroma agus tamall cois Máige agus tamall i mBaile an Faoitig. I gCill Módeallóg ísead d'éas sé timcheall na bliana 1795. Duine aerac a bhí ann agus baistead An Mangaire Súgac air i ngeall air sin. Tá roinnt máit dá cur dánta ar fáil—"Cíod fada mé le haer an tSaogail"; "Is fada fá Smúit"; "Slán cois Máige"; "Nuair a téigim go Tíg an Tabairne"; "An blát-bruinneall béasac," etc.

MAC CUARTA SÉAMUS: Deirtear gur é i gCill Chiarlaigh sa taobh thiar thuair de Contae Lúghaidh a rugadh é timcheall na bliana 1647. Chaill sé raibearc na súl nuair a bhí sé ós agus tugtaí an Dall Mac Cuarta air ina dhiaid sin. Chaít sé tamall maít dá saogal i nÓméit. D'éas sé san mbliain 1732. Tá sé ar na filí ab fearr de chúro an Tuaiscirt. Seo roinnt de na dánta is fearr dáir cum sé: “Caisleán Glasdromán”; “Fáilte 'on Éan”; “Toisí Corra”; “A Chóim-róis”; “Is fada mé 'mo luíge i Lúghaidh”; “Ceitre Ráite na Bliana.”

MAC CUBÉAIG ART: I mBaile Áthaí, i nDeisceart Co. Árd Macla rugadh é timcheall na bliana 1715. Deirtear go raibí foghlaim air agus go raibí sé i mbun scoile tamall, ac ina garrdadhóir a chaít sé bunáite a saogail. Bhí cliú air mar file ina áit dhúcais agus beireadh na comarsain “Art na gCeoltaí” air. Cum sé roinnt maít dánta faoi Miallaigh Glasdromán. Seo iad na dánta is fearr dá chúro: “Catal mac Doró”; “Úir-Cill an Chreagáin”; “As Bruac Dúim Réime”; “Dorais na hEornan.”

Ó DÁLAIGH PÁDRAIGH: I n-aice le Dúingardán iseadh rugadh é. Táinig sé go Baile Átha Cliath san mbliain 1901 le beit ina Árd-Rúnaíre ar Comrad na Saedilge agus d'fhan sé sa post sin go dtí 1915. Chaít sé tamall i Meiricá as obair ar son na Saedilge timcheall na bliana 1906. Tá a saotar Saedilge scaipte tall 's agus trío na páipéir Saedilge agus ní deárnadh iad do chúro i dtoll a céile go fóill. Bhí sé seal 'blianta sul a bhfuair sé bás ina eagarthóir Saedilge as Comluét Oideacáis na hÉireann, etc.

Ó DOIRNÍN PEADAR: Sa mbliain 1704 rugadh é lámh le Dúindealgán. Le teagasc scoile chaít sé bunáite i saogail go bhfuair sé bás san mbliain 1768. Tá suas le dhácao dhá chúro dánta ar fáil—“Úir-Chnoc Céim Mhic Cáinte”; “Is fada mé as éisteadh”; “Tarlaic Cóir Ó hÁmaill”; etc.

MAC DOMHAILL SEÁN CLÁRÁC: Láim le Rát Luirc i 5Co. Corcaige iseað rugaó é san mbliam 1691. Fuair sé oideacás maít agus bí laidean, Gréigis agus Béarla aise com maít le Jaedilg. Tasaó filí na Mumán uilig le céile gac bliam i dteac Seáin cun teanga agus filioct na Jaedilge do saotrú agus do coinneál beo. Fuair sé bás san mbliam 1754. Tá suas le dacaó dá cuio dánta ar fáil. Dánta ar cúrsaí na tíre agus ar na Stiobartaig agus dánta ag gríosáó Jaedéal i n-agaio gáil is mó a cun sé. Seo iad na cinn is mó cliú orta—“Dímse buan ar buaidirt gac ló”; “Gráinne Maol”; “Seal do bios im Maigdom séim,” etc.

Ó Donncaóda Taóg (Torna): i 5Carrraig na bFear, i 5Co. Corcaige iseaó rugaó é. Tar eis do tamall a caiteam ag teagasc i mBaile Áta Cliat togaó é ina Ollam Jaedilge i 5Coláiste Pádraig, i nDruim Conraó. Tá sé go dlút i n-obair na Jaedilge ó cuiread an Conraó ar bun, beagnaó. Tá saotar mór déanta aise ar son litríocá na Jaedilge—scéalta a ceap sé dá conlám féim; tionntóó a rinne sé ón bFraincis, ón nSearmáinis, ón mBreathais, ón mBéarla agus ón mBriotáinis; eagaróireacó a rinne sé ar saotar cuio de na sean-filí—Seán na Ráitíneac, Pádraigín hAicéad, Seán Ó Saóra. Bí sé tamall maít ina eagaróir ar “Irisleabar na Jaedilge.” Cait sé tréimse fada ina Ollam Jaedilge sa Coláiste Iolscoile i 5Corcaig.

Ó Duinnín An taó. Pádraig: i 5Ciarráige a rugaó é. Rinne sé eagaróireacó ar filioct doógáim Uí Rataille agus ar filioct Eogáin Ruaird agus ar “Foras Peasa” an Céitinnig. Cuir sé dá móir-iarraó filiocta i gcló óna lám féim—“Starta as an Soiscéal” agus “Spioraio na Saoirse.” Scriob sé úirscéal dá conlám féim, “Cormac Ó Conaill” agus cuir sé Jaedilg ar “A Christmas Carol.” Cuir sé mór-foclóir Jaedilge-Béarla le céile. Fuair sé bás san mbliam 1934, in aois á 74.

Ó hÉisceartais Pádrais: 1 nUib Rátaó, 1 gCiarratige 1seadó rugaó an file seo san mbliain 1871. In 'Meiriocá a éait sé bunáite a saogail ó bí sé dá bliain déas o'ois. Bí baint aige le gac gluaiseacó a bunuigeadó tait cun cabruite le tír agus teanga na nGaeóeal. Bí sé ar cuairt sa tír seo san mbliain 1935. Fuair sé bás san mbliain 1936. Cum sé roinnt dánta seacás " An leandó báitte "—dánta faoi cúrsaí na nGaeóeal tait, dánta faoi n-a áit dúcais 1 nUib Rátaó agus dánta faoi cúrsaí na hÉireann.

Ní Fairceallais Úna: 1 gCo. an Cábáin 1seadó rugaó í. Tá baint aice le fada riam le cúis na teangan, agus tá suim mór aice 1 nGac gluaiseacó a baineas le cúrsaí ban agus le cúrsaí inéanaóca léiginn. Bí sí tamall ina léigeadócaíde gaeóilge 1 gColáiste Iolscoile Baile Áta Cliac agus togaó annsin í ina nOllam le filioó gaeóilge san gColáiste sin. Tá próis agus filioó gaeóilge curta 1 gcló aice—" gRáó agus Cráó," " Smuainte ar Áraimn," " Áilne an Domáin." Tá leabar beag filioóca 1 mbéarla 1 gcló aice freisin—" Out of the Depths." 1se a rinne easartóireacó ar " leabar an átar eoigan " .i. an leabar a cuireadó le céile 1 gcuimne an átar eoigan ó gRannais.

Ó faoláin An tAéair Maurus: 1 gCill Rosanta ins na Déisib 1seadó rugaó é san mbliain 1853. Nuair a o'pás sé suas cuairó sé isteaó 1 nÓró na Sisteirseacó agus do hoiróneadó ina sagart é san mbliain 1878. Toagaó é ina abb ar máinistir Cnoc Mellerí san mbliain 1908, agus bí an cúram sin air go bfuair sé bás san mbliain 1931. Nil ac trí nó ceitre cinn dá cuiró dánta ar fáil—" An Screatán," " Cnoc Maol Domnáis," " A Cumaraigó Doibinn Ó," " Caoineadó ar bás an átar ó Cearbail."

Ó flanngaile Tomás: Sa seacómadó céad déas bí an fear seo ar an saogal. Ar Inis bó finne bí comnaíde air 1 o'ús a saogail. Ní heol dúinn don dán eile dá cum sé.

MAC SEARAILT PIARAS: 1 mBaile Uí Chionnpholaíó 1sead rugaó é 1 bparáiste Baile Macóda, sa taob toir teas de Co. Corcaige san mbliain 1709. Cait sé an cúir ba mó dá saogal ina baile dúcais, ac deirtear gur cait sé tamall as leac an Daire, 1 gCo. Portláirge. Bí árd-úliú air mar file le n-a linn féin, agus bí sé ina uaútarán ar filí na dúcaige, nó mar a ghlaoitíois féin air “Árd-Sirriam Leite Moza.” Fuair sé bás timdeall na bliana 1788. Tá suas le leit-úeáó dá úanta 1 gcló san gnuasac a rinne “Fiaúra Éilgeac” san mbliain 1903—amrán, doir, caointe agus úanta faoi cúrsaí na tíre.

MAC SIOLLA IASACTA ÉAMONN: 1 bparáiste Cill Fionntanáin, 1 gCo. an Cláir, rugaó é san mbliain 1763. Úain sé céimeanna léiginn amaó 1 gcoláiste na Tríonóire, 1 mBaile Áta Cliat, agus 1 nIolscoil Oxford. Úairó sé le dlí ina úiaíó sin agus bí baint aige le nÓglaig an tréimse 1779-1782. Úeap sé a lán amrán 1 mÚearla ac ní heol dúinn gur úeap sé don amrán sa gaeúilg ac “Cait ó garrán a’ Úile.”

gÓsan Liam: 1 gCatair Baile Áta Cliat 1sead rugaó é. Bí baint aige le nÓglaig an tréimse 1916-21. Cait sé tréimsí 1 bpríosún ar son na tíre. Tá sé as obair ina Cóiméadairde san Musaeum Náisiúnta 1 náú Cliat. Tá roinnt máit filioúta 1 gcló aige—“Nuá-úanta” (1919), “Úanta agus Úanóga” (1922) agus a lán úanta 1 bpaipéir agus 1 n-iriseáin. San mbliain 1928 do buairó sé bonn óir ar filioúct as donac Tailtean. Bí sé ceitre bliana as cabrú leis an áú. Ó Duinnín le linn do-san do beit as obair ar an bfoclóir nóir gaeúilge-Úearla. Tá cúir máit 1 gcló aige 1 mÚearla faoi cúrsaí Musaeum—“The Ardagh Chalice,” etc.

MAC SIOLLA gUNNA CATAL ÚUIÓE: 1 gCo. an Cábáin 1sead rugaó é san mbliain 1690. Carréiríóe a bí ann do réir mar innsteair, cé go n-abrann sé féin go bfuair sé léigean an tsagairt. Úuine aerac scléipeac a bí

ann. Pós sé trí nó ceathair o'uaire. Seo cuid dá dánta—
 “An Caisteán Cam,” “Mailig Moðmar,” “Ceatti
 Bán,” “Aitriige Cátail Buirde,” agus an ceann atá i
 zcló sa leabhar so.

De híde Dubhglas (An Craoibín Doibinn): 1 zCo.
 Roscomáin íseadó rugadó é. Fuair sé oideácas iolscoile
 i zColáiste na Tríonóide. Bí suim aige san nZaeóilz
 ó tús a óige. Bí baint aige le zác cumann dár cuireadó
 ar bun le n-a linn cún an Zaeóilz o'aitbheoóaint agus bí
 sé breis agus píce bliain ina uáctarán ar Connrad na
 Zaeóilze. Bí sé tamall fada ina ollam Zaeóilze sa
 Coláiste iolscoile i mBaile Áta Cliat. Togadó é ina
 céadó uáctarán ar Éirinn san mbliain 1938 agus bí sé
 san áro-post sin go dtí 1945. Tá saotar mór déanta
 aige san bprós agus san bfilíocht. Do bailig sé go leor
 de na sean-scéalta agus cuir sé ar fáil i zcló iad. Do
 bailig sé amráin Rapturáí agus cuid maít amrán eile ó
 Connáctáib. Do scríob sé leabhar mór tábáctac ar
 litríocht na Zaeóilze. Cúm sé drámaí agus tuanta as
 a stuaim féin. Cuir sé cunntas i zcló ar cúrsaí Connrad
 na Zaeóilze—“Mise agus an Connrad.”

Ó hipearnáin Liam Dall: 1 n-aice le baile mór
 Tiobrad Árann íseadó rugadó é timcéall na bliana 1720.
 Bí sé dall ó rugadó é, deirtear, agus cé gur cosúil go
 bfuair sé scolaíocht maít ina óige ní raib aige ac beít
 as brac ar na comarsain cún zreim a béil a tábairt dó.
 Bíod sé uaireannta i láthair as an dám-scoil i measc
 filí na Máige. Cúm sé aistlingí, caointe agus dánta
 zráda. Seo na dánta is binne dár cún sé—“Caitlín
 Ní Uallacáin,” “Uaill-zut an Doibnis,” agus “Pé
 nÉirinn í.”

Inglis An tAc. Liam: o'Óro San Aguisctín. Máir
 sé sa ré 1709-1778. 1 zCorcaig a cáit sé urmór a saozail.
 Bí 'na príor ar an óro ann 1769-1774.

Ní Laozáine Máire Buirde: Rugadó i san mbliain
 1774 i bparáiste Inse zeimleac, i zCo. Corcaige. Pós
 sí fear de na búrcáig. Deirtear nac raib léigean ar

bit uirte ac mar sin péin o'pás sí breis agus dosson o'astí filiocta ina diaid. An "cat" a bfuil tráct aice air san dán—troid a bí ann a tárta i n-aimsir na nDeacmáite. Fuair Máire bás san mbliain 1849.

Llóid Seón: 1 sco. Luimniḡ a rugaó é, veirtear. Máistir scoile a bí ann agus cáit sé bunáite a saogail 1 sco. an Clár. O'éas sé timceall na bliana 1757.

Ó Maoilciaráin Liam: Timceall na bliana 1700 a rugaó é i mBaile Ōrtairde, 1 sco. na Míde. Bí feilm talmán aige ac bí sé com haeraó sin nár féad sé i 'oo comneál. Cáit sé veire a saogail i Macaire Cluana, 1 sco. Mumeacáin. 1 n"Amrán na Míde," an cnuasac sin a bailiḡ Enrí Ó Muirgeasa, tá dánta Liam le fáil—naoi scinn o'éas aca.

Ní Maonḡail Sinéad: Do mair sí i nḡleann finne 1 sco. Ōún na nḡall ḡairid 'oo loó aí. O'éas sí tuairim 1915. Bí sí pósta as fear dard ainm pádraiḡ Ó Tiománaide.

Mac ḡiolla Meidre Brian: 1 n-aice le hInis Díomáin, 1 sco. an Clár iseaó rugaó é san mbliain 1745. Cáit sé a óige as Cill an Donaiḡ agus nuair a bí sé pásta suas cuir sé scoil ar bun annsin. Tamall ina diaid sin cuir sé scoil ar bun i ḡcaḡair Luimniḡ agus bí sé annsin 50 bfuair sé bás ann san mbliain 1805. Tá dá ceann eile dá dánta ar fáil—"An Macalla" agus "An Poitín"—com maite leis an dán clúiteac sin "Cúirt an Meadóin Ōrdce."

Uí Néill Áine Bean: Sa Rinn iseaó rugaó í. Cáit sí tamall de blianta ina múnteoir scoile. Tá roinnt leabrán filiocta dá cuid i ḡcló—"Ioir na Fleadanna," etc. Fuair sé bás roinnt blianta ó soin.

Mac Niallḡuis Eoin: 1 nard an Ráta, 1 o'ḡir Conaill a rugaó é. Nil don amrán eile dá cuid ar fáil ac "Donnéad Ó Daoḡill."

MAC PIARAIS PÁDRAIS: 1 mBaire áta Cliaí 1sead rugad é san mbliain 1879. Cuair sé le tóli ac níor lean sé den fairsin sin. Cuir sé Scoil Éanna ar bun agus élaíó sé go mór le gluaiseacht na fAeóilge. Cáit sé tamall ina fear-easair ar an “Clairdeam Solais.” Bí sé sa troíó san mbliain 1916 agus toíad é an uair sin ina céad uactarán ar an bPoblaíct. Daoraíó cun báis é as fAillib nuair a bí an troíó tairt agus lámúigead é. Scriob sé scéalta (“Íosaíán,” “An Mátaí,” etc.), agus drámaí (“An Rí,” etc.), agus dánta (“Miana mo Óroíde,” “Dean tStéibe as caoinead a Mic,” “Teaíct Óríost,” etc.). Scriob sé cuíó maíó 1 mBéarla freisin as fRíosaíó fAeóeal.

Rapturaí Antoine: 1 fCill Aodáin rugad é láim le Coillte Máíad, 1 fCo. Muigeo timceall na bliana 1784. Táiníó an bóíad Dé air ina óige agus cáill sé raídar na súl. D’fógluim sé an beíóleadóíreacíct agus cáit sé bunáite a saóíal as tóul tairt as seinim 1 fCo. na fAillimé. Is íomíó cineál a cum sé—dánta molta, dánta as fRíosaíó fAeóeal, dánta fRáíó, dánta cáinte agus ói-molta agus roimnt aor. Láim leis an fCreaíócoill, 1 fCo. na fAillimé, fuair sé bás san mbliain 1835. Tá sé curta 1 roilíó Óillínín.

Ó Raíaille Aodíán: 1 Screatáin an Míl, 1 fCiarráige tóir ísead rugad é timceall na bliana 1670. Cáit sé tamall dá saóíal 1 fCnoc an Coirrfíaró, agus tó réir cuíó dá dánta bí sé tréimse 1 fCill Áirne agus taob tíar de sin arís. Bíóó sé as tóul tairt cuíó tííge na n-uasal agus as cumad dánta ina tótaob. Bí árd-eolasaíge ar an n-fAeóilíó agus ar stair agus litríóíct na tíre. Le n-a cois sin bí eolas aige ar an n-fRéigis agus ar an Láidin agus ar an mBéarla. Le linn na naimíre sin ísead cuiread sean-uaisle fAeóeal as seilb agus caoinead faoí’n tóóc-bail a bí ar an tír is aóbar tó cuíó maíó ná dánta. Bí sé féim an-bóíct 1 nveire a saóíal cé go raib caoí maíó ar a muimntír tráíct. D’éas sé timceall na bliana 1728. Seo cuíó de na dánta is clúitige dáí

cum sé—" Mac an Ceannairde," " Síle na Síle," " Bailintín Brún," " Tonn Tóime," " Is atuirseac gear liom."

Ó Súilleabáin Eoġan Ruad: Ar na Mínteoġa i šcomarsanaġt Ċill Āirne rugaġ é san mbliain 1748. Deirtear šo raib Laidéan agus Ţréisís aige com mait le Déarla agus Ţaeġilġ. Ćait sé tréimsí aġ múnead scoile agus tréimsí ina spealadóir. Ćuir sé scataim isteac ina mairnéalac i šcablac Ţasana agus scataim eile i n-arm Ţasana. Ćuarġ sé le múinteoiréacġ arís iar špillead ar Ćirinn dġ. I šCnoc na Ţroide isead fuair sé bás san mbliain 1784. Ćum sé Āistingí, Āoir, Āointe agus Āmrán. Seo iad na cinn is fearr dá dánta—" Aġ taisteal na Ţlárnan," " Im leabairġ Āréir," " An Spealadóir," " Ceo Ţraoideacġa," " Ćasmail 's Ār."

Ó Súilleabáin Ćaġġ Ţaeġealac: I Míntin Eoġam, i šCo. Luimniġ isead rugaġ é san mbliain 1715. Níl móran eolais aġainn faoi n-a óige. Ćait sé ó 1740 šo ští 1767 i šCo. Ćorcaigġe. Tréisġ sé 'baois an tġaoġail,' mar aġeir sé, an uair sin agus d'iompuisġ 'deisġbeataġ ina oiltreac.' Ćuir sé faoi i n'Ţún Ţarbán agus ba annsin do cum sé na dánta diaġa uile. Ćait sé tamall ina diaġó sin ina comharde i šĆatair Ţortláirġe. San mbliain 1795 fuair sé bás. Ćum sé suas le cúis cinn ar fíġid de dánta diaġa agus suas le fíġe amrán. Seo iad na dánta is mó cliú dá ġuid—" Ţuan Íosa," " Ţuan Ćroide Íosa," " Ţóġairġ bur šCroide."

ΝΟΤΑΪ

I—CRAÍBTEACHT

1. Dán é seo do Croíde Naomta Íosa. Tugann an file cun cuimne i dtosac an ghrá a bhí agh an gcroíde sin do péin agus an méro o'fulaing sé ar a shon. Déanann sé ríomh annsin ar a n'óearna sé péin de peacaí i scoimne an Croíde Naomta agus dearbhuigeann sé go raicairó sé tairt ar fuo éireann " agh caoi le gártaib' bróin " agus " agh tál na n'oeor " i ngeall ar na peacaí sin nuair a bhéas síotcáin déanta aise le Dia arís beir an bótar réiró roime agus " beir na garb-chnuic praois " ina " maclairí míne agus ina mbánta sróil." leanann an dán seo den gnát-múnla bíos ar óanta dá leitéiró—tagairt i dtosac do maiteas Dé; an file agh cur iomao peacaí ina leir péin; zeallúint annsin go n'óearpaíó sé aitrige.

2. Páoir beas iseao an dán seo ina bfuil an file agh iarraíó ar an maigoin Muire é cur ar a leas agus é sádbáil ar gac uile oic agus contadairt ar muir agus ar tír. San béarsa deiríó iarrann sé ar Dia agus ar na hainglib' beir i scoimnaíde i n-éineacht leis gá éosaint.

3. San dán seo tugann an file go dtí bun na Croise sinn mar a bfuil Íosa Críost dá céasaó. Tá Muire mátair annsin agus peadar Naomta agus an dá muire eile, máire Magualén agus Máire, mátair seosaim agus Séamuís. i dtosac an dáin tá Muire mátair agh ceistiú peadair Naomta faoi n-a mac agus nuair a feiceas sí ar an gcrois é is ar éisim aitrigeann sí é. Labrann Íosa léi agus bíonn sé agh iarraíó an cráó croíde a maolú a tagas uirte nuair a cíonn sí an casúr agus an tsleas agus an coróin spionta. San deire beir sé sólas di gá ráó go n'óearpar a lán lán do éarrtáil de toraó a báis péin ar an gcrois. An curpá atá agh uil le gac líne .i. " m'ócón agus m'ócón ó," cuireann sé go mór le haouantas an dáin.

4. Duine atá ullam cun corp Críost a ghlacaó atá agh caint san dán seo. Glan sé a croíde tré faoisean agus aitrige a

óéanamh díreac mar glanrao óighean a teac nuair a beoó ghráó a croiúe ag teacó ar cuairt aice. Tá uoras a croiúe ar lán-oscailt agus é ag tnué le teacó a slánuíteora amail mar beoó féasta ullamh ag fear agus é ag fanacó go cíocrac le n-a mac uo teacó abailé ó áit éigim i gcéim éuige.

5. Dán molta é seo ar Crois Céasta Críost. Deir an file gur uíol truaige an té nac mbeoó ómós aige uon Crois sin, toisc gurb uirte puair Críost bás nuair a “céannuig” sé an cine daonna. Deir sé, preisin, gurb iongantac an gléas cosanta an Crois naoimta, mar ní éabhuigeann an spioracó malluíte ríogair na Croise sin agus deir sé san deire gur tréigte béas an uime i n-aimsir an éruataim mara otig leis uul raoi scáó na Croise naoimta.

6. I uosacó an uáin cuirtear Críost i gcóimeas le feilméar agus le hiascaire. Eisean a cuireas an siol agus a báimeas an pómar; eisean a érucuig an muir agus a báiligeas éuige an t-iasc. Tá an file ag impiúe air sinne a éabairt isteaó ina ioclainn agus isteaó ina líontaib, ‘sé sin, isteaó ins na flaitis. Iarrann an file ina uiaió sin ar uia sinn uo cósaime ar feaó ár saogail annseo agus sinn uo báiliú éuige féim ins na flaitis tar éis báis uúinn.

II—Aislingí agus Tír-ghráó

7. Cineál aislinge iseaó an uán seo. Connaic an file an Bruinneal álainn agus éuig sí eolas uo go bfuillfeao “an uime uon ionacó ba rí-uualgas” agus go millfé an uroig “éuir eisean ar rinn-ruagairt.” U’ionann sin ‘s a ráó go uoicraó oírói na ngeúeal, nó an Stíobartaó féim, b’féioir, i réim arís sa tír. Is uóca gurb í éire féim an Bruinneal agus go raib conéabairt ann, uo réir an file, go raacó sí i bpáirt le n-a námaio. Ac u’innis an file uo nár éuibe uo a leicéio a uéanamh. Is léir nár uá uoil a bí sé uá uéanamh aice, arae goil sí ‘s éuir sí an file slán as an mbuigim ina raib sé “i ngeimealaib geimeal” ag an mbuioin gnuagacó a bí ag scige raoi. San gceangal uéanann an file brón raoi’n mbruineall uo beic gacóta ag “uóarcaó fuireann-uob” agus gan tarréail i noán uo” go bfuillio na leóim éar tuinn.”

8. Aisling eile iseaó an uán seo. Cíonn an file an spéirbéan álainn agus riapruigeann sé uo cé hí féim—Hélen nó Uéirore-

nó Ceárnait? Innseann sí annsin do naé oíob síúo í agus guró í Clíóona na Carráige léite í. Zeallann sí do annsin go bfuil “oigre o’fuil éaisil éirt” ag teact de cábair ar éirinn agus go mbascpar Saill; beiró ceol is doibneas ag Saédealaib arís agus “an tairfeann árd de ghná ag easlais.”

9. Aisling den tsórt céatna le 8 iseá an tóan seo. U’í éire féin a táinig cúis an bpile an babta seo, agus beir sí an zeallúint céatna go dtiocfaid an león “de préim-sliect éaisil éaom” de cábair uirte.

10. Aisling eile. An pile ina súide go brónac sa coil—suirdeann an tsíod-bruinneal le n-a taoib—ceistigeann sé í agus innseann sí do cé hí agus go bfuil sí “pá oib-smact ag búraib.” Tá sí ag súil, pé mar bío na spéir-mná sin i zcoinnuidé, go zcuirfean an príomna .i. An Stíobartaé i réim arís.

11. Tán molta ar an Stíobartaé. Tá an pile ag éagsaom go bfuil a Saesar imtíte i zcém. Molann sé go spéir é ar zác uile slí agus cuireann sé i zcóimeas é leis na laoié ba mó tór mair riam i nÉirinn. Zuirdeann sé “saogal is sláinte” do san veire.

12. Aisling eile. Éire féin nó poúla a éagas cúis an bpile agus tá sí ag éagsaom paol n-a buacail Bán, ’sé sin, an príomna Séarlas Éabard, do beir “páda ar pán.” Mol an pile oi scur den brón, arae bí an príomna ag teact “le neart zan teora” de cábair uirte. Iar zclos sin oi scaip an brón agus cúir sí “ém is míolta, cnuic is coilte” ag rinne “le zgreann dá laoiéib von buacail Bán.”

13. Tán eile paol’n Stíobartaé. Tán meirdeac é seo ina bfuil an pile lán de mianmain toisc an Stíobartaé do beir ag teact zan bréig. Samlúigeann an pile zác oúil agus ouine do beir go breá z meirdeac ag tnué le teact an leóm.

14. “Zráinne máol” tugtar ar éirinn san tóan seo. Deir an pile go dtiocfaid cábair cúice ó laoiseac, rí na fraimne, agus ón spáinn agus ó “pápa Dé,” agus go zcuirfean í féin agus an rí ceart, an Stíobartaé, i réim arís. Beiró zác éinni ar a oíol annsin ag pláta na Vanban agus beiró “zalla ina zceataib dá leagad le caiteam piléir.”

15. An bairéad a bí i Londain—b'áin coróin Sasana, agus séard tá san dán seo ná cunntas ar an troid a tárla i n-éirge amaic na bliana 1745 nuair a bí oigre na Stíobartaic ag iarraidé an coróin a buacaint éar n-ais. Tá cuid de na treoraite ar an dá taob ainmníte san dán, agus san béarsa deiridé deir an file gur mór an truaic nac b'áspáí paol cóimrac donair é idir an Stíobartaic agus Sir Dularó; ní raib ainneas ar bit ag an bfile ac guré ag an Stíobartaic a bead an buaidé.

16. "Oruiméionn Donn Dóilis" tugtar ar éirinn san dán seo. Sompla iseadó é de na duanta ina mbíonn smaointe tír-áráda paol céilt. Níl don tagairt oscailte d'éirinn ná do na Stíobartaicé ann, ac is léir go raib an file corruite go mór ag an troid-bail a bí ar an tír agus go mbeadó sé sásta é péin d'íobairt ar a son dá b'púigadó sé an deis.

17. Dán den tsórt céadna, ac "Róisín Dub" atá ar éirinn sa céann seo. Deirtear guré é doó Ruadó Ó Doimnaill atá ag labairt san dán; ar don nós is tuine é a d'fúlaing a lán ar son Róisín agus atá ullain cún a tuilleadó d'fúlaing ar a son am ar bit. Tá tairngireadé san béarsa deiridé go gcuirfear troid millteac suas lá éigin sul a leigfear don námaid buacaint ar Róisín.

18. Ní heol dúinn anois cé cum an dán seo ac deirtear guré é atá ag labairt ann ná éamonn Ó Riain, fear a rugadó i b'paráiste an Teampail Bíg, i gCo. Tiobrad Árann. Am éigin san dara leit den oclínadó céad déas bí éamonn ar an saogal. D'éigean do toul ar a cóiméad i ngeall ar troid a cuir sé suas i gcoimne fórsaí Sasana ina cóimarsanaic péin. Áib sé páirt le Séamus a II ina dáidé sin agus bí sé sa troid ag an mbóinn agus ag luimneac agus i neacóruim uí ceallaic. Cail sé a raib aige nuair a buadó ar Séamus agus deirtear gur áib sé páirt leis in Rapairí ina dáidé sin. Tá sé curta lámh le pail a' Cluic, a b'paráiste tuama, i gCo. Tiobrad Árann.

Tá tuairim eile ann nac mbaineann an dán le tuine ar bit ar leit agus nac b'puil sa teideal sin "éamonn an Cnuic" ac ainm a glaoctáir ar fear ar bit a bí ar a teiceadó i ngeall ar taobú leis na Stíobartaicé.

19. Dán é seo ó duine a éreig maoin agus saibhreas agus compóirte an tsaothail ar son a tíre. Ní fios dúinn cén "Aisling" a cum sé, ac éis sé a cúl léi mar aisling gur síubail sé an bótar gear achrannac aimiréit le Róisín Dub. Rinne sé an gníom a cuir sé roimhe agus fuair sé an bás a tairbrigeadú dó.

20. As teiceadú óna náimhe bí an pile, veirtear, nuair a cum sé an aisling seo i roilig an éreagáin. An tsíó-bean a táinig cuig an bpile áitigeann sí air an taob sin tíre a éreigsint, ó éarla na huaisle uilig de muinntir néill do beit ar lár agus gan don fíor-čara aige san tuitaig sin. Féilleann sé oi san veire ac iarrann sé uirte zeallúint a éabairt, cibé áit 'na bfuigeadú sé bás, gurb i roilig an éreagáin a cuirfí é i measc a muinntire féin.

21. Cur síos é seo ar chúrsaí an éogaité ioir an dá rí anall go dtí connrad luimniú nuair t'íméig an sairséalač don ffranc. Tá léiriú san dán ar an troc-čaoi bí ar saigoiuirí bočta rí séamus nuair bí an coğad uilig éart. Saigoiuir a bí sa troit atá as labairt san dán agus ainmniğeann sé cuio de na fearaib a bí as troit taob leis. Dán brónac agus cuireann an curpá "Oč, očón" i nuaitó žac béarsa leis an mbrón.

22. Is mó as an bpile seo sráideanna baile áta čliač 'ná don áit eile i néirinn, de brij gurb iomóa naoim agus scoláire, ainir agus laoc a síubail ar na sráideanna sin le blianta pado anall; agus nuair a cuimniğeann an pile air sin spreagtar an filiočt ina čroithe. Déanann sé áiream annsin ar na daoine čluiteada a čagas cum a cuimne. 'Sna béarsaí veirité luađann sé óglaiğ na čásca, 1916, agus an oitheadú a éarla dóib; do síubladar-san, preisin, sráideanna baile áta čliač.

III—Źnád

23. Níl t'eolas asainn i ttaob máible ac gurb i žcaisleán na žceallaiğ, i nžallac, i žco. na žaillime, bí coimnaide uirte. Do réir an pile ba bean an-álumh í a tuitheadú žac uile fear dá bfeiceadú í i nžradú léi. Is cosúil gur casad ar ó cearballám í le linn dó beit ar a síubaltaib éart pá čo. na žaillime.

24. Do réir čosúlačta ní raib an rač ar an nžradú a bí as an té cum an dán so do máire. Séard veirtear gur manac a cum é, nó duine a bí as toul le hórt—an casaitheadú dán, b'féituir

ní raib muintir an fír féin ró-sásta é beic ag tnuít le Máire agus sé is dóiciúe nac raib sé rian “ fuaigite i scléammas ” léi

25. Tá an fear san tán seo go mór i ngrát le “ Bean Dubh an Gleanna.” O’féarfaó sé na mná ba breáísta agus ba saibhre i nÉirinn o’páil le pósadh ac b’fearr leis an bean dubh seo ’ná bean ar bit aca. Ac ina dtiath sin o’éaluis sé uair le spriosán éigin.

26. Fear atá i bpat ó grát a croitbe atá ag éagsaoin san tán seo. Molann sé go spéir í agus impióeann sé ar Dia é fuascailt as an bpéin atá air i ngeall ar é beic scarfa óna grát.

27. Tomás Láidir Mac Coisdealbais agus úna bán níc tharmuda atá i gceist san tán seo. Bíodar i ngrát le n-a céile ac toisc Tomás oo beic boct ní leigfeadh aair úna oi é pósadh. Duailéad úna breoite le grát oo Tomás agus tug Tomás cuairt ar ead míc tharmuda cun í feiceál. níor cuireadh fáilte roime ná ní deárad cúram ar bit oe. Mionnuis sé annsin dá mbeadh sé tar ac na Donnóige anonn, ar an mbealach abailte óo, sar a nglaoitpí tar n-ais air nac bfillfeadh sé go oeo ar úna. Bí sé oíreac treasna nuair ghlaoadh air agus ní fillfeadh sé. Fuair úna bás agus rinne sé an t-amrán seo gá caomeadh. Láim le dealac a’ Doirin bí comhairle ar úna agus deirtear go bpuil sí curfa ar oileán i loc Cé.

28. Oo réir scéil bí beirt píle i ngrát leis an mnaoi a bpuil a scéim dá molaó san tán seo—Peadar beag ó Doirínín, an té rinne an tán, agus úcaire Mac Ardgoile. Rinne úcaire tánta ina honóir, preisin, deirtear, agus is aise bí an bean san oire. Níl mórán san tán ac molaó ar an mnaoi agus ar an áit atá leagta amac aise cun í tabairt ann .i. an t-ur-énoc.

29. Mar is gnáthac, molann an píle Máire go spéir. Ceapfa go raib triúr ag tnuít léi—an píle féin agus “ fear séitbe na haóairce ” agus ó floinn. Sé comairle an píle oi ó flainn a pósadh “ ós é is toil ” le n-a muintir.

30. Amrán gráda den gnáth-cineál. Molann an píle an cailín. Deir sé surb iomda cailín breáí a pósfaó é ac go mb’fearr an cailín áitrio seo ’ná “ mgean rí na tRéise.” Is gearr uair an bás muna b’rádh sé í.

31. Óis-bean eile dá molaó agus a haimm tugta síos an dabta seo—Maílsic níc fábann.

32. DÁN DEN ÉINEÁL CÉADNA—MOLAÓ MÓR AR AN ÓG-IINAOI MAR IS GNÁTAÉ.

33. TÁ COSÚLAÉT AISLINGE AR AN DÁN SEO. CASAÓ AN ÓIGHEAN AR AN BPILE AR MAIDIM ZO MOÉ AGUS NUAIR GEAL AN LÁ O'IMÉISÍ SÍ UAIÓ. DEAN SIÓE A BÍ INNTE DO RÉIR CÓSÚLAÉTA CÉ SUR OÓIS LEIS AN BPILE SUR BEAN TSAOĞALTA Í, ARAE O'IARR SÉ UIRTE É PÓSAÓ.

34. CÁRLÓCÁO SUR LEIS NA GEANNA FÍAINE O'IMÉISÍ A GRÁO ÓN MNAOI ATÁ AG LABHAIRT SAN DÁN SEO. NÍOR CAITNIS SÉ LE N-A MUINNTEIR Í DO BEIT AG TNÚT LEIS AN TÉ A CUIARÓ AR BORO LUNGE UAIOTE, AC NUAIR A ÉIOCPARÓ SÉ ABAILE BEIÓ CÚITEAM A OILSE AICE.

35. FEAR ATÁ AG LABHAIRT SAN DÁN SEO A BPUIL GRÁO A ÉROIOTE IMÉITE DE BARR NA ZHOC UAIÓ. TÁ AN GRÁO ZÁ CRÁO COM MÓR SIN SUR IARR SÉ AR BEAN SIÓE GLAS AN GRÁO DO SCAOILEAOÓ OÓ AC OUBHAIRT SÍ "NUAIR A ÉIÉRO SÉ PÁN ÉROIOTE CA SCAOILTEAR AS É ZO BRÁT."

IV—CAOINTE

36. PUAIR 'LIPÉAR ZRÁS BÁS SAN MBLIAM 1604. I MBAILÉ NA CÚIRTE, I ZCO. CILLE COINNIŞ BÍ ÁRUS AGUS TALTAÍ A MUINNTEIRE. SAMLUIGEANN AN PILE AN NÁDÚIR UILIS DO BEIT AG OÉANAM BRÓIM PAOI BÁS 'LIPÉIR. MOLANN SÉ 'LIPÉAR ANNSIM AR A CÁLMAÉT AGUS AR A FÉILE. NÍ FEICFEAR ZO DEO ARÍS É AG FIAOÁC AR A "LUAC-EAC ÓŞ" AC MAIRPRÓ A CLÍÚ.

NÍL AN CAOINE SEO LEAZTA AMAÉ DO RÉIR NÓIS NA BPILÍ ZAEÓILZE AR CÖR AR BIÉ. DÚCAS AN BÉARLA IS MÓ ATÁ ANN AGUS BEAO CUAIRIM AG TUINE SUR AISTRÍUCÁN É AR DÁN A CÉAO-CUMAOÓ SAN CEANGAIM SIN.

37. CAOINE É SEO AR MAMISTIR CÍŞ MOLAŞA, I ZCO. CÖRCAIŞE. SAN SEACHTNIAÓ AOIS DO BUNUIS MOLAŞA AN MAMISTIR ANN AGUS SAN MBLIAM 1320 DO CÖŞ MAC CARRÉAIŞ CÄIBRE MAMISTIR O'ÓRO PÖROINNSIAIS SAN ÄIT CÉANNA. SCRIOAÓ AN MAMISTIR SIN I N-AIMSIR ÉROMUIL AC TÁ AN POÉRAÉ LE FEICEÁL POS. BÍ AN PILE AG SIUBAL LEIS FÉIM COIS TRÁŞA OIÓCE AMÁIN AGUS CÄMIS SÉ FAIO LE POÉRAÉ NA MAMISTREAC. CÖISIS SÉ ANNSIM AG TABHAIRT CÜN A CÜIMNE AN SAOĞAL A BÍ ANN NUAIR A BÍ AN MAMISTIR PAOI RÉIM AGUS CUIREANN SÉ AN BAIL A BÍ AR AN MAMISTIR AN UAIR ÚO AGUS AN OROÉ-CÄOI ATÁ UIRTE ANOIS I ZCOMPARÁIO LE CÉILE.

38. EOĞAN RUAOÓ Ó NÉILL ATÁ OÁ CÄOIMEAOÓ SAN DÁN SEO. SAMLUIGEANN AN PILE NA HÉIM 'S NA HÉISC DO BEIT AG ÉAZCAOIM PAOI.

bás an laoiú. Tá clann na nGaeóeal " i n-éagcruc clóiró " agus níl éinne cun cosaint éeart a óéanaím ar an tír ó t'éag " an Dáibíró péin nac léisfeadó an Góliat uadó."

39. Caoine é seo a rinne Eiblin Dubh ní Conaill dá fear céile, Art ó Laoḡaire. Cait Art tamall ina oirigeac i n-arm na hOstaire éall. Bí capall an-máit aige agus do tairḡ Protastúnac a bí sa cómarsanaect £5 dó ar an ḡcapall. Do bí sé san olí an uair sin (aimsir na bPéimolite) ḡo ḡcaitfeadó Catoiliceac a éapall a óiol dá tairḡtí cúis púint dó. Ní óiolpaó Art an capall agus ina óiaró sin marbuiḡeadó ḡo fealltaó é agus é aḡ uul aḡ marcaíoect ar an ḡcapall.

40. Níl 'fios aḡaimh anois cérb é Donncaó Dán. Is léir ón dán ḡo nDeárnaó feall aír 's ḡur crocaó é aḡ ḡallaib. Sé is óóicḡe ḡo raib páirt aige i n-éirḡe amac éigín i ḡcoimne Sasana.

41. Óiorma de saigoiuirí Cromuil a bí aḡ ḡabáil tré límistéar áitirio i ḡCo. na Míoe, ó'ionnsuiḡeadóar teac feilméara ann. Do marbuiḡeadóar an feilméara péin ac rinne a bean iarraió ar éalóó uacá agus an leanb a tábairt léi. Níor éirḡ léi uul i bpaó ḡo tóainḡ uime de na saigoiuirí suas léi. Do sáit an saigoiuirí píce san leanb ós cómair súl na mátar. Séard atá san dán an caoine a rinne an mátar i nDíaró an leinb.

42. Caoine é seo ar óaoine a báiteadó agus iad aḡ teacó i mbáó ó Anac Cuain ḡo tóí donac énoc an Dólaín, i nḡaillín, san mbliain 1828. Láim leis an ḡcaisleán nuaó, cúpla míle ó ḡaillín, do báiteadó iad. Bí don uime deas is píce san mbáó agus bí caoirḡ ann, freisin. Cuir ceann de na caoirḡ a crúb tré tóin an báio. Ó'féac uime de na fearaib le n-a casóḡ a óinḡeadó san bpoll, ac céard a óéanpaó sé ac clár do briseadó amac as tóin an báio. Táinḡ an t-uisce isteac annsin, hionntuiḡeadó an báó bun os cionn agus báiteadó naoi nDúine deas.

43. Brian nó Seán Mac Doiró a cum an caoine seo paol n-a innaoi, Saíl ní Máille. i nḡleann Paoláin, i bParáiste Oileán Éire, i ḡCo. Muiḡeo, bí cómnaíoe orca. Ní raḡaóar i bpaó pósta ḡo bpaír Saíl bás agus rinne a fear an caoine seo ina óiaró. Do réir an dán, bí triúr cloimne aca.

44. Baile beag iseaó Cill Éais suas le sé míle slí soir ó Cluain Meala, ag bun Sliaib na mBan. Bí árus ag tream de na buicléirigh ann tráé agus bí cáil ar an áit san am. Leasaó an caisleán go húir san mbliain 1800. Molaó atá san tóan ar an áit nuair a bí sí faoi réim agus caoine go bfuil na sean-uaisle Catoiliceáca iméite.

45. Do réir mar innstear ruaigeaó feiólime mac Carrtaig as a cúro tailte go nveaóat sé ina cónnairde i ngleann uaigneaó ins na sléibte i nIaréar Corcaige. Oíóce amáin a raib sé féin agus a bean amuis tuit an bótan suarac cónnairde anuas sa mullac ar an gceátrár cloinne bí aca gur marbuigeaó uilig iad.

46. Mátair atá ag caoineaó a mic san tóan seo. Sciob an bás uairte é agus tá sí go brónac uaigneaó ina tóiaró.

47. Átair atá ag caoineaó san tóan seo. Bí mac leis ag teaó a bairle ón scoil lá agus baíteaó é. I Meiriocá iseaó tárla an timpist—ní luigheaó an méala cón mór sin ar an átair dá mba sa mbaile i néirinn a cuirpí a mac faoi'n bpoó. Ón lá cónnairc an t-átair an mac sínte marb ní féaópaó sé sult ná séan a baint as an saogáil.

48. An áora beag óileas seo marbuigeaó í i ngeall ar btraogáil. Ní glacpaó sí cónairle an file agus panaóct suas ar na sléibte. Táinig sí anuas ag fosaíóct i bpaírceanna na gcomarsan agus óíol sí as go tóar.

49. Caoine iseaó é seo faoi tóime guró ainm tó Donncaó ó Baoigill. Sár-fear tób ealó é, do réir an file, agus tá gac uile tóime go brónac ina tóiaró. Níl tóime ar bit págta cón seasam i gcás na ncaoine ó t'éas sé. Do réir cósúlaóta, t'pás sé bean agus mgean ina tóiaró, freisim.

50. Cuaó ceátrár buacáillí as an mbogaó go Meiriocá agus rinne an file an tóan seo cón go gcuirheaó cailín áiríte treasna na paírrege é cón tóime de na buacáillí a raib sí ceanúil air. An cailín atá ag labairt san tóan, agus, tar noóig, molann sí an ceátrár go mór, go háitrio gáó a croite féin .i. Seán.

51. Spailpín pánaó, sin fear guró éigean tó toul i bpaó ó baile ag lorg oibre. An spailpín san tóan seo, téigeaó sé ar aonaó postóio go Caiseal Muinan nó go tóirlas éile nó go

Callainn. Ní bíod mórán measa ar na spailpíní boëta ná mórán den éeart le páil aca, ac na máigistrí go borb ponómáioeac leo. Bí cuid aca a raib caoi máit ar a muinntir tráé ac éailleadar a gcuid talíman agus págaó boët iad. Tá rún uéanta as spailpín an dáin seo ar na France a tabairt air féin agus tá uócas aise go uciocpaio na Franceis anall lá éigin agus go mberó "barracks" an Rí dá leagaó.

V—Deonáioeac

52. Deirtear guró é Gearóio Nuinsionn atá as labairt san dáin seo. Dearbhrátair uob ead é uo Risteáro, Darún Dealbna, i gCo. na hIaríníde, an té sin a u'éirig amaé i gcoinne Gall timceall na bliana 1607. Uo fáib Gearóio páirt le Gaédealaib agus b'éigean uo teiceadó cun na France.

53. Deirtear guró i gColáiste i mBoroeaux na France a bí an Céitinneac nuair uo cum sé an dáin seo. Uo réir cosúlacáa bí scríobinn éigin dá cur go héirinn aise agus ní raib gne dá tír uúcais nac uáinig cun a cuimne le linn uó beit as seolaó na scríobinne "siar éar uromclad na mara."

54. Tá tuairim ann guró i uTalam an éisc a bí Uonncaó Ruad nuair a cum sé an dáin seo. Níl ann ó ús go ueire ac molaó agus mór-molaó ar éirinn—ar na uaoime, ar na chuic, agus ar na gleannta.

55. Cuiread an ruais ar an Mangaire Súgaé as Cois Máige i ngeall ar ruo éigin a rinne sé as an tslí agus cuaid sé ina commaróe i mDaile an Faoitig. Ac u'fás sé a croioe ina uiaio san tsean-áit. Níl cead aise fillead ná ní éagann cara ina gaor le scéala. Dán an-éolinar é seo agus roinnt béarsaí an-cliste ann, mar sompla, "Is pánac faon mé, etc."

56. i gCo. na Gaillíne bí Rapturaí nuair a cum sé an dáin seo. Sé an caoi a uárla, ueirtear, go raib comórtas uoir é féin agus pile eile, gaé uime aca as molaó a áit uúcais féin. Is léir go uoeacáio Rapturaí éar cuimse leis an molaó ac mar sin féin táinig cuid uen dáin óna croioe amaé.

57. Pile eile as Co. Muigeo as éascaom go bpuil sé i gcéin. Cúis bróin leis an sean-am uo beit ar ceal agus na sean-áiríoe uo beit iméite.

58. An fear atá ag labhairt san tóan seo is ainliath bí sé ag dul " éar sáile anonn " de bhí go raib na Sasanaigh i réim annseo agus muinntir na héireann fann. Deir sé gur b é pát a tóibeartha ná " dian-lomaó ár bpearaínn," 'sé sin, talam na n'aoine do beit gabta i seilb ag na Sasanaigh agus a éairde uilg do beit iméite éar sáile.

VI—Aoin

59. Báile do b ead eoġan cóir agus is tóca gur le magao a cuiread an aidiact " cóir " le n-a ainm. Rinne sé droc-beart peille trát ar éionónta boct nac raib an cíos iocca aige agus nuair a cuala Riocard Bairéad an scéal cum sé an t-aor seo. Is rí-cliste an aiste í arae ceappá gur b ag molaó eoġain atá an pile. Cuireann sé tréite ina leit nac raib riam ann—peile, foigro agus mór-croide. Ac tall 's abus tá corr-líne a bpeatpái an dá céill a baint as. Tuig muinntir na háite go rí-maite nar tóan molta a bí ann.

60. Táinig an pile lá áiríte go dtí áit a dtugtaí Corr a' Cait air. Cuairt muinntir na háite i bpolac san tslí nac mbead ortá páiltiú romhe ná peile a caitéam leis. Tuig sé an scéal go maite agus cum sé an t-aor seo paol muinntir na háite.

61. Fear a pós droc-bean a cum an tóan seo. Bí cosúlact breáġ uirte agus flosc cum oibre go dtí go raib an fear aice ac cuairt sí éar póir ar pat annsin le leisce. Ba breáġ leis an bpear beit réit léi.

62. Ní aoine saogalta atá i gceist san tóan seo ar cor ar bit, ac éire (péarla an baim-chnis) agus Sasana (Seán Ó Dige). Tá fear ag an bpile paol ráó 's go mbead ceangal ar bit ioir a éir úúcais agus Sasana. D'ionann é, a veir sé, agus Dulcán agus Venus do snatmad le céile. Tá mbead sé satac láir ioir cuige tóanpad sé troir cum péarla an baim-chnis do comneál ó beir ina tráill nó ina scláirde ag Seán Ó Dige.

63. Níl 'fios i gceart cé hé an taine atá dá léasao ag doogán Ó Račaille san tóan seo. Luairtear Séamus Dáson ó Gleann Acharlais, agus Seán Cíosóg a bí ina áro-širriam ar co. An élar san mbliam 1700, agus fear arb ainm dó de Róiste. Tuine do b ead é, ar don nós, a rinne léirscrios ar ſaeoelairb le n-a linn agus is beag truaġ atá ag an bpile tó

64. Dor iseadó é seo ó fíle ar fíle eile. Arc Deanaio do cum agus féadann sé le magadó a déanamh o' doo mhaic Doimnaill, an fíle eile tré cur síos a déanamh ar na neite aisteaca a éarla nuair a cuairt an scéal éart go raib doo as cleadtao filiocta. O'ionntuig an magadó ma g'réasairde brós, o'mitig áro maca go Caiseal Muhan, agus mar sin ve.

65. Bí Eoġan Ruáó Ó Súilleabáim as cumneamh ar óul cúig rinne sa cómarsanaóct, tráó, ac bí a stocáí gan veisiú. Cúg sé do Cáit ní Laoġaire iao go nveisiġeadó sí iao. Bí Cáit as éileam tuistiuim ar a saotar ac ní raib an méio sin péin as Eoġan. Ní tabarpató Cáit na stocáí óó agus rinne sé an t-dor seo uirte.

VII—Suantraige

66. Dean a o'pás naoideanán i gcúram Eoġaim lá agus é i mbun na scoile a bí aige i nġníom-go-leiú. Sé an cleas a éarrainġ Eoġan cúige cum an leanb a éiumiú ná toisiġ sé ar na huirc 's na haire a ġeallúimt don leanb agus sin i ġpúim suantraige. Taisbeánann an fíle go raib sár-eolas aige ar litríóct na ġaeóilġe agus roinnt eolais, preisin, ar litríóct na ġréige.

67. Suantraige den ġnát-éineál—mátair as ġabáil fúim agus as bogadó an éliabáim cum a leanb do cur cum suaim. Tá na síóeoġa as iarraró an leanb a meallaó uairte ac ní leiġpúó sí leo é. Tá na haingil as iarraró an leanb a éabairt cum bealaig leo ac comneoáiró a mátair tamall eile-é.

68. Ceann eile den tsórt céadna. Tá mbeadó veis as an mátair ġeobadó sí cliabán óir dá leanb. ġuirdeann sí sláinte agus sám-óólaó agus pat saogail don leanb san béarsa veirió.

69. ġnát-suantraige eile. Cúireann an mátair an leanb paó cóimírce íosa agus níuire. Iarrann sí ar feiúróí agus ar éanlaie beie ciúim 's gan coólaó an lemb do ġriseadó.

VIII—An Dúlraó

70. Sompla den filioct piannaiocta. Oisín a cum é, veirtear, le linn do beie as caint le naoim páoaraig. Cúg fionn an lon seo leis abáile ó ériú loóclann agus cúir sé é i nDoire an Cáim. Tá áiream san dán ar na ceolta ba binne le fionn agus orca sin bí scolaraéacé an íom.

71. DÁN eile AS AN bFÍANNAÍOCT—ÁIREAMH AR NA FUAIMEANNA BA bhinn leis na FÍANNA.

72. FÍANNAÍOCT ARÍS—MOLAÓ AR ÉNOC, AR A MBÍOÓ T'ÉANAÇA 'S DE LAOIC LÁITRE ANN 'S T'FUAIMEANNA CEOLMARA LE CLOISTEÁL ANN.

73. MOLAÓ AR ÉRÓNÁN NA MBEAC. NÍL MÓRÁN DE TUL NÁ DE TÚCÁS NA SAEÓILGE SAN DÁN SEO, CÉ ZO bFUIL SÉ DEAS ZO LEOR AR A BEALAC FÉIN.

74. NÍL ANNSEO AC SLIOCT ZAIRIO AS AN DÁN PAOA SIN, "CÚIRT AN MHEÁTOIM OIÓCE." CUR SÍOS DEAS É AR A bPACA AN FÍLE AGUS É "AS SIUBAL LE CIUMHÁIS NA HAÐANN."

75. DÁN MOLTA AR LOC LÉIN I ZCO. CIARRAIGE. SIUBAIL AN FÍLE SEO A LÁN AC NÍOR BUAIL LEIS I N-ADON ÁIT BALL COM DEAS NÁ COM BREÁZ LE LOC LÉIN.

76. MOLAÓ AR SLÉIBTE AN CUMARAIG AGUS AR AN ZCOMHARSANACT ÉART ANNSIN INS NA DÉISIB ATÁ SAN DÁN SEO. ÉAIT AN FÍLE SEAL ÉAR SÁILE AC T'FILL SÉ AR AIS BÍ CION COM MÓR SIN AIGE AR A ÁIT TÚCÁIS FÉIN.

77. MOLAÓ eile AS FÍLE AR A CÉANTAR TÚCÁIS FÉIN AGUS ZO HÁITIRIO AR LOC ATÁ ANN. CUIREANN SÉ SÍOS AR NA RAÓARCANNA BREÁZTA ATÁ LE FEICEÁL ANN AGUS AR NA SMAOINTE A RITEANN CUIGE NUAIR A CUIMHIGEANN SÉ AR AN TSEAN-ÁIT. TÁ SÉ ANOIS I ZCÉIN "AS T'ÉANAMH AIGNIS" AGUS AS SMAOINTIÚ AR A MUMHTIR ATÁ SAN UAGS.

IX—BRAONCA BREISE, 711.

78. CONNAIC AN FÍLE BUNNÁN BUIÓE SINTE MARB LEIS AN TART, ARAE BÍ SIOC ANN AGUS BÍ NA LINNTE AGUS NA LOCA UILIG PAOI LIC OIÓRE. DEIMEANN AN FÍLE COMÓRTAS ANNSIN IOIR É FÉIN 'S AN T-ÉAN—TÁIO ARAON BUIÓE AGUS BÍOÍS ARAON AS ÓL. AC DEIR AN FÍLE NAC BÁS DEN TART A ZEOBÁIO SÉ FÉIN. SÉ AN CEACT A FOZLMUIGEANN SÉ Ó BÁS AN BUNNÁIN NÁ ZO MBUÓ CÉART DO T'UINE A SÁIT A ÓL AR EAGLA ZO bFUIGEAD SÉ BÁS DEN TART, AGUS AR ADON NÓS, NÍ BEIÓ BRAON AR BIÉ LE FÁIL I MUIOÍO AN BÁIS.

79. DEIRTEAR ZO RAIB RAFTURÁI I OTEAC OIÓCE ANÍAM AS SEINNM AGUS ZO ZCUALA SÉ FEAR A BÍ I LÁTAIR AS CUR CEISTE AR FEAR EILE, CÉRÓ É AN BEIÓLEADÓIR DALL. DO RÉIR SCÉIL CUM RAFTURÁI AN DÁN

seo ar an bpointe mar fheadhra. Is beag cosúlacht atá ioir an tóan seo agus an cúro eile de shaothar an fíle.

80. Tóan iseaó é seo a cuireas i gcéill furb amaíveac an cómhairle as tuine beic as bailiú airgíto cúise, drae caitepió sé an saogal a fágáil ina tóiaró lá éigin agus ní tís leis an t-airgeat a tábairt leis ar an saogal eile. Bíonn daoine as tóeanam airgíto as tíol agus ceannaic, daoine eile gá tóeanam as cíosanna agus cánaic, agus daoine eile as an t-eacímáó a ghearraó go héagsórac. B'fearr tóib, oo réir an fíle, an t-airgeat a caiteam agus sult a baint as an saogal. Tóatán protastúnac oob eaó Maxwell a bpuil molaó air san tóan.

81. Molaó ar cupán éigin a bí as ó heatara. B'fearr leis an bpuile beic as ól as ná beic i ndraimn ná i ndrlaimn na séat.

82. Fíle dall eile a cum an tóan seo. Ní gíacann sé le toil Dé com t-eag-éiroíveac is mar tóeanann Rapturái. Tá sé as crát an fíle seo nac tís leis an cúac a feiceál ná blác na tucá ná na craimn as pás.

83. Fear a bí dá cíapaó as na miana a geintí ina éroíve atá as tábairt san tóan seo. Ní fágató sé suaimneas aon am ac na miana sin gá fíatúac pé mar beaó fíatú boct agus an conairt ina tóiaró. Cairis sin, an ruo a sásócaó a miana invé ní sásócaó sé inoiu íat agus is cíocraige as gábáil tó íat a ngeall ar an sásam beag a puaratar invé.

84. Molaó ar an saogal a bíos as an scoláire. Níl smaect ar bit air, ní íocann sé cíos agus ní gáó tó an moe-éirge a cleactaó. Sé a céacta an peann agus tá veis aige ar caiteam aimsire a tóeanam—táiplis, ceol, cuarta agus cuíveacta.

85. Comhairle oo tóoine óga atá san tóan seo. Moltar tóib an creíveam a cleactaó, gan áirt a tábairt ar tóoine a mbíonn caint gan céill ar siubal aca, gan beic tóimáom agus eolas a bailiú cuca péim go tuis.

86. Molaó ar saogal an fír véirce. Ní bíonn inoiúe air paol bólaect ná paol barraí. Ní bíonn cíos ná cáim le híoc aige agus má bíonn sé lá go boct bíonn sé an lá ina tóiaró sin "as gíatú na gcannaí."

87. Tóan é seo paol eac a buaileat ioir na Sasanaig agus na Duacáillí Dána san mbliam 1822. Na t-eacmaíte ba cúis leis

AN TROID. BÍ DEARBHÁDÁIR LE MÁIRE BUIÓE, AN FÍLE, SA ÉAD AGUS BÍ MÁIRE FÉIN AG FÉADÁINT AR AN SCAD TÁ CUR.

88. COMAIRLE ÓN BPILE DO MHAOI ÓIS A BÍ AG DÉANAM BRÓIN 'NOIARÓ PEATA ÉIN .1. LONTOUB, A BÍ AICE. INGEAN DO CONN Ó NÉILL DOB EAD AN ÓISBEAN AGUS SÍLPEÁ GUR MIAN LEIS AN BPILE A CUR I 'TUISCINT DÍ NAÉ CEART DO TUINE A SÍOLRUIG Ó PÓR COM HÁRO UASAL SIN DO BEIT AG CAOIMEAD PAOI RUO COM BEAS SUARAC LE LONTOUB. B'FÉTOIR ZO BPUIL CIALL ÉISIN PAOI ÉEILT SAN TÁN; TÁ TAGAIRT DO-ÉUISGTE DO "SPRÉ" ANN AGUS IS AISTEAC AN ÉAINT A RÁO ZO RAIB AN LONTOUB "NIGTE LE HAOL."

89. FEAR A DTÁINIS CUMHA AIR ZO GCAITPEAD SÉ LEADBAR ÉISIN A CUM SÉ D'PÁGÁIL INA DÍARÓ NUAIR A GEODAD SÉ FÉIN BÁS. TÁ EAGLA AIR, NUAIR A IMTEÓCAS SÉ FÉIN, ZO DTUITPÍÓ AN LEADBAR CUN DAoine "NAÉ DTAITHEANN TÁN." B'FEARR LEIS AN LEADBAR FÉIN ZAN TUL SAN UAIŞ LEIS AN ÚDAR AC TUL ÉUIS TUINE ADÉARPAÓ PAIDIR AR SON ANMA AN ÚDÁIR. SAN DEIRE IARRANN AN T-ÚDAR AR AN LEADBAR A DIMM A CANAD AGUS A IARRAIDÓ AR ÉAC ZUIÓE AR A SON.

X—FÍLIÚEACHT AN LAE INDUI

90. AN FÍLE AG TNÚT LE BEIT I MBÉARRA LE N-A ŞRÁÓ. AC INA IONAD SIN IS AMLAIDÓ TÁ SÉ "CEANGAILTE ZO PAON-LAS" SAN SCADÁIR.

91. CEIST A ÉUIR PÁDRAIS NAOMTA AR ÉAOILTE MAC RÓNÁIN AGUS AN FREAGRA A FUAIR SÉ. NA TRÍ TRÉITE A NEARTUIŞ NA FIANNA AGUS A COMNIG ZAN MEAD IAD—GLAINE CROIÓE, NEART ZÉAS AGUS BEART DO RÉIR BRIDÁIR.

92. TÁN I ZCUMHNE RA LAOC A ŞEAS PÓD DO ŞAEÓEALAIÓ SAN AM ADÁ ÉART. DEARBUIGEANN AN FÍLE ZO BPUIL AN SOLAS A LAS SIAD SAN AR LASAD ARÍS IS NAÉ MBEIMÍÓ SÁSTA ZO ZCRÍOÉNOCAMÍÓ AN OBAIR GUR ÉUIREADAR SAN TÚS LÉI.

93. SUANTRAIGE ISEAD AN TÁN SEO. AN MÁTÁIR AG CUR A ŞRÁÓA I N-ÚIL AGUS AG IARRAIDÓ AR AN LEANÓ TUL CUN SUAIN.

94. SAMLUIGEANN AN FÍLE GUR CAILIS DÉ CROIÓE AN TUINE AGUS GUR LEAS DIA AN ÉAILIS SIN ANUAS AR AN SAOŞAL SEO AMAIL DO LEASPAÍ AR ALTÓIR Í. LÍONTAR AN ÉAILIS I RIT SAOŞAIL AN TUINE LE N-A MÍANTA AGUS LE N-A PÍANTA AGUS LE N-A ŞNÍOMARÉA. NUAIR GEIBEANN

an tuime bás árvuigítear an cáilís cùn beal 'Dé agus nár b uaibásac
 don tuime é muna mbeaó 'Dia sásta le n-a mbeiró innte.

95. MOLAÓ AR CÉIRO AN OIPE. IS UASAL AN CÉIRO Í AGUS IS
 UAIḠNEAC.

96. TRIÚR A BÍ I bpríosún AR SON A DTÍRE AGUS A CUALA PLÉASCAÓ
 NA ḠḠUNNAÍ AMUIḠ AS FÓḠAIRT ḠO RAIḠ A ḠCOMRÁḠAITE DÁ ḠCUR CÚN
 BÁIS. DAIḠEANN AN DÁN LEIS AN ÉIRḠE-AMAÓ 1916-1921.

97. I bpríosún BÍ AN FÍLE NUAIR MILLEAÓ A ŠUAN AIR AS TRAONA
 A BÍ AS ḠRÁḠḠAIL TAÓḠ AMUIḠ. NÍOR TÓḠ AN FÍLE AR AN TRAONA OUL
 LE N-A OÚCAS. IS BINN LEIS AN TRAONA A ḠUḠ FÉIN OÍREAÓ MAR
 IS BINN LE BÁRO ḠAN CÉILL ḠAN FÉIT NA OUANḠA A CEAḠANN SÉ FÉIN.

98. AISTRIÚ É SEO AR OÁN BÉARLA A CÚM AN DR. 'LIFÉAR UA
 ḠÓḠARTAIḠ. TÁMIḠ AN LONG Ó ÉIORTAIḠ TAR LEAR 'S CUG CUIREAÓ
 DON FÍLE OUL LÉI AR CÚRUS FATA. OÍ SÉ ÓḠ 'S NÍ RAÓAÓ SÉ LÉI.
 O'IMCÍḠ SÍ UAIÓ AC CREIḠEANN SÉ ḠO BḠILLFÍRÓ SÍ ARÍŠ CUIḠE.

99. AḠCUIḠḠE AR ḠAÓḠ AN EARRAIḠ ḠAN BEIT AS SÉIḠEAÓ ḠO
 BORB TAR ÁIT ŠUAIM NA N-ÓḠLAÓC A FUIAIR BÁS AR SON NA HÉIREANN
 FAOI CÁISC, 1916. TUGANN AN FÍLE ḠAÓḠ NA SAOIRSE AGUS ḠAÓḠ
 NA CUIḠNE AGUS ḠAÓḠ AN CŌMRAIC AR ḠAÓIT AN EARRAIḠ, FREISIN.

100. FÍLE AS TNÚḠ LE N-A ÁIT OÚCAIS, "OÚḠAIḠ ḠEAL OÉISE."
 ŠIUBAIL SÉ A LÁN AC NUAIR A BḠAIḠPEAS SÉ AN AOIS AS FÁIL TREISE
 AIR FILLFÍRÓ SÉ AR AN TBEAN-ÁIT.

101. AN FÍLE CÉANNA AGUS AN T-ÁBAR CÉANNA AIḠE, AC SAN OÁN
 SEO NÍL OÓCAS AR BIT AIḠE ḠO BḠILLFÍRÓ SÉ CŌRŌCE.

102. Ó ŠUILLÉABÁIM BÉARRA ATÁ AS LABAIRT SAN OÁN SEO—AN
 TÉ ŠIN A RINNE AN CÚLÚ MÓR ḠO LIACŌRUM. DRŌN AGUS CUIḠA AIR
 ḠO ḠCAITFÍRÓ SÉ ŠLÉIBTE A CÉANNTAIR FÉIN A ÉRÉIḠSINT IS ḠAN ŠUÍL
 AIḠE ḠO BḠEICFÍRÓ SÉ ARÍŠ ḠO BRÁT IAO.

103. ŠLIŌCḠ AS OÁN FATA MA BḠUIL CUR ŠIOS AR AN ḠCAOI INAR
 OIBRIḠ ŠPIORAO NA SAOIRSE AR ḠAEḠEALAIḠ ANALL ÉRÍO NA BLIANTA.
 TÁ TAGAIRT AR LEIT ANN OO NA LAOIḠ A MARBUIḠEAÓ AR SON NA
 HÉIREANN SAN MBLIAM 1916.

104. MOLADÓ AR ÉIREANNAISĠ AGUS AR SAOGAL I NÉIRINN, MAILLE LE GRÍOSADÓ AR LAOCRAIÓ ÉIREANN ĠAC A ĠPUIL ACA DE SEILĠ 'S DE ÓEISĠ-ÉREITE DO ÉAOIMNADÓ 'S DO COSAINT.

105. MOLADÓ Ó ÓISĠBEAN AR ĠRÁT A CROIÖE. 'DAR LÉI NÍL A SAMAIL LE PÁIL LE BREÁĠTACĠ CUIRP, LE RINNCE, LE HIOMÁNÁIOĠCĠ AGUS EILE. AGUS MAR ĠARR AR ĠAC FEABAS B'FEARR LEIS-SEAN ISE " NÁ TOICE AN ŠÉARLA 'S A CÁIRNE 'EN ÓR."

106. MOLADÓ AR ÁILNEACĠ NA MÓR-MARA AGUS AR ĠAC ÉINNÍ A ÉITEAR COIS TRÁĠA—NA FAOILEÁIN, NA RÓINTÖ, AN FEAMUINN AGUS NA TONNTRACA MÓRA.

107. CUR SÍOS AR NA BLÁĠA BEAĠA AGUS AR AN MÉIÖ A ÉLOISIO AGUS A ÉIÖ NAĠ TÖISĠ LEIS AN ŠUINE A ÉLOISINT NÁ A FEICSINT.

108. FEAR A ĠPUIL " ÁRÖ-EIRE LIONNŠUIĠ " (.1. ÁRÖ-UALAC ŠUAI RCIS) AIR IARRANN SÉ AR AN ŠEITÖLEADÓIR SEINNM ÖÓ FEACAIT AN SCAIPPEADÓ AN CEOL AN BRÓN. FAOI CUMACĠ AN ÉEÖIL DO ÉIÖNN SÉ SEAN-ÖRÁMA ÖÁ AIT-LÉIRIÚ SAN NĠÁIROÍN.

109. TUAIRISC AR FEAR A ŠÍOS AG LORĠ BRUĠ PÁ ÉIR. TÁ ÁIREAM AR NA RUÖA A ŠEIR AN MUIR ISTEAC CUISE. TÁ SCÉAL ANN ZO ĠPUAIR SÉ CORP MAIĠÖEAN MARA AR AN TRÁISĠ UAIR AMÁIN. NUAIR A ÉEIPHEANN AN BRUĠ PÁ ÉIR AIR TÉISĠEANN SÉ AG TARRAINĠT FEAMUINNE.

110. AN FÍLE AG CUIMNÍÚ AR LAÖTE A ÓISE NUAIR A BÍ SÉ ÁBALTA AR ÉION FÍR A ÖÉANAM AG BAINĠ FEIR LE SPEIL. TÁ CUR SÍOS AR " LÁ BREÁĠ ĠAN CEÖ " AGUS AR A MBÍÖÖ DE RAÖARCANNA ÁLUINNE LE FEICEÁL ÉART TIMCEALL AG LUĠĠ BAINTE AN FEIR.

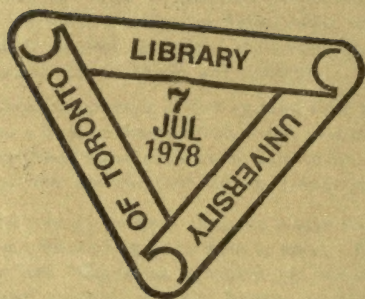
111. CUR SÍOS AR AN UAGNEAS A ÉIOCPADÓ AR ÖUINE COIS TRÁĠA LEIS FEIN LÁ STOIRME.

112. AĠCUINĠE Ó ÓĠLAÖĠ. SÉARÖ AB FEARR LEIS TROIÖ A ÖÉANAM I N-ÁĠAIÖ AN UILC AGUS, MÁ TÁ BÁS I NÖÁN ÖÓ, BÁS Ö'PÁIL AR PÁIRC AN ÉATA AG TROIÖ AR SON ÉIREANN.

113. ŠEACĠ AG CUR SÍOS AR A HIMTEACĠA FEIN—AG BAILIÚ MEALA, AG CRÓNÁN AGUS AG EITILT LE ĠAOIT.

114. I ĠPRIÖSÚN I SASANA BÍ AN FÍLE NUAIR DO CUM SÉ AN ÖÁN SEO. SAMLUISĠEANN SÉ ZO ÖTÁMISĠ FÍAC ÖUB Ó ÉIRINN AG CAINT LEIS AGUS AG CUR AN T-SEAN-AMA I ĠCUIMNNE ÖÖ. " ÖÖ CÄRA BOĠĠ, SEÁN "—SEÁN MAC ÖIARMUDA ÖÖB É É SIN.

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
